

SOA

Szolgáltatásorientált architektúra: IT- és üzleti oldal – még sokat tanulhat róla. Ön felkészült?

E-GOVERNMENT

Belső ellenőrzés vagy monitoring? Nevezzük bárhogy, szükség van rá. De miért, milyen eszközökkel, és ki végezze?

391
forint

SZÁMÍTÁSTECHNIKA

ICT-STRATÉGIA DÖNTÉSHOZÓKNAK • WWW.COMPUTERWORLD.HU
ALAPÍTVÁ 1969 • 2008. MÁRCIUS 25. • XXXIX. ÉVFOLYAM 13. SZÁM

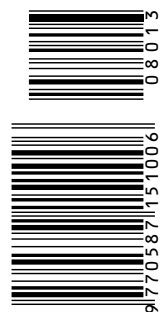
IDG
HUNGARY

COMPUTERWORLD

IRODA AZ INTERNETEN

Vajon az online iroda fogalma megáll-e a levelezésnél,
vagy ma már tényleg valóság a csak online irodai
szoftverek mindennapos használata? A felhasználó
már válogathat, tehát van verseny, bár
a Google kétségtelenül jó pozíciókat szerzett.
Szolgáltatások ingyen és pénzért.

► **Összeállításunk a 9-12. oldalon**

**ÖN
TUDTA
EZT**

**AZ ÖN
KÖNNYŰ
UTITÁRSA
DELL**

Latitude™ D630
229.900 Ft

bruttó 275.880 Ft

Intel® Core™2 Duo Processor T8100
(2.1 GHz, 3 MB, 800 MHz)
Windows Vista™ Business
1GB 667MHz DDR2 RAM (1x1024)
120GB SATA HDD (5400 rpm)
8x DVD+/-RW belső D/Bay meghajtó
Mobile Intel® GMA X3100 integrált video vezérlő
14.1" WXGA (1280 x 800) TFT kijelző
Standard integrált hálózati csatlakozó
56k Internal Modem, D-series
Roxio Creator 9.0 és PowerDVD 7.0
Vista Resource DVD
65W A/C tápegység
6-cell Smart Li-Ion (56 WHr) telep
Intel 3945abg Wireless kártya
Internal Dell 360 Bluetooth kártya
Magyar/US belső billentyűzet

Mindig kapcsolatban...

Bemutatjuk Önnek a DELL Latitude D630 – az üzleti notebook legújabb kategóriáját: kiváló teljesítmény, vékony, könnyed design, maximális hatékonyság, hosszú akkumulátor élettartam, szélesvásznú képernyő és WIFI.

További információkat (06 1) 270 7614-es telefonszámon a dell_sales@humansoft.hu e-mail címen vagy a www.humansoft.hu és a www.dell.hu weboldalon kaphat.

© 2008 Dell Corporation Limited. Dell, a Dell logo, Inspiron jegyzett Dell Inc. védjegy vagy védjegyek. Microsoft, MS és Windows jegyezett Microsoft Corporation védjegyek. Egyéb védjegyek, cégnevek használhatók a jelen dokumentumon, melyek egyéb termékekre vonatkoznak. Dell nem felel egyéb márkanévért, Celeron, Celeron Inside, Centrino, Centrino Logo, Core Inside, Intel, Intel Logo, Intel Core, Intel Inside, Intel Inside Logo, Intel Viv, Intel vPro, Itanium, Itanium Inside, Pentium, Pentium Inside, Xeon, and Xeon Inside az Intel Corporation vagy leányvállaltainak védjegyei vagy jegyzett védjegyei az USA-ban vagy egyéb országokban. Ajánlatunk 2008. április 30-ig, illetve a készlet erejéig érvényes!

AKTUÁLIS

- 05 VIA ÉS AZ NVIDIA FÚZIÓ?**
- 05 SAFARI 3.1 WINDOWSRA**
Az Apple Mac OS X, Windows XP és Vista alá is elérhetővé tette ingyenes webböngészőjének 3.1-es változatát.
- 05 AZ ADOBE VÉD**
- 06 MEGJELENT A WINDOWS VISTA SP1**
Kedd reggel még csak találgatás volt, estére bizonyosság lett: letölthető az operációs rendszer első javítócsomagja.
- 06 ÉLETVITELT TÁMOGATÓ IT**
- 07 EGY SZAKEMBER, EGY TÁBLA ÉS NÉHÁNY ALKOHOLOS FILC**
A Computerworld TV új, whiteboard rovatában jól ismert szakemberek adnak hasznos információkat különféle témákban.
- 08 HP SZOFTVER KONFERENCIA 2008.**

FÓKUSZ

- 09 KÖLTÖZZÜNK ONLINE IRODÁBAI!**
Vajon az online iroda fogalma megáll-e a levelezésnél, vagy ma már tényleg valóság a csak online irodaszoftverek napi használata?
- 10 AKTIVÁLJUK A GOOGLE APPSET**
- 11 LEVELEZŐSZERVER**
- 12 MIGRÁLJUK LEVELEINKET!**

ÜZLET

- 13 SAJÁTOS KÁBELPRIVATIZÁCIÓ**
- 15 DRÁGA SZOFTVER**
A Forrester 2008. januári felmérése szerint a szoftverek licenclési technikáit és a szoftverárak kialakítását a bonyolultság, a növekvő fenntartási költségek, a rugalmasság hiánya jellemzik.

- 16 AZ IT-PORTFÓLIO MENEDZSELÉSE**

TECHNOLÓGIA

- 17 INTELLIGENS KERESŐK**
A True Knowledge-hez hasonló tudásalapú keresők azt mutatják, hogy a szabadszöveges keresőkkel egyre nehezebb felkutatni a több milliárd oldalra szétszórta információkat.
- 19 PERCDÍJ-KERINGŐ**
- 20 BLOGFIGYELŐ TAKARÉKOS STARTUP**

HORIZONT

- 21 HOAXOK**
A vírusok, spamek és nigériai csalások korában külön műfaj a többé-kevésbé ártatlan átveréseké, azaz a hoaxoké. Ezek a levelek ki tudja, hogyan születnek és miért. Egyszerűen csak jönnek, és még azután is fel-felbukkannak, hogy már sokadszorra cáfolták őket.

- 22 CHARLES, AZ ÜGYVÉDNŐ**

ÁLLANDÓ ROVATAINK

- 04 VÉLEMÉNY**
Laurianne McLaughlin
Hajtsák el a Vistát?
- 05 ESEMÉNYEK**
- 05 HÍRMOZAIK**

2008.03.25.

WWW.COMPUTERWORLD.HU

AMD-Intel turmix

Szuperolcsó notesz és Barcelona-alapú nagyvas: új híreink a két processzorgyártó háza tájáról, a szerverektől egészen a mobilszegmensig.
computerworld.hu/cikkek/turmix

Az Iomégának tetszik az új ajánlat

Másodjára sikeres lehet az EMC kísérlete, hogy felvásárolja a merevlemez-gyártó céget, miután hétfőn közzétett ajánlata minden korábbi felülmúlt. computerworld.hu/cikkek/emc_iomega

Vitatott reformtervek

A nemzetközi szélessávú hozzáférésben Magyarország az EU-n belül a 20. helyen áll. computerworld.hu/cikkek/huszadik

4,2 millió bankkártya adatait lopták el két áruházlánc rendszerén keresztül. Már 1800 visszaélést jelentettek. computerworld.hu/cikkek/adattolvaj

Kiadja HU ISSN 0237-7837	IDG Hungary Kft. 1075 Budapest Madách Imre út 13-14. A ép. Postacím: 1374 Budapest 5, Pf. 578 Internet: www.idg.hu
Felelős kiadó Lapigazgató Műszaki vezető Nyomás és kötészet Ügyvezető igazgató	Bíró István ügyvezető – ibiro@idg.hu Szigetvári József – jszigetvari@idg.hu Birkus Imre – ibirkus@idg.hu D-Plus Kft. 1037 Budapest, Csillaghegyi út 19-21. Németh László
Szerkesztőség	Csontos Péter – pcsontos@idg.hu
Főszerkesztő	Dervenkár István – idervenk@idg.hu
Főszerkesztő-helyettes	Barabás Balázs – bbarabas@idg.hu
Lapszerkesztő	Tököl Gábor – gtokoli@idg.hu
Online-szerkesztő	Egyed Zsóka – zsegyed@idg.hu
Olvasószervező	Árokszállási Gábor – garokszallasi@idg.hu
Munkatársak	Bata László – lbata@idg.hu Csórián Sándor – scsorian@idg.hu Horváth Ádám – ahorvath@idg.hu Kis Endre – ekis@idg.hu Makk Attila – amakk@idg.hu

Szerkesztőségi ügyelet	Mozsik Tibor – mtibor@idg.hu Samu József – samu.jozsef@idg.hu Trautmann Balázs – trau@idg.hu Vass Enikő – evass@idg.hu Bödör Eszter – ebodor@idg.hu Telefon: 577-4343, fax: 266-4343 Internet: www.computerworld.hu e-mail: levelek@idg.hu
Újságírók szakmai képzésének háttérét a NetAcademia Oktatóközpont biztosítja. www.netacademia.net	
Tipográfia: IDG Grafikai Stúdió	Palotai Árpád – apalotai@idg.hu Berényi Teréz – tberenyi@idg.hu Berényi István – iberenyi@idg.hu Béres Gábor – gberes@idg.hu Lázárfalvi Tamás – tlazarfalvi@idg.hu Lukács Gergely – glukacs@idg.hu Prekop László – lprekop@idg.hu
Stúdióvezető Munkatársak	
Korrektúra: IDG Nyelvi Labor	Hajdú Éva – ehajdu@idg.hu Sz. Erdős Judit – jerdos@idg.hu

Hirdetésfelvétel	Radácsy Katalin – kradacsy@idg.hu Telefon: 577-4310, fax: 266-4274 Rodriguez Nelsonné – iredriguez@idg.hu Telefon: 577-4311 Bohn Andrea – abohn@idg.hu Telefon: 577-4316, fax: 266-4274 e-mail: keriroda@idg.hu
Hirdetési osztályvezető Lapreferens	
Kereskedelmi asszisztens	
Terjesztés és ügyfélszolgálat	Babinecz Mónika – mbabinecz@idg.hu Telefon: 577-4301, fax: 266-4343 MediaShop: mediashop.idg.hu e-mail cím: terjesztes@idg.hu
Terjesztési igazgató	
Marketing	Kovács Judit – jkovacs@idg.hu
PR-munkatárs	
Konferencia	Kovács Orsolya – okovacs@idg.hu
Rendezvényszervező	
Jogi közlemények	
Szerkesztőségünk a kéziratokat lehetőségek szerint gondozza, de nem vállalja azok visszaküldését, megőrzését.	

A COMPUTERWORLD-ben megjelenő valamennyi cikk (eredetiben vagy fordításban), minden megjelent képet, táblázatot stb. szerzői jog védi. Bármilyen másodlagos terjesztésük, nyilvános vagy üzleti felhasználásuk kizárólag a kiadó előzetes engedélyével történhet.

A hirdetések a kiadó a legnagyobb körültekintéssel kezeli, ám azok tartalmáért felelősséget nem vállal.

Terjesztési, előfizetési, ügyfélszolgálati információk

A lapot a Lapker Rt., alternatív terjesztők és egyes számítástechnikai szakszolgálatok terjesztik. Előfizethető a kiadó terjesztési osztályán, az InterTicketnél (266-0000 9-20 óra között), a postai kézbesítőknél (06/80-444-4444; hirlapelfozetesiposta.hu, fax: 303-3440) Előfizetési díj egy évre 15 624 forint, fél évre 7812 forint, negyed évre 3906 forint.

Lapunkat a MATESZ auditálja

Olvasóink szokásait a Nemzeti Médiaanalízis méri fel.

Laurianne McLaughlin

CIO.com

Hajítsák el a Vistát?

Ki kellene dobniuk a Vistát. Ez az, amit IDG-s társlapunk, az InfoWorld munkatársai szerint a Microsoftnak meg kellene tennie. Temessék el megfelelő tiszteletadással, mint az operációs rendszerek mérföldkövét, és mutassanak be helyette olyasmit, ami jobban megfelel az IT-ipar elvárásainak.

Hasonló dologra már volt példa a végfelhasználói rendszerek világában: gondoljunk csak arra, hogyan vált a Windows ME egy lábjegyzetté a Microsoft történetében. „A Microsoftnak a szemébe kéne hajítania a Vistát, mint ahogy azt nyolc éve a Windows Millenniummal tette, és be kellene jelentenie a Windows XP második kiadását, ahogyan azt nyolc éve a Windows 98 kapcsán is tette – kiemelve persze a Vista legfőbb erősségeit. Ezek után a vállalat inkább a Windows 7-re koncentrálhatna, amelynek több értelme lenne, mint hogy megpróbálja lenyomni a Vistát a vonakodó ügyfelek torkán. Ha ez túl radikális megoldás, akkor is jöhetne a Windows XP Second Edition, közben pedig dolgozzanak tovább a Vistán” – írta az InfoWorld igazgatója, Galen Gruman, aki petícióban

kérte a Microsofttól, hogy mentse meg az XP-t. A petíciót már több mint száz-ezren aláírták.

Merész ötletek. Mégis úgy érzem, hogy önök közül többen is bólogtattak, amikor a fenti sorokat olvasták. Ahogy arról már az amerikai CIO magazin is

írt meg maguknak, hogy egyedül az operációs rendszer kedvéért alkatrészeket cseréljenek le. Arról nem is beszélve, hogy se kedvük, se pénzük a végfelhasználók vistás átképzésére.

Nézzünk egy érdekes hozzászólást egy érintett szakember részéről, aki az

és tisztességtelen „Vista Capable” címkék miatt máig a bíróságra jár.

Ilyen előzmények mellett vált elérhetővé a napokban a Vista régóta várt első szervízcsomagja, az SP1, a Windows Update révén és a Microsoft weboldala-n. Aki Vistát használ, valószínűleg

A Yahoo esetleges felvásárlása nem oldja meg a Google Apps kérdését. És főleg nem a Vistáét.

beszámolt, egyelőre több IT-kereskedő halogatja a Vista bevezetését. A közép- és nagyvállalatok informatikai vezetői általában korosodó hardveres eszközállomány fölött rendelkeznek, amely nem a legjobb hatásfokkal futtatja a Vistát; azt pedig semmiképpen sem engedhe-

gyik blogbejegyzésemre reagált. „CIO vagyok. 2007 márciusa óta használók Vistát a Lenovo T60p gépeimen. Arra számítottam, hogy majd lenyűgöz, és arra ösztönöz, hogy a vállalatomon belül is bevezessem. Sem lenyűgözve, sem ösztönözve nem érzem magam.”

Nézzük, ugyanennek a blogbejegyzésnek egy másik olvasója mit mond arról, hogy miért várt ki a Vistával. „A Vista-frissítés nem frissítés, hanem általánosításban egy helyettesítés. A processzor- és memóriaigény láttán minden CIO ledermed (és most mindössze arról van szó, hogy a teljesítményt a jelenlegi szinten tartás). Arról meg ne is beszéljünk, hogy az inkompatibilitási problémák miatt hány perifériát kellene lecserélni. A Vista sok informatikai vezetőt kényszerít majd arra, hogy számításhoz vegyék a Linux- vagy Mac-alapú megoldásokat, ha ki akarnak jönni a költségvetésükből. Mindenki emlékszik a Windows ME-re; a párhuzam kézenfekvő.”

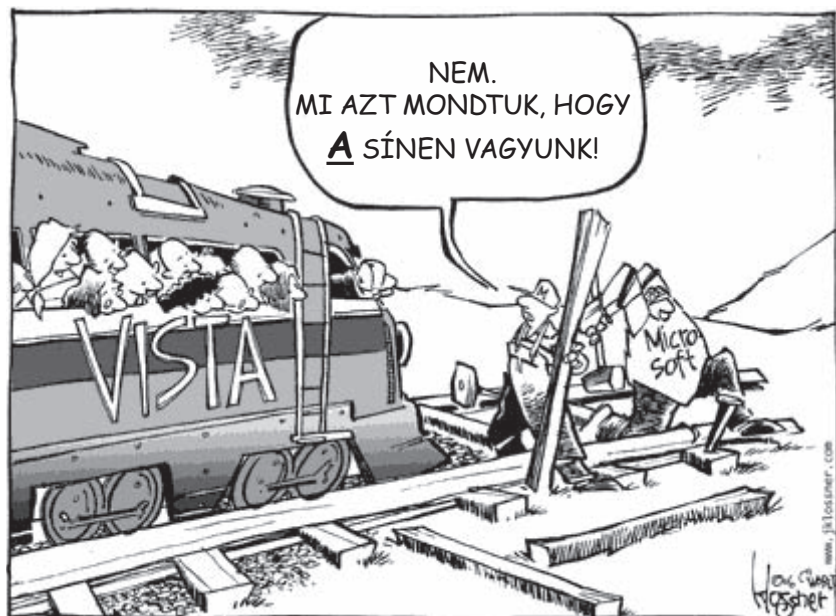
A Microsoft nemrég szervezte át a Vista marketingcsapatát az elégtelen PR-munka és reklámtevékenység miatt. Jó példa, hogy a vállalat az alkalmatlan

telepítheti az SP1-et, bár a Microsoft megjegyezte, hogy a driverek inkompatibilitási problémái miatt ez egyelőre nem mindenhol lehetséges.

Megoldhatja a szervízcsoport a rendszer teljesítményével kapcsolatos problémákat? Meglátjuk. Az SP1-et a héten tesztelik majd. Az IT-vezetőket azonban még az esetlegesen javuló teljesítmény sem fogja meggyőzni, hogy új hardverekbe és felhasználói képzésbe fektessenek.

Egy technológiai kereskedő, aki vel mostanában beszéltem, a véleményemre kérdezte a Microsoft–Yahoo összeolvadás körüli hírekről. Azt feleltem, hogy a Yahoo esetleges felvásárlása nem oldja meg a Google Apps kérdését. És főleg nem a Vistáét.

Jobban tenné-e a Microsoft, ha szépen megadná a végtisztességet a Vistán, mint ahogy annak idején a Windows Millenniumnak? Ez mindenképpen hatalmas erőfeszítést követelne a redmondi guruktól, hogy erőt vegyenek a büszkeségükön. De vajon önök szerint, akik az IT-iparban egyelőre ki-tartanak az XP mellett, lenne értelme a dolognak? Kíváncsiak lennénk rá.

ESEMÉNY-
NAPTÁR

Március 27. BUDAPEST
MSDN – Visual Studio 2008
bejelentés
WWW.MICROSOFT.HU/2008

Április 2. BUDAPEST
McAfee rendszerek hatékony
üzemeltetése
WWW.PIKSYS.HU

Április 3. BUDAPEST
HP Szoftver Konferencia
WWW.HP.HU/SZOFVERKONFERENCIA

Április 3–5. BUDAPEST
eVITA 2008
WWW.EVITAEVENT.EU

Április 8–11. SIÓFOK
HOUG 2008
WWW.HOUG.HU

VIA és NVIDIA fúzió?

Samu József • A DigiTimes tajvani alaplapgyártók értesüléseire hivatkozva arról számolt be, hogy az NVIDIA tárgyalásokat folytat a VIA Technologies felvásárlásáról. Egyelőre szó sincs megállapodásról, köszönhetően a VIA által megjelölt igen magas árnak. Állítólag a két vállalat három lehetséges forgatókönyvről tárgyalt, így a VIA teljes akvizíciója mellett felmerült a VIA proceszorüzletágának kivásárlása és a stratégiai együttműködés lehetősége is. A DigiTimes megjegyzi, hogy az idő az NVIDIA-nak dolgozik, mert a VIA Technologies egyelőre veszteséget termel, tehát nemsokára hajlandó lehet alacsonyabb összegről is tárgyalni.

A VIA már korábban elvesztette legjövődolmezőbb bevételi forrását: gyakorlatilag úgy vehetjük, hogy kiesett az alaplap lapkakészlet üzletéből. Még az sem segített rajta, hogy a legtöbben az olcsó, de használható chipsetek gyártóját látták benne, és

ezért számos belépő szintű alaplapra kerültek rá a termékei. Legfrissebb fejlesztése, az Isaiah kódnevű processzor nagy lehetőség a VIA számára. Remélhetőleg ennek révén „jó időben lehet majd a jó helyen”. Egyre népszerűbbek az UMPC-k, a MID-ek (Mobile Internet Device) és az ASUS Eee-hez hasonlitos méretű apró PC-k, ezért egy kis fogyasztású, de használható teljesítményt adó x86-os processzor nagyon népszerű lehet a piacon. Nagyon valószínű, hogy a VIA az Isaiah sikerétől teszi függővé jövőbeni sorsát, így egyáltalán nem kizárt, hogy folytatódni fognak a két cég közötti tárgyalások.

Az NVIDIA nem kommentálta a híreket, és a VIA is csak annyit fűzött hozzá a DigiTimes értesüléseihez, hogy továbbra is az x86-os CPU-k és chipkészletek állnak tevékenységének középpontjában, így nem lenne értelme feladnia jelenlétét ebben a szegmensben.

HÍRMOZAIK

Az Accenture a rendszerintegrációs szolgáltatások világvezetője

Az IDC piackutató vállalat már két egymást követő évben is az Accenture-t jelölte meg a rendszerintegrációs szolgáltatások (SI) világvezetőjeként. Az IDC beszámolója az Accenture sikerét a SOA-ba fektetett nagymértékű beruházásaiban látja. A bevételek terén az Accenture fölénye főleg az ügyfelekkel kialakított szoros kapcsolatainak köszönhető, mivel akkor vált a vállalatok bizalmas tanácsadójává, amikor a cégek a folyton változó IT-területen való eligazodáshoz nagyobb fokú segítséget igényelnek.

Start-cél győzelem a SOA-bevezetésekénél

Az Alerant Informatikai Zrt. és BCA Hungary új szolgáltatása, a SOA Start segítségével a nagyvállalatok saját környezetükre vonatkozóan vizsgálhatják meg egy lehetséges szolgáltatásorientált architektúra kialakításának céljait, ráfordítási igényét, s az induláshoz tesztre szabott SOA-bevezetési koncepciót dolgozhatnak ki. A szolgáltatást igénybe vevő cég rövid idő alatt, kis ráfordítással átláthatja, milyen előnyökkel járhat számára egy SOA-bevezetés, s átgondolhatja azt is, milyen megoldást válasszon.

Internetes jegy és megújult Elvira

A MÁV-START, a MÁV INFORMATIKA Zrt.-vel közösen mutatta be azt a rendszert és a hozzá tartozó automatát, amelyen keresztül online lehet vasúti menetjegyet vásárolni.

A jegyvásárlási rendszer az ELVIRA rendszerre épül. Egyszerre több útra, több különböző jegy is vásárolható, és helyfoglalásra is lehetőség van. A kiválasztott menetjegyek és helyjegyek egy kosárba kerülnek, amelynek tartalmát az utas bankkártya segítségével az interneten keresztül fizeti ki.

Safari 3.1 Windowsra

Samu József • Az Apple Mac OS X, Windows XP és Vista alá is elérhetővé tette ingyenes webböngészőjének 3.1-es változatát. Az Apple azt állítja, hogy a Safari új változatát biztonsági és stabilitási szempontból is fejlesztették, új szolgáltatásokat építettek bele, és még gyorsabb is, mint a rivális böngészők. A cég szerint a Safari 1,9-szer gyorsabb, mint a Microsoft Internet Explorer 7 – azaz közel annyival, mint a Firefox 2. A Firefox 3, amely még gyorsabb, mint a jelenlegi hivatalos változat, és kevesebb memóriát is foglal el, a béta-tesztelés késői fázisában jár. A Safari 3.1 biztonsági fejlesztései kiterjednek a biztonságos kapcsolatot ígérő, de a valóságban átverős weboldalak kiszűrésére, puffer-túlszordítási kísérletekre és egye-

bekre is. Támogatják a CSS animációkat, videó és audio HTML 5 tageket és a CSS webfontokat. Mindez a WebKitben, a Safari nyílt forráskódú motorjában végzett változtatásoknak köszönhető.

Az érdeklődőknek Safari 3.1 ingyenesen letölthető az Apple weboldaláról önállóan vagy a QuickTime médialejátszóval egybeépítve.

Az Adobe véd

Megjelent az Adobe Flash Media Rights Management Server, amellyel a flash video- és audiotartalmakat védhetik meg olyan műsorszolgáltatók és médiavállalatok, amelyek flash formátumban publikálják online és offline megtekintésre szánt videóikat. A szoftverre valószínűleg van kereslet, az internetes televíziózás terjedésével egyre fontosabb a tartalomvédelem is. Az új DRM-rendszerrel az Adobe szerint a tartalomszolgáltató teljes mértékben ellenőrizheti megosztott videóit, szabályozhatja a megtekintés módját, mértékét és időbeli korlátot is megadhat.

A Rights Management Server együttműködik az Adobe Media Playerrel és az Adobe AIR-rel, továbbá a szolgáltató által meghatározott policy alapján kódolja az FLV és F4V fájlokat. A DRM-technológiának köszönhetően utólagos módosításra is van lehetőség, amely a letöltött tartalmakra is vonatkozik. A program egyelőre Microsoft Windows Server 2003 és Red Hat Linux alatt működik, és hamarosan Magyarországon is kapható lesz.

ITKOK 4.

A jövőben önkiszolgáló végfelhasználók menedzselik saját IT-szolgáltatásaikat? Hogyan?

A választ itt találja meg: www.hp.hu/hpszoftver

HÍRMOZAIK

Új intranet portál
alkalmazás az Atigristől

A Microsoft Office Sharepoint Server 2007 alapú portál megoldás támogatja az IT-munkatársak, rendszer- és alkalmazásgazdák napi munkáját az egyén és a munkacsoportok, valamint a vezetők szintjén. A portál egységes, központi információforrást képez az egyes üzemeltetési feladatok ellátásához, könnyű és gyors hozzáférést ad a szabályzatokhoz, eljárásrendekhez, tudásbázishoz, és képes a vállalatnál használt felügyeleti és menedzsment rendszerek (például MS System Center) által összegyűjtött adathalmaz elemzésére, áttekinthető megjelenítésére.

Bebiztosított hitelkártya-információk

A Novell fejlesztette Sentinel biztonsági információ- és eseménykezelő megoldás legújabb változatával a hitelkártyaadatokat tároló szervezetek eleget tehetnek a PCI-DSS (Payment Card Industry Data Security Standard – Fizetőkártya-üzletág adatbiztonsági szabványa) szabályozás minden követelményének. A PCI-DSS szabályozás az internetes és értékesítési pontokat működtető pénzügyi intézetek, hitel- és bankkártya-feldolgozók, valamint hitelkártya-vállalatok egyik legfontosabb megfelelőségi követelményrendszere. A Novell PCI Solution segítségével az erre kötelezett szervezetek egyszerűen bizonyíthatják, hogy megfeleltek a PCI-DSS szabályozásnak.

Megjelent a Windows Vista SP1

Mozsik Tibor • Múlt hét kedd reggel még csak találgatás volt, estére bizonyosság lett: letölthető az operációs rendszer első javítócsomagja. Előzetesen több híroldal, így a computerworld.hu is közzétette, hogy valószínűleg még aznap megjelenik a Microsoft Update oldalon a Windows Vista első javítócsomagja, amelyet a jövő hónapig opcionális friss-

tésként lehet letölteni. Az SP1 különálló installációs csomagként tölthető le; a 32 bites verzió mérete 434 MB, a 64 bites változaté 726 MB.

Az SP1 csomag már februárban elkészült, a számítógépgyártók meg is kapták, a felhasználók jelentős része azonban eddig nem juthatott hozzá a frissítéshez. A vállalat a késést né-

hány illesztőprogrammal kapcsolatos problémával magyarázta, amelyet mostanra sikerült orvosolni. Azok a felhasználók, akiknél mégis kompatibilitási gondok lehetnek, továbbra sem tudják telepíteni a frissítést. A tervek szerint ők csak április közepén, automatikus frissítésként juthatnak majd hozzá a javítócsomaghoz.

Életvitelt támogató IT

Az infokommunikációs alkalmazások lehetővé teszik az életvitel mind magasabb szintű kiszolgálását. Az Európai Unió AAL Közös Programjának (Ambient Assisted Living - Ambiens rendszerekkel segített életvitel) célja megoldást találni az európai államokat is érintő, a társadalom előregedéséből fakadó problémákra.

[Írta: Árokszállási Gábor]

A szinte korlátlan feldolgozási, tárolási és adatátviteli kapacitás valamint a távközlés fejlődése, azaz a „mindenütt jelen lévő informatika” mára új helyzetet teremtett: az úgynevezett beágyazott rendszerek és a vezeték nélküli hálózatok széles körben vannak jelen. A beágyazott rendszerek processzor- és szoftvervezérelt, speciális célra készült digitális eszközökből állnak, környezetüket autonóm módon képesek érzékelők segítségével megfigyelni, és beavatkozók segítségével befolylásolni. A beágyazott rendszerek révén a minket körülvevő tárgyak funkcionálitása korábban nem tapasztalt mértékben bővül, míg a vezeték nélküli hálózatok elősegítik, hogy a rendszer elemei autonóm módon tudjanak egymással kapcsolatba lépni, együttműködni.

Az új technológiák egyik legigéretesebb felhasználását az életviteli al-

kalmazások jelentik. Az ambiens, azaz a környezetünkben jelen lévő infokommunikációs rendszerek lehetővé teszik az életvitel mind magasabb szintű kiszolgálását. Az időskorúak, fogyatékkal élők, rehabilitációra, ápolásra, gondozásra szorulóknak mindennapi életét felügyelő és segítő, vagy a biztonságosabb közlekedést támogató rendszerek, illetve a járművezetők, sportolók és más szabadidős tevékenységeket végzők életfunkcióit, a veszélyes munkahelyeken dolgozók tevékenységét, mozgását monitorozó eszközök mind-mind a felhasználási területek között találhatók.

„Többéves előkészítést követően az Európai Unió tagállamai várhatóan 2008 nyarán indítják el az Európai Parlament által napokban elfogadott, 2016-ig tartó programot, évi több mint 100 millió eurós költségvetéssel. Az AAL Közös Programban már az induláskor csaknem húsz tagállam vesz részt, köztük Magyarország mint az AAL Szövetség alapító tagja” – mondta Pap Dávid, az NKTH munkatársa, aki hazánkat képviseli a szövetségben.

Ahhoz, hogy az infokommunikációs technológiák életviteli alkalmazásaiban, illetve az AAL Közös Programban rejlő lehetőségeket ki tudjuk használni, Magyarországon is nemzeti stratégia és programra van szükség. Ezt felis-

merve jött létre 2005-ben a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság (NJSZT) Beágyazott és Ambiens Rendszerek Innovációs Műhely szakmai közössége. Egy szakértői csoport 2006-ban javaslatot dolgozott ki az eVITA Nemzeti Programra (eVITA = életvitelt segítő infokommunikációs technológiák és alkalmazások, vagy röviden: életviteli technológiák és alkalmazások).

A javaslat hatására 2007 szeptemberében létrejött az országos szintű koordinációt végző eVITA Öszszefogás, amelynek célja az intelligens infokommunikációs technológiák alkalmazásáért folytatott együttműködés és verseny koordinálása. A program előkészítését, a stratégia és az akciótervek kidolgozását a 2007. november végén megalakult eVITA Nemzeti Technológiai Platform végzi. A platform célja kettős: egyrészt a magyar gazdaság gyorsabb ütemű fejlődésének elősegítése az életvitelt segítő technológiák és alkalmazások területén, másrészt a már meglévő kutatás-fejlesztési és innovációs eredmények hasznosításának előmozdítása.

eVITA 2008

A kezdeményezés témájához kapcsolódó kiemelkedő nemzetközi esemény az eVITA 2008 Konferencia és Szakkiállítás, amely 2008. április 3. és 5. között Budapesten, az Európa Kongresszusi Központban lesz. A rendezvényre az Európai Bizottság vezető munkatársai mellett a közös programban részt vevő országokból is számos szakértőt várnak. Az esemény szervezője a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal, szakmai rendezői az Informatikai Vállalkozások Szövetsége és a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság, rendezője pedig a Nexus Event. www.evitaevent.eu

LSI Informatikai Oktatóközpont
Alapítvány

KORSZERŰ KÉPZÉS ÉS TUDÁS

LEXINFO informatikai szaknyelvi képzés és állami nyelvvizsga angol és német nyelvből alap-, közép- és felsőfokon.

A következő vizsgaidőpont: 2008. június 16. Jelentkezési határidő: 2008. április 28.

60 órás vizsgafelkészítő tanfolyam 2008. április 14-én kezdődik.

Jelentkezési határidő: 2008. április 7.

Pannon általános nyelvvizsga angol és német nyelvből

ECDL oktatás és vizsga, Cisco Hálózati Akadémia

Térítésmentes képzések a közszférából kikerültek számára » Új Pálya program «

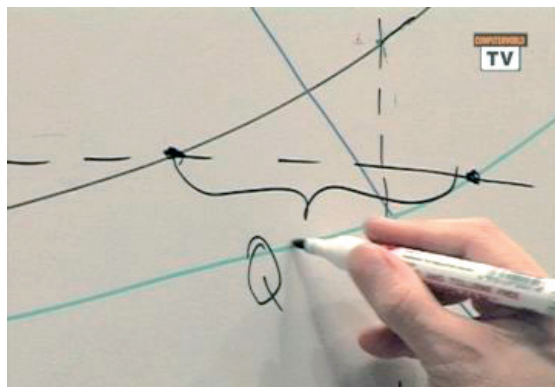
„Digitális Nagy” – számítógépes, internetes tanfolyam azoknak, akiknek az életéből kimaradt ez a fajta tudás! A tanfolyamok március 10-től folyamatosan indulnak.

Képzéseinkről tájékozódjon honlapunkon: www.lsi.hu, vagy hívja fel az alábbi telefonszámok valamelyikét: **436-6518** vagy **436-6519**.

Intézmény akkreditációs lajstromszám: LA-0657 • Felnőttképzési nyilvántartási szám: 01-0443-04

Egy szakember, egy tábla és néhány alkoholos filc

Árokszállási Gábor • A Computerworld TV új, whiteboard rovatában jól ismert szakemberek adnak hasznos információkat – amolyan gyorstalpalót tartanak – különféle témákban. A whiteboardok

mellőznek mindenfajta marketinget, termékajánlatot, csak és kizárólag szakmai információk hangzanak el hozzáértőktől. A megértést segítő, a szak-

emberek egy táblán képileg is ábrázolják a fontosabb összefüggéseket – innen a whiteboard elnevezés.

A legtapasztaltabb programozók is vétenek legalább egy hibát tíz programkódsoroként. Költségek szempontjából korántsem mindegy, hogy ezeket a hibákat mikor észleljük/javítjuk. Első whiteboard videónkban *Dacher László*, a HP Magyarország tesztelési tanácsadója mondja el véleményét a kérdésről.

A tesztelés időigényes, fáradtságos folyamat, amelyet sokszor meg kell ismételni a kívánt cél eléréséhez. *Dacher László* a tesztelés automatizálása mellett hoz fel érveket második whiteboard videónkban.

tv.computerworld.hu/whiteboard

Visszatér a Dell?

A Dell 2007 áprilisában

befejezte az Axim kézigépek gyártását és forgalmazását, ám a technikai segítséget továbbra is biztosította hozzájuk. Már tavaly felröppent a hír, hogy a Dell csak kis időre marad távol a PDA-piacról, de már inkább GPS-es, telefonos készülékeket készít majd, amelyeken az Android operációs rendszer fut.

Laptársunk, a *PC World* arról számolt be a közelmúltban, hogy tajvani források szerint a Dell a Foxconn Electronicsszal karöltve Windows Mobile-os kézigépekkel lép piacra. Amióta a Motorola korábbi elnöke, *Ron Garriques* a Dellnél dolgozik, azóta a vállalatnál folyamatosak az átszervezések a PDA-készülékek miatt. Állítólag most felgyorsították ezeket, hogy reagálhassanak a piaci változásokra, például arra, hogy az Acer felvásárolja az E-Tent.

HÍRMOZAIK

Az Év Terméke

Az egyik legbefolyásosabb, Angliában megjelenő számítástechnikai szaklap, az ITWeek a 2008-as év termékének választotta az Avocent által kifejlesztett, hazánkban a Comfort-NEtshare Kft. által forgalmazott Merge Point termékcsaládot. Az Avocent MergePoint eszközt azzal a céllal fejlesztették ki, hogy a hálózaton elérhető minden IPMI (Intelligent Platform Management Interface) interfésszel rendelkező szerveret egyetlen felületről menedzselhessenek, és hiába esetén lehetővé tegyék az azonnali problémamegoldást.

REGISZTRÁLJON!

Ha szeretné hétről hétre

a legfontosabb szakmai résztvevőkhöz eljuttatni az Ön cégével kapcsolatos információkat, regisztráljon Céginfó szolgáltatásunkra oldalunkon!

ceginfo.computerworld.hu

MAGYARORSZÁGI ORACLE FELHASZNÁLÓK KONFERENCIÁJA 2008. ÁPRILIS 8-11.

- GAZDAG SZAKMAI TARTALOM
- IRÁNYMUTATÓ PLENÁRIS ELŐADÁSOK FÜGGETLEN ELEMZŐKTŐL, AZ ORACLE FELSŐVEZETŐITŐL ÉS STRATÉGIAI PARTNEREITŐL
- SZEKCIÓELŐADÁSOK AZ ALKALMAZÁSOK, A TECHNOLÓGIA ÉS AZ IPARÁGI MEGOLDÁSOK TERÜLETÉRŐL:
 - ADATBÁZIS-KEZELÉS
 - MIDDLEWARE ÉS ALKALMAZÁSFEJLESZTÉS
 - BIZTONSÁGI MEGOLDÁSOK
 - ÜZLETI INTELLIGENCIA ÉS DW
 - SOA
 - HOT TOPICS- TIPPEK ÉS TRÜKKÖK
- WORKSHOPOK ÉS DEMÓK AZ ORACLE TERMÉKSPECIALISTÁITÓL ÉS OKTATÓITÓL
- SZÁMOS FÓRUM A KAPCSOLATÉPÍTÉSRE ÉS ISMERKEDÉSRE A SZAKMAI ÉS A KIEGÉSZÍTŐ TÁRSASÁGI PROGRAMOKON

FUJITSU
COMPUTERS
SIEMENS

NetApp

IQSYS

FreeSoft
GROUP

alerant
INFORMATION ZRT.

hp
invent

SYNERGON

MONTANA
INFORMATIKA ÉS SZOLGÁLTATÁSOK

Delta

Autodesk

business

COMPUTERWORLD

Változások és hatások

Április 3-án tartja Budapesten a Hewlett-Packard a ma már hagyományos HP Szoftver Konferenciát. A rendezvényre több száz partnert és érdeklődőt várnak a szervezők.

Az ötödik HP Szoftver Konferencia részleteiről a vállalat szoftver üzletágának igazgatóját, **Bukits Róbertet** kérdeztük.

Bukits Róbert: Az idei HP Szoftver Konferencia azt a kérdést vizsgálja, hogy az IT-szervezetek hogyan tudják támogatni a vállalat üzleti eredményességét. Felírtuk ennek az üzleti eredményességnek a képletét, amely: információ+technológia+minőség. Arra összpontosítunk tehát, hogy az üzleti információ a megfelelő formában tudjon megmaradni és jusson el az üzleti döntéshozókhoz. Egy másik szempont, hogy a technológia – részben az üzletre optimalizált technológia – hogyan segíti az IT-szervezet működését; a harmadik szempont, amit nagyon fontosnak tartunk, a minőség. A minőséget az IT-szervezet termékének tekintjük, és egy összetett, komplex rendszernek a minőségére vo-

Ezt a platformot a világon több helyen is bevezették, a Wal-Marttól kezdve a 3M-ig, de a régiókban is van kormányzati implementáció. A másik nagyon fontos terület: nem elegendő, ha ezek az információk rendelkezésre állnak, ezeknek a mentéséről, archiválásáról is megfelelőképpen gondoskodni kell. Ezek a termékek az elmúlt év végén kerültek a HP szoftverportfólióba, így már integráltak a HP szoftver üzletág megoldásai között szerepelnek. A másik fő termékcsoportunk a Business Technology Optimization (BTO) – üzletre optimalizált technológia – megoldásait tartalmazza, amelyek egy teljes IT-szervezet működésére, annak támogatására kínálnak megoldást, a stratégia kialakításától az alkalmazásfejlesztésen át az üzemeltetésig.

A HP felső vezetése felismerte azt a tendenciát, hogy akkor tudunk a HP

B. R.: Gyakorlatilag a teljes portfóliót bemutatjuk. A konferenciáinknak ugyanakkor mindig fő célkitűzése, hogy ne csak a technológiáról beszéljünk, hanem a felhasználóink tapasztalatát is bemutassuk. Emellett egy párhuzammal is igyekszünk bemutatni a CIO- és az IT-szervezet működését. Az idei konferenciánkon vendégünk lesz a Szalay Dakar team képviseletében **Szalay Balázs**.

Szeretnénk bemutatni, hogy hogyan jut el egy csapat a versenyig a felkészülés, a tesztelés, a próbák, a különböző finomhangolások, a minőség révén, hogy dolgozik együtt a csapat. Ezek mind olyan párhuzamok, amelyek segítenek megérteni a konferencia résztvevőinek, hogy miről is szólnak a megoldásaink.

CW-SZT: Melyek a hangsúlyos területek a HP szoftverportfólión belül?

B. R.: Amikor a BTO-technológiát nézzük, a fő kérdés az, tudunk-e segíteni a vállalatoknak abban, hogy üzleti szempontból egy jobban optimalizált állapotba kerüljenek. Ez gyakorlatilag egy transzformációs projekt, amely a folyamatainkat, a szervezetüket és adott esetben a támogatott technológiájukat érinti. Úgy lehet a hatékonyságot növelni és a költségeket csökkenteni, ha a folyamatokat automatizáljuk. Ez az igény ma már egyértelműen megjelenik a piacon, továbbá a projektek párhuzamos kezelésén túl a beruházás-előkészítés is nagyon fontos. Ha innen átlépünk az alkalmazásmendzsmentre, akkor azt látjuk, hogy a nagyobb vállalatoknál nagyon gyakran találkozunk a Center of Excellence fogalmával, tehát minőségközpontok alakulnak ki, és gyakorlatilag az új alkalmazások fejlesztése, tesztelése ezeknek a rendszereknek a segítségével történik. Ezen a területen nagyon fontos együttműködésünk van az SAP-val. Idén nagyon sok hazai vállalatnál aktuálissá vált az SAP-rendszerek frissítése, és itt lépnek működésbe az SAP-val közösen kifejlesztett megoldásaink, amelyekkel lehetővé válik, hogy ezek a projektek minél kisebb kockázattal, minél előbb az üzlet szolgálatába tudjanak állni. Az üzemeltetés területén az ITIL-alapú service desk mellett most már megjelenik az a fajta igény is, hogy tudjuk, mi is van egy adatközpontban, milyen összefüggésben állnak ezek az elemek akár egészen az alkalmazási szintig. E technológiák már ma is elérhetők és nagyon

komoly érdeklődésre számíthatnak: egy vállalati egyesülés esetében alapvető követelmény, hogy tudjuk, milyen rendszereket kapcsolunk össze, milyen változtatásokat kell követni, és ennek milyen hatásai lehetnek.

CW-SZT: Milyen megoldásokat adnak kisvállalatok részére?

B. R.: Kifejezetten erre a területre is fókuszálunk, megoldáscsomagokat állítunk össze azoknak a vállalatoknak, ahol 10-20 szerveres környezet működik vagy ahol néhány száz számítógépes környe-

zetben dolgoznak. Itt is alapvető követelmény, hogy a rendszer megbízhatóan működjön, az üzemeltetők előre lás-
sák a szűk keresztmetszeteket. Ezek a vállalatok sem engedhetik meg maguknak, hogy a vállalati rendszerük megálljon vagy lassuljon. Nekik szól az a megoldáscsomagunk, amelyet a következő időszakban be fogunk mutatni. Ezeket a megoldásokat egy kiváló partneri körrel értékesítjük, akik azt a lehető

legrövidebb időn belül meg is valósítják. Fontos, hogy a megoldáscsomagoknak elérhető áruk legyen, emellett gyorsan üzembe lehessen állítani őket, akár napok alatt is. Kitérnénk arra a tévhitre, hogy a tesztelést támogató megoldások csak nagyvállalati szinten vannak. Nos, ezen a területen is van olyan belépő szintű megoldás, ahol akár néhány fős tesztelést is lehet végezni.

CW-SZT: Hogyan épül fel a konferencia programja?

B. R.: Az eddig bevált hagyományokat követjük. Lesz egy plenáris rész, ahol Szalay Balázs fog előadást tartani arról, hogy mit is jelent a Szalay Dakar Team számára a verseny, a felkészülés, a csapatmunka. Ezt követően SAP-előadást fogunk hallani, ahol a minőségbiztosítási megoldásainkról beszélünk. Végül szerepjátékon keresztül fogjuk bemutatni két bank egyesülését, pontosabban azt, hogy a CIO és a vezetőtársai hogyan oldják meg ezt a feladatot, hogyan érnek össze ezek a megoldások, és hogyan lehet egy teljes IT-szervezet működését bemutatni. Délután mintegy 40-50 szekcielőadás lesz; 8 szekciót hoztunk létre különböző területek bemutatására. Aki részt vesz a rendezvényünkön, az szakmailag is kamatoztathatja majd a hallottakat, és az itt kialakított emberi kapcsolatokat.

Bukits Róbert

igazgató
HP szoftver üzletág

Az 5. HP Szoftver Konferencia helyszíne, a VAM Design Center

natkozik. Ezeknek a rendszereknek minél pontosabban, minél jobban kell szolgálniuk egy vállalat üzleti eredményességét.

Tovább bontva ezt az üzenetet, a HP szoftver üzletágának azt a 3 divízióját találjuk, amelyek ezeket a kérdésköröket támogatják. Az első a Business Information Optimization termékközpontunk, amely az üzletre optimalizált információ megoldásait tartalmazza. Ennek érdekessége a valós idejű adattárházplatform, amely egységes, integrált hardver- és szoftvermegoldás kifejezetten folyamatos elérésre és valós idejű válaszok adására.

által minél teljesebb megoldásokat kínálni az ügyfelek széles körű igényeire, ha a szoftvertechnológiák területén is erősítjük a portfóliót. A HP egy nagyon jól körülhatárolt területen közel 7 milliárd dollárt fektetett be az elmúlt években, amely egyértelműen jelzi, hogy tovább akarja erősíteni szerepét azon a kiválasztott területen, ahol gyakorlatilag az IT-szervezet folyamatainak, információinak és technológiáinak az optimalizálása történik.

Computerworld-Számítástechnika: Milyen megoldásokat ismerhetnek meg a résztvevők a konferencián?

Költözzünk online irodába!

Vajon az online iroda fogalma megáll-e a levelezésnél, vagy ma már tényleg valóság a csak online irodaszoftverek napi használata? Ha ugyanis egy napon megtörténik az, amittől minden számítógép-felhasználó fél – azaz meghibásodik a gép merevlemeze –, akkor újra előkerül ez a téma. [Írta: Horváth Ádám]

Elvileg, de szigorúan csak elvileg, a merevlemez meghibásodása nem gond, hiszen elmegyünk a legközelebbi számítástechnikai boltba, veszünk egy ugyanakkora (vagy ha lúd, legyen kövér: nagyobb) merevlemezt, át-másoljuk a még elérhető adatokat, és vége a stressznek.

Igen ám, de ezt jelzésnek is felfoghatjuk, miszerint nem biztos, hogy még mindig ez a legcélravezetőbb megoldás, azaz hogy úgymond „offline”, saját gépünkön tároljuk adatainkat. Csak a gond van vele, ellophatja, meghibásodhat, vagy „haj, otthon felejtettem, majd holnap hozom”, s hasonló ismert gondolatok kapcsolódnak az effajta megközelítéshez.

Szerencsére azonban – mivel egészséges versenyhelyzet alakult ki a piacon –

Ez azt jelenti, hogy ha van saját vásárolt domainünk,

akkor ahhoz teljesen ingyenesen megkapjuk az összes szolgáltatást.

a szoftvergyártók küzdenek kegyeinkért. Hisszük vagy nem, de komoly fejtörést okoz már szinte mindenhol, hogy hogyan is lehet rávenni a felhasználókat az újabb operációs rendszerek és újabb szövegszerkesztők megvásárlására.

Most még segít a gyártóknak az eladásban, hogy az emberek szeretik birtokolni, megfogni, látni azt, ami az övék. Éppen ezért egy pusztán online levelező, egy csak online szövegszerkesztő egyelőre nem a legnépszerűbb ötlet, hiszen jönnek a már ismert, kevésbé átgondolt kérdések: de mi van, ha letörlik a munkámat? **Mi van, ha tönkremegy a gépünk, és nem vállalnak garanciát az adataimra? Nyilván mindez bármikor megtörténhet, de úgy látjuk, hogy ránk sokkal inkább igaz, mint egy online szolgáltatásra:** a Google valószínűleg ezerszer jobban aggódik adataink miatt, mint mi magunk. Ha ugyanis csak egyszer elrontanák a dolgot, hónapokba, évekbe telne, míg a felhasználók újra bíznának a rendszerben.

LEVELEZZÜNK

Nyilván a levelezés az egyik legegyszerűbben online irányba tolható szolgáltatás, mivel a levelek csak interneten érkeznek, így nem érezzük akkora gondnak, hogy internetelés kell leveleink megtekintéséhez. Persze a másik oldalon ott van a telepíthető, offline kliens-programok funkcióinak szegénysége: ha megnézzük, hogy mit tud egy Outlook Express, akkor az nem elég meggyőző ahhoz, hogy mondjuk ne inkább az online társát, a Google Mailt használjuk.

Az online levelezésben talán a legnagyobb áttörést azonban éppen a Gmail hozta, hiszen a Google volt az első fejlesztőcég, amely rájött annak fontosságára, hogy ha a leveleket nemcsak ideiglenesen tárolja, hanem akár örökre a több gigabájtos saját területünkön, akkor lassan-lassan rászokunk az online szolgáltatásokra, hiszen látjuk, hogy azok jók. S úgy tűnik, látjuk is, hiszen a Gmailen

regisztrált e-mail címek gomba módra kezdtek el szaporodni: megtetszett a felhasználóknak, hogy mindig minden ott van, gyors, kezelése egyszerű.

Őszintén szólva – hogy saját tapasztalatról is beszámoljunk – a Gmail valóban verhetetlennek tűnik a levelezésben. Magánlevelezésre már szinte egyáltalán nem használjuk az amúgy kiváló Microsoft Outlookot. Ennek fő oka, hogy egy valóban felső kategóriás asztali gépen is lassú: lassan indul, lassan keres, lassan tölti a leveleket, egyszerűen kényelmetlen. Ha a Gmail felületén keresünk valamit, akkor az szinte azonnal ott van. Gyorsan indul, internet meg amúgy is mindig van.

A legnagyobb gondunk a Gmaillel azonban mindig is az volt – legalábbis azt hittük –, hogy saját domén kihasználására csak korlátozottan használható. Ezt csak így-úgy tákolta megoldásokkal lehetett kikerülni, és ezért mégis kellett az az Outlook.

De egy szép napon be kellett látnunk, hogy ez óriási tévedés volt. Egy kicsit persze mindig ott volt gondolataink között, hogy a Google kínál valami ilyesmit, de az drága, meg különben is, minek fizessünk, ha a félmegoldás is majdnem jó lehet.

A megoldás, és most talán sokan csapnak a homlokukra, a Google Apps, amelynek valóban van fizetős megoldása, de van ingyenes is! Gyorsan tekintsük át, hogy milyen szolgáltatásokat ad a Google Apps és milyen feltétellel (lásd a táblázatot).

Mint a táblázatból is jól látszik, a standard megoldástól olyan extrákban különbözik csak a premier változat, amely ténylegesen csak üzleti felhasználók körében számíthat valamennyit. Ez azt jelenti tehát, hogy ha van egy saját vásárolt doménünk, akkor ahhoz teljesen ingyenesen

	Standard	Premier	Education
Ár	ingyenes	50 dollár/felhasználó/év	ingyenes (oktatási intézményeknek)
Alkalmazások	Gmail, Google Talk, Google Calendar, Google Docs, Google Sites és Start Page		
99,9% rendelkezésre állás e-mailre	nem	igen	nem
e-mail tárterület/felhasználó	-6,5 GB	25 GB	-6,5 GB
Releváns hirdetések megjelenítése	igen	opcionálisan	opcionálisan
Terem- és erőforrás-menedzsment	nem	igen	igen
Mobilelértés	igen	igen	igen
Vezérlőpanel	igen	igen	igen
Postini vírus- és spamszűrés	nem	igen	nem
Integrációs API (például: egyszerű belépés, felhasználókezelés, e-mail migráció)	nem	igen	igen
IMAP-elérés	igen	igen	igen
e-mail többszörös kézbesítése	nem	igen	igen
Online támogatás	igen	igen	igen
24/7-es támogatás akár telefonon is	nem	igen	igen
Harmadik felek alkalmazásainak integrációja	nem	igen	igen

A Google Apps szolgáltatásai

megkapjuk a fenti szolgáltatásokat, így lesz felhasználó@sajattdomain.hu e-mail címünk, amelyre válaszolva reklám nélkül, erről a címről küldhetjük ki a leveleket (nem teljesen úgy, mint egyes magyar ingyenes levelezőszolgáltatók esetében)!

Ha mindenképpen ragaszkodunk a .hu domainhez, akkor arra legalább két hetet kell várni regisztráció után, ha azonban beérjük egy .com (vagy hasonló) domén, akkor azt akár 1 óra alatt is birtokolhatjuk, és onnantól ingyenesen kapjuk hozzá a Google szolgáltatásait is.

Ha aktiváltuk a szolgáltatást, akkor leveleinket egy pontosan olyan felületen keresztül érhetjük el, mint a hagyományos Gmail, ám egyéb szolgáltatásokat is kapunk, s ezeket a domén többi felhasználójával (mert hogy több felhasználót is felvehetünk!) meg is oszthatjuk: például közös naptár, közös dokumentumok (szöveges, táblázatkezelős és prezentációs), valamint privát chat, közös nyitólap, és ami még érdekesebb, közös kollaborációs portál (Google Sites néven).

SZERKESSZÜNK SZÖVEGET

A Google a saját doménre beállított levelezés mellett még számos, valóban értékes szolgáltatást is ad (amelyek eléréséhez persze internetre van szükség), így érdemes ezeket is megnézni, hátha a levelezés

elemeket támogatja (és ha figyelembe vesszük, hogy a felhasználók nagy része a Word funkcióinak 90 százalékáról nem is tud, ez elég is).

Van tehát egy olyan, böngészőalapú szövegszerkesztőnk, amellyel az alapvető formázási funkciókat elérhetjük. Mivel webes alapú, joggal merül fel a kérdés, hogy lassú-e? A webes technológiák fejlődésével ez a kérdés már részben elhanyagolhatóvá vált: ha az alkalmazás AJAX-alapú, a felhasználónak sosem kell várnia arra, hogy a változások elmenjenek a szerverre, az új információk pedig visszajöjjenek valamikor, hiszen minden a háttérben történik.

A szövegszerkesztő legnagyobb része kliens oldali JavaScript kóddal van implementálva, és néhány hívásért kell csak a szerverhez fordulni. E kevesek egyike például a mentés és a helyesírás-ellenőrzés, így az internetkapcsolat sebessége nem zavarja a munkát.

A Google Docs utóbbi fejlesztései között megtalálható a magyar nyelvű helyesírás-ellenőrzés is, bár ez egyelőre nem nyerte el tetszésünket, mivel túl sok olyan kifejezésbe köt bele, amelyet mi nem piszkálnánk: „szövegszerkesztők” helyett „szöveg-szerkesztők”.

A Writely funkciói egyébként folyamatosan szaporodnak, így szinte nap mint nap lehet valami újdonsággal találkozni. Kényelmes lehetőség például, hogy dokumentumainkat egyetlen kattintással át tudjuk küldeni a blogunkra (ami lehet akár a Blogger.com, a Blogharbor.com, a Blogware.com, a LiveJournal.com, a Squarespace.com vagy épp a Wordpress.com), így mindenki olvashatja formázott írásunkat.

Sőt, ha saját blogportált üzemeltetünk, akkor a **Google Docs API szinten is tud ezekkel kommunikálni: a Blogger API-t, a MetaWeblog API-t és a MovableType API-t is ismeri**, azaz tetszőleges, ilyen portált futtató oldalra képes publikálni írásunkat! Mint arról korábbi számunkban írtunk, a blogolás fontos része az üzleti életnek is, így kifejezetten hasznos, hogy formázás, helyesírás-ellenőrzés után tudjuk publikálni vállalati közleményeinket is!

A dokumentumainkat egyébként nagyon egyszerűen meg tudjuk osztani másokkal, akár saját doménen belül, akár külső felhasználóval. Emellett beállíthatjuk, hogy a látogatók csak olvas-

Aktiváljuk a Google Appset

Először is szerezzük meg egy domén tulajdonjogát. Ha még nincs ilyenünk, keressünk egy megbízható magyar regisztrátort, aki lehetőleg ingyenesen biztosítja a DNS-szolgáltatást (a regisztrátor az a szolgáltató, aki a doménneveket megbízások alapján foglalja, a DNS pedig az a doménhez tartozó beállítás, amely megmondja, hogy doménünket fizikailag melyik gép szolgálja ki a világban). Ha találunk ilyet, indítsuk el a regisztrációt, ha kész, kezdődhet az Apps beállítása. Adjuk meg a doménnevünket, majd töltsük ki az alapvető kérdésekre vonatkozó adatokat: körülbelül hány felhasználónk lesz, mi a nevünk, eddig milyen levelezőrendszert használtunk stb. Ha ezzel megvagyunk, adjuk meg az adminisztrátor (saját) e-mail címünket, már az új doménen, például „tamas”,

amihez a rendszer automatikusan hozzáírja, hogy „@domain.hu”. Ha ez is kész, készen vagyunk, egyetlen dolog hiányzik csak: bizonyítani, hogy a domén a miénk! Ezt nagyon ötletesen lehet elvégezni: vagy feltöltünk a domén webhelyére egy adott tartalmú HTML fájlt, vagy ha ilyet nem tudunk/akarunk elvégezni, beállíthatunk egy ideiglenes CNAME DNS bejegyzést. Ez utóbbi igen egyszerű, regisztrátorunk DNS-beállító felületén egy-két kattintással elvégezhetjük. Ha megvagyunk, a Google 48 órán belül megnézi, hogy a weblap vagy CNAME-beállítás a kiadottnak megfelelő-e (jellemzően ez 1-2 óra). Ha igen, aktiválja a domént, és készen is vagyunk, jöhetnek a levelek, létrehozhatjuk a tengernyi felhasználót!

ható vagy írható módon tudják megnyitni írásainkat. Ha írhatják is, minden módosítás naplózásra kerül, így a korábbi változathoz néhány kattintással vissza tudunk jutni.

A Google Docs felületétől mi is idegenkedünk kicsit, de el kell ismernünk, hogy mindent tud, amit úgy alapján használni szoktunk. Két dolog nagyon hiányzik belőle: az egyik a tényleg jó helyesírás-ellenőrző, a másik a csak Microsoft Wordben létező, használható (!) korrekktúra/változáskövetés. Ez utóbbi üzleti dokumentumok esetében elengedhetetlen, és sajnos az Openoffice is csak ímmel-ámmal támogatja ezt a funkciót. Cserébe viszont a Google megőrzi nekünk írásainkat, így mindig ott van, teljesen mindegy, hogy épp milyen gép előtt ülünk.

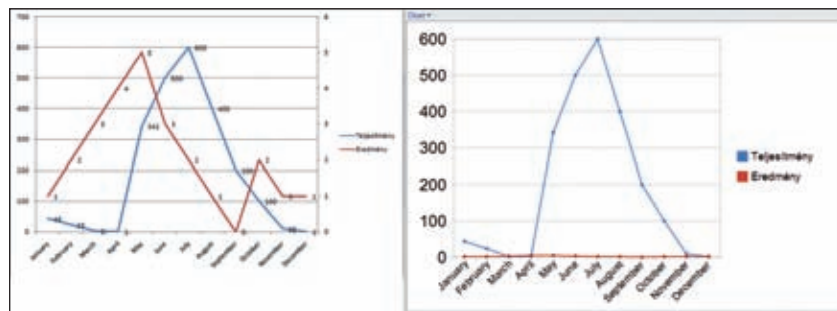
SZÁMOLJUNK TÁBLÁZATTAL

Ez nehéz. Azért nehéz, mert a Microsoft Office olyannyira standardnak számít ezen a területen, és annyira intuitívan használják még a számítástechnikához egyáltalán nem értő pénzügyesek is, hogy

nehéz versenytársat kínálni mellé/helyette. Az Excel kitűrésszával az a gond, hogy nagyon sok tapasztalat van benne, és tényleg régóta csiszolódik. Új ötletekkel tehát a legkritikább esetben lehet jobbat alkotni, és mi úgy érezzük, ez a Google Spreadsheetnek sem sikerült.

Szerencsére legutóbbi tesztünk óta sokat fejlődött, így már nem annyira lehangoló, mint korábban volt. **Az online Excel implementációkkal az az alapvető probléma, hogy bonyolultak: a funkciókat vagy a körülményes JavaScript kódban kell megoldani, vagy lépten-nyomon a szerverhez kell fordulni.** Egyik sem szerencsés, ezért így vagy úgy, de kínálni fognak a fejlesztők, és az biztosan látszik a végeredményen is.

Az alapvető Excel funkciókat nézve, amit még mi magunk is szoktunk használni, alapján nincs gond. Az egyik kedvencünk a lehúzással való automatikus képletírás, kiegészítés. Ezt akkor érdemes használni, ha egy képletet úgy szeretnénk a következő cellákba másolni,

Excel 2007 (bal) és Google Docs Chart (jobb) – Az online változat még nem tud eleget

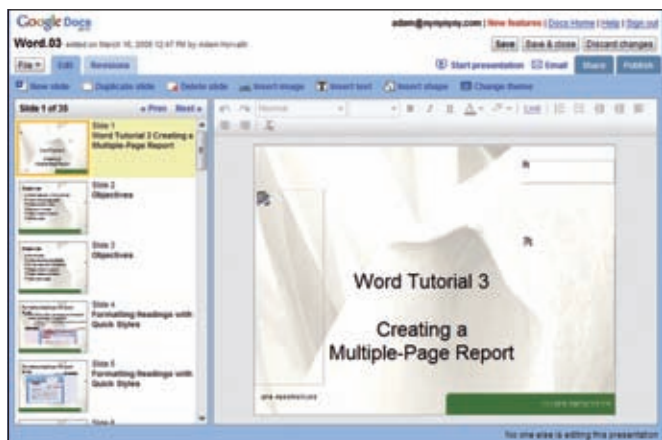

Google Docs szövegszerkesztő – egészen jó, de még nem mindenre

mellett ezekre is átszokunk lassan-lassan.

A legalapvetőbb a szövegszerkesztő, amely igen sokat fejlődött az elmúlt hónapokban. Úgy általában, az online szövegszerkesztők között a legjobb a Google által korábban megvásárolt Writely. A feltöltött dokumentumok formázása a lehető legnagyobb mértékben megmarad, és az egyidejű szerkesztést is kiválóan támogatja: ha egy megosztott dokumentumban leült valaki egy billentyűt, akkor az néhány másodperc múlva minden másik szerkesztőnél is láthatóvá válik.

A Writely (Google Docs) felületét tekintve egy lebutított Microsoft Wordhöz (korábbi, nem 2007-es!) hasonlít, ám az alapvető, mindenki által ismert formázási

Google Docs prezentáció – egyszerűbb prezentációk online is készíthetők

hogyan a hivatkozott sorok is értelem szerűen módosuljanak. Ez szerencsére működött. Az már azonban nem, hogy magyar hónapneveket is lehessen lehúzni (a „Január, Február”-ból következne a többi hónap), de legalább angolul működik.

A cellákra kattintva nem felül, hanem jobbra lent jelenik meg a bennük található képlet szövege, és hiába kattintunk a megjelölt képletszövegre, azt ott nem tudjuk szerkeszteni. Marad tehát az F2 billentyű, mert az itt is működik.

Szerencsére **az azonnali összegzés is elkészítették, így az értéket tartalmazó cellákat együtt kijelölve jobbra lent megjelenik, hogy a cellák adatainak összege mennyi.**

A grafikonok terén sajnos kétszeresen is csalódtunk. Először azért, mert a webes grafikonkészítés még nagyon gyerekcipőben jár, így például kettős értéktengelyű grafikon nem lehet készíteni, vagyis eltérő értékű adatsort grafikonban nem tudunk összehasonlítani. A második csalódás az Excel 2007-tel kapcsolatban ért, ugyanis a hagyományos, jól használható diagramvarázsló helyett már csak egygombos grafikonbeszúrás van, és ember legyen a talpán, aki utána korrigálni tudja az egy értéktengelyes grafikon kettősre (pedig milyen magától értetődő: valahogy egérral kiválasztjuk a tengelyt, majd a menüből a *Kijelölés/Formázása* pontra kattintunk, és megadjuk, hogy ez legyen a második tengely. Ez a 2003-asban még azért egyszerűbb volt).

Azonos adattartalmú grafikonokat a mellékelt ábrán hasonlítottunk össze.

PREZENTÁLJUNK MÁSOKNAK

A viszonylag új prezentációkészítő nagy érdeklődéssel indítottuk el, s a nyitó képernyő kifejezetten ígéretes is volt. Egészen az első néhány műveletig. Aki még csak egyszer-kétszer látta a PowerPointot, annak ugyanúgy néz ki a rendszer: bal oldalon, kis képekkel felsorolva a már elkészült fóliák, jobb oldalon nagyban az éppen szerkesztett. És körülbelül ebben ki is merül a hasonlóságok listája.

A fóliák szerkesztése igen kezdetleges: bár ha magunktól rányomunk a felsorolás (ki buborék) ikonra, akkor a rendszer a megszokott, felsoroló-gondolatjeleket fogja használni, ezt azonban magától sajnos nem teszi. Mint ahogyan az egyre mélyebb gondolatpontokban sem csökkenti a betű méretét, ami pedig nagyon hasznos tud lenni. Nem lehet továbbá mestersablon készíteni, amellyel egyékes arculatot tudnánk adni fóliáinknak.

Persze az egész attól függ, hogy mire akarjuk használni: ha kollégáinknak akarunk csak prezentálni, akkor ennél jobb eszköz nincs is, hiszen lejátszáskor egy fix URL-re csatlakozva a fóliákat mindenki látja interneten keresztül. A lejátszás közben lehet chatelni is, azaz a nézők és a prezentáló online kapcsolatban tudnak maradni. Más kérdés, hogy ha a hangátvitelt nem oldották meg, akkor vajon ennek mi értelme van...

A prezentáció maga egyébként ötletes, Flash-ben készítették, és a böngésző vékony ablakkeretét leszámítva, teljes képernyőn megy a lejátszás. A kész prezentációkat sima szöveges vagy PDF formátumban tudjuk lementeni gépünkre. A triviális PPT formátum valamiért kimaradt a listából, azaz nem tudjuk tovább szerkeszteni prezentációkat sem PowerPointtal, sem OpenOffice-szal. Feltölteni azonban lehet PPT-állományokat, egészen 10 megabájtig (Word dokumentumot 500 kilobájtig, Excel állományt pedig 1 megabájtig fogad a Google).

Ahogy persze vártuk, a feltöltött PPT formázásai részben elvesznek, a háttérképek egy része sérül... Főképp arra jó tehát, hogy nagyon egyszerűen, magát a szöveget ki tudjuk nyerni, a többi formázás újrakreálására fel kell azonban készülnünk.

CSAPATMUNKÁK OLDAL

Ha csapatmunka, akkor Windows SharePoint Services. Igaz, csak Windows Serverre hajlandó települni, de oda leg-

alább ingyenesen beszerezhetjük. Ha átgondoljuk, hogy lehet-e egy ilyen portált internetes verzióban kiépíteni, akkor sok kérdés merül fel. Minthogy a WSS egyik alapvető funkciója a fájlok tárolása, verzionálása, kérdéses, hogy az interneten keresztül, ahol kifelé oly karcsú a sávszélességünk, hogyan tudnánk kényelmes fájltárolót elképzelni.

De nézzük a derűsebb oldalról: ha már úgyis van online szövegszerkesztő, táblázatkezelő, levelező és előadáskészítő, miért ne lenne értelme ezeket összefogni, egységes projektfelületeket létrehozni az összetartozó dokumentumoknak, egy helyen tárolni a fontos adatokat, közleményeket?

Nyilván sokat segít a cégeknek, ha koncentráltan lehet tárolni az egy-egy munka/projekt összegyűlt anyagait, az információkat, hibákat, naptárbejegyzéseket.

A Sites gyakorlatilag ebben segít anélkül, hogy kiváltaná a már megszokott megoldásokat: a WSS úgy jó, ahogy van, Microsoft-termékek integrációjára ne is keressünk annál jobb megoldást, pláne, hogy ingyenes.

Ha azonban online irodát tartunk fent, történetesen teljesen ingyenesen, akkor a Sites igen jó választás, de legalábbis megér egy próbát.

A Sites alapjában egy hierarchikus megoldás: egy doménhez tetszőleges számú Site hozható létre. Minden Site saját életet él, saját jogosultsági rendszere van, saját designja, stb. Egy Site-on belül pedig több oldalt hozhatunk létre. Egy „oldal” gyakorlatilag egy-egy speciális funkciót valósít meg: egyszerű szerkeszthető lap, valamilyen (akár tetszőleges) lista, bejelentések, közös fájlok és közös vezérlőpanel.

Az egyszerű lap valójában egy szerkeszthető HTML-oldal, oda statikus információkat tudunk elhelyezni. Ennél azonban már érdekesebb a „lista”: az előre elkészített listák mellett teljesen egyedieket is létre tudunk hozni, azaz kvázi egy online közös „adatbázist” hozhatunk létre. Projekt szempontból egy elérhetőségi listát, egy hibalistát, egy verziónkénti változáslistát tudunk így nyilvántartani, szerkeszteni.

A „bejelentések” is valójában egy egyszerű lista, ám a kinézete kicsit más: pont olyan, mint egy miniblog, ahol

Levelezőszerver

Ha már aktiváltuk saját

Google Appsunkat, azaz akár CNAME, akár egy adott tartalmú HTML fájllal bizonyítottuk, hogy a szóban forgó domén valóban a miénk, be kell állítanunk, hogy saját doménünk levelezőrendszerét épp hol szolgálják ki. Ez egy speciális DNS-beállítás, amelynek típusa MX. Az MX-bejegyzések informálják a levelezőrendszereket, hogy az adott domén levélfogadó szervere éppen melyik gépen található (míg az A típusú bejegyzések a domén IP-címét, azaz fizikai helyét adják vissza).

A Google-nek az MX beállításai a következők (zárójelben a prioritások):

aspmx.l.google.com (10)

alt1.aspmx.l.google.com (20)

alt2.aspmx.l.google.com (20)

aspmx2.googlemail.com (30)

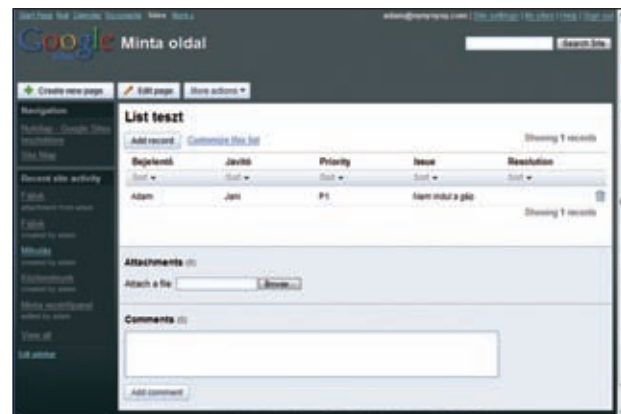
aspmx3.googlemail.com (30)

aspmx4.googlemail.com (30)

aspmx5.googlemail.com (30)

Figyeljünk rá, hogy bár a Google a példákban nagybetűvel írja saját doménneveit, sok DNS-beállító felület azonban csak csupa kisbetűvel (mint fentebb) fogadja el a doménneveket. Ha ezeket beállítottuk, 24–72 órán belül a világ minden pontján már úgy fogják ismerni a rendszerek saját DNS-beállításunkat, hogy az MX rekordok a Google levelezőrendszerére mutatnak, azaz a felhasznalo@domain.com címre küldött leveleket a Google levelezőrendszerének kell átadni.

egy cím-szöveg párost tudunk kitölteni, s ezt látják az adott Site tagjai. Ötletes koppintás, hogy minden oldalon feliratkozhatunk a változások követésére, így lesz, akinek a hibalista változásai lesznek fontosak, valakinek a projekttel

Google Sites – WSS-koppintás(?)

Migráljuk leveleinket!

Google Appsra való áttérés-kor jogosan merül fel a kérdés: ha az ingyenes változatban nem biztosítanak migrációs lehetőséget, akkor hogyan tudom másik Gmail fiókomból átrakni a levelet az új környezetbe? E nélkül ugyanis nem ért semmit a művelet, hiszen ha korábbi leveleink elvesznek, akkor azokban keresni sem tudunk, más szóval, a ködbe vész az áttérés értelme. Szerencsére azonban van egy megoldás! A Google Mail fiókokban beállíthatjuk, hogy leveleink elérhetők legyenek-e POP3 eléréssel. Sőt azt is beállíthatjuk, hogy mely leveleink le-

gyenek elérhetők: az összes vagy csak azok, amelyek mostantól érkeznek. Ha beállítjuk korábbi fiókunkban, hogy az összes, akkor ami valaha levél bejött a Gmail-es fiókunkba, látszani fog kifelé! Szerencsére a Google levelezője egy ideje képes másik fiókból is letölteni a leveleket POP3 elérésen keresztül, s nincs ellenvetése a másik Gmail boxunkból az akárhány levelet ilyen módon áttölteni. A tesztünkben ez több mint 6000 levél volt, amivel eldolgozott néhány órát, de végül az összes átkerült, úgy, ahogyan kell. Migrációs segítség nélkül is megoldhatjuk tehát a levelek áttöltését!

kapcsolatos bejelentések, másnak pedig a teljes Site változásai (merthogy erre az egészre is fel lehet iratkozni). A változásokról természetesen e-mailben értesülünk.

A közös fájlok egy feltölthető állományokból álló fájl tároló, amely verzionáltan kezeli a fájlokat: ha fel-

töltjük újból, akkor azt egy külön verzióban tárolja el, így mindig letölthető a korábbi állomány is. Sajnos, mivel nincs kényelmes felülete (FTP vagy fájlmegeosztás), és az internet miatt amúgy is lassú, ezért határeset, hogy érdemes-e használni. Olyankor lehet talán hasznos, ha

egyes kollégáink rendszeresen más-honnan jelentkeznek be a portálra, s akkor számukra is mindig elérhető a projekttel kapcsolatos fájlar-chívum.

S végezettel a közös vezérlőpanel. Ez inkább dísz, mint valóban hasznos eszköz, de azért érdemes említést tenni róla: ide linkeketünk be tetszőleges dokumentumot a Google Docsból, azaz összegyűjthetünk egy egységes felületet a fájloknak, határidőnaplónak. Ez azért érdekes, mivel ezen a lapon tetszőleges Google „gadget” is elhelyezhető, azaz a Google Desktophoz készített webes minialkalmazások közül ide is válogathatunk: időjárás-mutatók, hírböngészők, könyvjelző-tárolók.

Ami azonban az egész Sites tesztelésekor furán hatott, az az, hogy a Google Docs dokumentumait nem kiválasztással, hanem URL-el (linkkel) tudjuk csak becsatolni. Ez annyit tesz, hogy bár mindkettőt (elvileg) a Google fejlesztette, mégis, a kapcsolat a két rendszer között nagyon gyenge, kvázi nincs. Sőt a linkelt dokumentumokra természetesen más jogosultságok vonatkoznak,

mint a lapra, ahová linkeltük, amely megint csak kényelmetlenné teszi a használatát.

ÖSSZEGZÉS

Az online iroda fogalma egyelőre inkább csak marketingszöveg, mint valóság. Sajnos még nem tartunk ott, hogy mindenki nyugodt szívvel kidobja a különféle irodai alkalmazások telepítőszoftverét, és online irodába költözzön, de **úgy látjuk, hogy bizonyos esetekben, különösen amikor nem számítógép-intenzív munkáról van szó, vagy olyankor, amikor több cég embereit kell ideiglenesen összekötni, jó lehet a Google megoldása.**

De ha másért nem, szeressük csak az ingyenes, saját doménalapú levelezés miatt: reklám nélküli levélküldés, spamszűrés, gyors, precíz keresés, gyakorlatilag korlátlan tárhely. Tud valaki ennél jobbat?

ONLINE

Google Apps - <https://www.google.com/a/>

AKCIÓS

termékek

MEGBÍZHATÓ

forrásból

tradeworld.pcworld.hu

TRADEWORLD

Sajátos kábelprivatizáció

ÜZLET

A közelmúltban kábellopás következtében Kispeszt 90 százalékan leállt a telefon- és internetszolgáltatás. Vajon egyedi esettel állunk szemben, vagy gyakoriak a hasonló rongálások? A szolgáltatókat kérdeztük tapasztalataikról és a hálózataikat fenyegető veszélyekről. [Írta: Árokszállási Gábor]

A téma aktualitását a következő eset adta: február 25-re virradóan Budapest XIX. kerületében lopás miatt megrongálódott 36 távközlési törzskábel. Ennek folytán Kispeszt nagy részén nem működött a vezetékes telefon- és internetszolgáltatás. A budapesti banki és bankkártya-elszámolási tranzakciókban is voltak leállások és fennakadások, mivel a lopás miatt a Magyar Telekom bérlet vonali hálózata és a Giro Zrt. banki tranzakciós hálózata egyaránt megsérült. A vállalat szakemberei az ígért nyolcnapos határidőn belül helyreállították a megrongálódott vezetékes hálózati összeköttetéseket. Elsőként február 26-án a Magyar Telekom bérlet vonali hálózatát és a Giro Zrt. banki tranzakciós hálózatát, valamint a rendőrség és a tűzoltóság vonalait helyezték üzembe. Végül március 1-jén este 19 óráig minden megrongált hálózati összeköttetést helyreállítottak. Ezt követően tesztelték a szolgáltatások hibamentes működését ügyfeleiknél. A károsszeg a helyreállítások költségével és a kiesett forgalom értékével együtt elérheti az 50-55 millió forintot is.

EGYEDI ESET?

– Kábelt szinte mindenhol lopnak a területünkön, majdhogynem havi rendszerességgel, általában hó végén, és az elkövetők (akiknek száma folyamatosan nő) vissza is térnek a helyszínekre – válaszolta kérdésünkre Zsembery György, az Invitel Távközlési Zrt. értékesítési és marketingvezérigazgató-helyettese. – Az elmúlt évek folyamán **csak a színesfém-tolvajlásból származó veszteségünk mintegy 50-60 millió forintra rúg.** Ezen túl összegben nem kifejezhető a kár, amit

az elvágott kábelekkal az előfizetői szolgáltatáskiesésben a tolvajok okoznak – hangsúlyozta a szakember. – A színesfémek világpiaci ára minden rekordot túlszárnyal, a kábellopások következtében pedig milliárdos károk érik a távközlési és más hálózati üzemeltető társaságokat világszer-

A jelenlegi szabályozásnak nincs elrettentő hatása,

nagyon nehezen tárható fel és nem bizonyítható, hogy ki követte el.

te – tette hozzá Gencsy Péter, a Magyar Telekom biztonsági igazgatója.

– Az utóbbi időben a legjelentősebb mértékű lopások Gödöllő–Jászberény térségében voltak. Gödöllőn kívül az alábbi településeket érintette elsősorban a kábellopás: Acsa, Aszód, Bag, Dunakeszi, Galgahévíz, Galgamácsa, Hévízgyörk, Szödliget, Tura, Vácszentlászló, Zsámbok, Jászfényszaru, Pusztamonostor. A felsorolt településeken nagyegységű föld- és légkábeleket loptak el a tolvajok. A kábellopások mellett Gödöllőn az első Teleki-szobor ellopása okozott közfelháborodást, de loptak már el templomharangot, KRESZ-táblákat, vízvétőket óvodákból és fémtartalmú tárgyakat minden mennyiségben – részletezte Zsembery György.

A szakember szerint az ilyen esetek jelentősen veszélyeztetik a szolgáltatások életképességét, hiszen egy kábelszakadás szolgáltatáskieséssel jár, ilyenkor a károk helyreállításáig segélyhívásokat (mentők, tűzoltók, rendőrség) se lehet kezdeményezni.

– A GTS-Datanet országos kiterjedésű, 1900 kilométer hosszú optikai hálózatán viszonylag ritkán keletkeznek komolyabb károk. Ennek oka, hogy a legmodernebb technológiát képviselő optikai szálak a színesfém-tolvajok számára értéktelenek, és a földben futó vezetékek az időjárás szélsőségeitől is védettek – válaszolta kérdésünkre Hámon Krisztina PR-menedzser.

– A UPC Magyarország hálózatánál sem jellemző a lopásos rongálás, mivel az optikai, illetve koaxiális kábelhálózatok nem, vagy csak nagyon elhanyagolható mértékben tartalmaznak színesfémeket (rezet), és gyakorlatilag nem lehet továbbértékesíteni őket – magyarázta Szűcs László média- és sajtókapcsolati igazgató. – Évekkel ezelőtt, egy jó fél évig rendszeresen előfordult a különböző aktív hálózati eszközök (jelerősítő berendezések) eltulajdonítása. Ez feltehetőleg szervezett formában folyt, de a rendőrség hosszas nyomozás után sem tudta az ügyet felderíteni, és a tetteket kézre keríteni. Jelenlegi eszközeinket semmilyen más célra nem lehet felhasználni, még alkatrészenként sem, csak és kizárólag kábeltelevíziós hálózat létesítésére. Ezért amióta megvannak, nálunk nem próbálkoztak lopással.

MIT TEHETNEK/TESZNEK A SZOLGÁLTATÓK?

A Magyar Telekom – mint minden hasonló esetben – bűncselekmény gyanú-

ja miatt tett feljelentést ismeretlen tettes ellen. – A vállalat a hasonló bűncselekmények elkerülése érdekében jelentős összegeket fordít biztonsági intézkedésekre és az ezekkel összefüggő fejlesztésekre, de a bűncselekményekkel kapcsolatos károkozások kockázata ennek ellenére mindig fennáll – mondta Gencsy Péter.

– A szándékos lakossági átkötéseket illetően a jelenlegi szabályozásnak nincs elrettentő hatása, hiszen a rongálás értéke csekély, továbbá nagyon nehezen tárható fel és nem bizonyítható, hogy azt ki követte el – mondta Szűcs László. – Természetesen minden esetben olyan helyiségeket igyekezünk keresni ezeknek a szekrényeknek, ahol minél kevésbé férhetnek hozzájuk a lakók, de sok esetben nem oldható meg a zárt térben való elhelyezés.

Zsembery György szerint **olyan törvényi szabályozásra lenne szükség, amely szigorítja a színesfém-átvevőhelyek forgalmát, fényképes igazolványt követel azoktól, akik színesfémeket adnak el.** Hozzátette: Gémesi György, Gödöllő polgármestere és a Magyar Önkormányzatok Szövetsége igyekezik a Parlament elé terjeszteni az ügyet, hogy szigorúbb állami szabályozás alá vonják a színesfém-kereskedelmet és visszaszorítsák a nagy kárt okozó, több esetben a hírközlési szolgáltatások folyamatosságát és minőségét is veszélyeztető rongálásokat.

EGYÉB VESZÉLYFORRÁSOK

A kábelek és hálózati eszközök nem csak a tolvajok jelentette veszélynek vannak kitéve...

Megkérdeztük

A történetekkel kapcsolatban megkerestük az Interware ZRt. operatív vezérigazgató-helyettesét is.

Computerworld-Számítástechnika:

Egyedi esettel állunk szemben, vagy gyakoriak a hasonló bűncselekmények?

Sátor Csaba: Sajnos egyre többször találkozunk hasonló esetekkel (nem csak a telekommunikáció területén). Azonban eddig ilyen méretű bűncselekményről nem volt tudomásunk; ez az első eset, hogy a színesfémtolvajok ekkora kárt okoztak. Az Interware teljes mértékben elítéli a történeteket; bízunk benne, hogy a hatóságok mihamarabb a nyomukra akadnak, és felelősségre vonják az elkövetőket.

CW-SZT: Mennyire veszélyeztetik az ilyen esetek a szolgáltatások életképességét?

Sátor Csaba: Nincs összefüggésben a kábellopással a szolgáltatások életképessége. Ugyanis a tolvajok a vezetékek csak kis darabját tudták eltulajdonítani, azt a szakaszt, amely a szerelőaknában hozzáférhető volt. Az eltulajdonított nagyszámú kábel ered-

ményezte a szolgáltatások kimaradásának elhúzódását, de azok a helyreállítási munkák befejeztével a korábbival megegyező minőségben ismét elérhetővé váltak. Meg kell tenni a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy ehhez hasonló eset ne fordulhasson többé elő, de szeretném ismét hangsúlyozni, hogy a kábellopás és a szolgáltatások életképessége között nem vonható párhuzam.

Sátor Csaba

**operatív vezérigazgató-helyettes
Interware ZRt.**

CW-SZT: Miként lehet(ne) a hasonlók ellen védekezni, azokat megelőzni?

Sátor Csaba: Természetesen a legbiztosabb megoldás a tolvajok számára lehetetlenné tenni a kábelekhöz történő hozzáférést, de ez nyilván nem reális elgondolás. Társadalmi oldalról is szükség volna beavatkozásra. Elég lenne csak azt elérni, hogy a színesfém-kereskedők az ilyen eredetű kábeleket ne vegyék át. Így mindjárt csökkenne a motiváció. Ezek mellett pedig a hatósági, törvényi szigor jelenlétét is hangsúlyozom, hiszen itt tulajdonképpen közveszély okozásáról van szó, és mint ilyen, a társadalomra különösen veszélyes cselekmény.

ván nem reális elgondolás. Társadalmi oldalról is szükség volna beavatkozásra. Elég lenne csak azt elérni, hogy a színesfém-kereskedők az ilyen eredetű kábeleket ne vegyék át. Így mindjárt csökkenne a motiváció. Ezek mellett pedig a hatósági, törvényi szigor jelenlétét is hangsúlyozom, hiszen itt tulajdonképpen közveszély okozásáról van szó, és mint ilyen, a társadalomra különösen veszélyes cselekmény.

A UPC Magyarország hálózatánál általánosságban kétféle rongálás fordul elő: egyrészt a lakosság részéről szándékos rongálás, másrészt a közterületeken építkezőknel – leginkább figyelmetlenségből, hanyagságból.

– A társasházak lakói körében még mindig meglehetősen gyakori, hogy az épületekben elhelyezett zárt, fém elosztószekrényeket feltörik, felfeszítik azért, hogy illegálisan drágább szolgáltatásra kössék át magukat. Ezek önmagukban kisebb értékű veszteségek, de összességében éves szinten többmillió nagyságrendű kiesést okoz a helyreállítás, a szekrények pótlása – fejtette ki Szűcs László.

A szolgáltató épületeken kívül húzódó kábelszakaszait – mint már mondtuk – általában az építkezéseken vagy más földmozgatással, árokásással, bontással összefüggő tevékenység közben leginkább figyelmetlenségből

vagy hanyagságból fakadóan éri sérülés. Többnyire markolókkal vágják át, szakítják el a törzskábeleket. Ez – noha ritkábban fordul elő, mint az épületekben belüli rongálás – esetenként lényegesen magasabb költségű kárt is jelent, ezért évente több millió forint értékű veszteséget okoz a cégnek.

– **A GTS-Datanet hálózatát érő, évente néhány tízmillió forintos kár túlnyomó többsége gondatlanul végzett építési munkák miatt keletkezik**, amikor a kivitelező a földmunkák során átvágja a cég optikai kábeleit – mondta Hámon Krisztina. Hozzátette: a cég hálózata éjjel-nappal folyamatos szakmai felügyelet alatt áll, így a szolgáltató szakemberei ezekben az esetekben fél órán belül azonosítani tudják a hiba okát, és azonnal intézkednek a helyreállítás megkezdéséről. Szerencse a bajban, hogy az építési munkákból fakadó károknál a felelős

többnyire egyértelműen azonosítható, és kötelezhető az okozott kár megtérítésére. Hámon Krisztina szerint az ilyen káreseményeket könnyen meg lehetne előzni a vonatkozó jogszabályok megtartásával. A közterületi építkezések megkezdése előtt az építetőknek kötelességük, hogy a közművek elhelyezkedéséről már a tervezés időszakában tájékozódjanak, és a kivitelezést a közműtulajdonosok előírásainak megfelelően (adott esetben kézi földmunkával, szakfelügyelet mellett) végezzék. Ezt azonban sajnos nem mindenki teszi meg, aminek könnyen többmillió kár lehet a következménye – mutatott rá Hámon Krisztina.

Egy-egy ilyen esetben (például egy optikai törzskábel elvágásakor) meglehetősen nehézkes, körülményes és költséges a helyreállítás. – Szerencsére azonban a UPC Magyarország hálózata redundáns felépítésű, és ennek köszönhetően a legtöbb esetben tényleges szolgáltatáskimaradás nélkül vészelhetik át az előfizetők a bajokat. Sajnos többször előfordul, hogy olyan szakaszon történik a rongálás, ahol az kiesést is okoz, de minden esetben meglehetősen rövid idő alatt, az ÁSZF-ben előírt helyreállítási határidőn belül a cég el tudja végezni a szolgáltatás visszaállítását – hangsúlyozta Szűcs László.

HONNAN JÖN AZ INTERNET?

A felhasználók zömének valószínűleg nincs képe a szolgáltatások mögött húzódó infrastruktúráról, ezért megkértük a szolgáltatókat, nagy vonalakban foglalják össze, milyen alkotóelemek, eszközök szükségesek a működéshez, és ezek hol helyezkednek el.

– Tehát a szolgáltatások mögött húzódó infrastruktúra alépítményekből,

hálózatból, hálózati eszközökből, szerverekből, előfizetői végberendezésekből áll. A hálózatoknál általában vezetékes és vezeték nélküli szakaszokról beszélünk. A vezetékek lehetőleg védett helyeken – csövekben, alépítményekben – futnak mind a közterületeken, mind pedig az épületekben. A hálózati eszközök és szerverek a szolgáltató objektumaiban vannak elhelyezve, míg az előfizetői végberendezések az előfizetők telephelyén biztosítják a kapcsolódást a rendszerekhez – fejtette ki *Sátor Csaba*, az Interware ZRt. operatív vezérigazgató-helyettese.

A UPC Magyarország hálózata nagy vonalakban a következőképpen épül fel: 1. optikai fő körgyűrű, 2. kisebb gyűrűkben területi leágazásai, 3. ezeken a kisebb körökön belül úgynevezett node-ok, illetve csomópontok. A berendezéseket a felszínen vagy aknában, vagy egy-egy épületen belüli tárolóhelyiségben, fém szekrényekben helyezik el. Innen koaxiális vezetékeken futnak tovább a jelek (egy optikai/koaxiális jelkonverziót követően). A föld alatti alépítményekben vagy villanyoszlopokon futó koaxiális hálózaton meghatározott térközönként jelerősítést kell alkalmazni; a jelerősítők ugyancsak kisebb szekrényekben, földben elhelyezett aknában vagy épületekben belül találhatók. A következő szakasz az épületen belüli kábelezés, amelyet lehet a falba rejtetni, vagy csőben, vagy kábelvezető sínben vezetni. Az épületen belül pedig a már említett erősítőket, illetve elosztószekrényeket kell elhelyezni. – Ezekben a szekrényekben állítjuk be és szabályozzuk frekvenciaszűrők segítségével, hogy melyik lakásba milyen tartományú jelek mehetnek be, így mindenki az előfizetésének megfelelő szolgáltatáshoz juthat – mondta Szűcs László.

Bonyolult a szoftverek licencelése

A szoftverlicencelések és -árazások túlzottan komplexek, drága a szoftvereket fenntartani, hiányzik az árazási rendszerekből a rugalmasság, és nem igazodnak a vállalat céljaihoz.

Az általunk megkérdezett szoftvergyártók azt mondják, a kisvállalkozásoknak egyszerű árazást kínálnak. [Írta: Vass Enikő]

A Forrester 2008. januári felmérése szerint a szoftverek licencelési technikáit és a szoftverek kialakítását a bonyolultság, a növekvő fenntartási költségek, a rugalmasság hiánya jellemzi – általában nem képesek a vállalkozás céljaihoz igazodni.

A felmérést végző szakemberek a 25 legnagyobb vállalati alkalmazás-gyártó képviselőivel készítettek interjút, illetve 215 vállalati folyamatokban jártas alkalmazásokkal foglalkozó szakembert kérdeztek meg. A kutatást Ray Wang és Elisse Gaynor jegyzik.

SZÜKSÉGES ROSSZ?

A felmérés szerint a szoftverfelhasználók nagy általánosságban elégedetlenek a licencszerződésekkel és a karbantartási árával. Szerintük az előbbieket túl bonyolultak. A megkérdezett szakemberek kisebb része elismerte, hogy az árazás és a licenc bonyolultsága – szükséges rossz annak érdekében, hogy az alkalmazás rosszindulatú használatát megelőzzék, és hogy egy heterogén közösség igényeihez alkalmazkodjanak. A válaszadók közel fele azonban azt mondta, hogy a licencelési struktúrák és a használt nyelvezet még mindig bonyolult, és szerintük ezek jelentik a legnagyobb szoftverlicencelési gondokat. A felhasználók pedig nem látják tisztán, milyen jogaik is vannak, amikor megvásárolnak egy-egy szoftverterméket. Ugyanakkor azt sem értették pontosan, mi az, ami kialakítja a különböző kiadásokat, milyen logika szerint hirdetik meg a gyártók a leértékeléseket. A licencelés feltételeit megváltoztató kitételekkel sem voltak igazán tisztában, nevezetesen, hogy azok milyen megfontolásból születtek és hogyan foglalták a szerződésbe őket.

RUGALMATLAN STRUKTÚRÁK

A kötelező karbantartási költségek mögött nincsen érték, ráadásul azok magasak is. A teljes költség – total cost of ownership – 26 százalékát ezekre a szerződésekben megszabott karbantartási költségekre fordítják; ám a megkérdezettek 87 százaléka úgy véli, a jogosan kifizetendő összeg reálisan

24 százalék vagy ennél kevesebb lenne. Rendkívül érzékenyen érintette szinte az összes megkérdezettet, az a tény, hogy a karbantartási szolgáltatást az ügyfelek nagyon ritkán vetik igénybe.

A különböző eladási struktúrák rugalmatlansága is zavarja a felhasználókat. A tanulmány készítői szerint a felhasználók azt szeretnék, ha a szoftverek eladói megértenék azoknak a cégeknek a működését, amelyeknek eladják ezeket a termékeket, és a már létező struktúrákhoz igazítanák szoftvereik licencelését, a meglévő struktúrák rájuk erőltetése helyett. Az is fájó pont, hogy **a meglévő szoftverfelhasználókat másodrangú vásárlókként kezelik.** Amíg az új ügyfeleknek rendkívül sok és jelentős árkedvezményt adnak, a régieknek kialakított legvégső ár szinte megegyezik a katalógusárral.

LASSAN REAGÁLNAK

A felvásárlások és a fúziók kapcsán is kibukik a szoftvergyártók rugalmatlansága. Ilyenkor gyorsan változnak a munkatársak, a használt alkalmazások stb., ezért a vállalkozásnak gyorsan kell a válasz az adott szoftvergyártótól arra a kérdésre, hogy hogyan lehet a meglévő licenccenyiséget módosítani. A szoftvergyártók azonban lassúak, s olyankor a vállalatok szinte egyetértenek azzal, hogy ügyfeleik használjanak illegális másolatokat mindaddig, amíg azokat ki nem pörgetik a rendszerből, vagy nem egyeznek meg az újabb licencköltségeiben.

A már megadott árkedvezmény mögötti logikát is eltitkolják az eladók, vagy – ami még rosszabb – nem dokumentálják az árkedvezményt. Az egyik IT-vezető szerint cégénél sikerült kialakítani egy mennyiségi árkedvezményt, azonban azt már nem lehetett tudni, hogy mi is annak a mértéke és logikája. Így a jövőbeni tárgyalásoknál nem tud mivel érvelni, sőt számolni sem az adott IT-vezető. A szoftvergyártók az „egyenméret” minden vállalkozásnak megoldás hívei. A jelentés szerint ez a megközelítés nem találkozik az ügyfél válto-

zó üzleti céljaival. Sokkal nagyobb a nyomás az eladó részéről, hogy úgy alakítsa ki a környezetet az ügyfélnek, hogy az a saját céljaihoz minél jobban igazodjon, holott a másik megközelítés lenne a preferált. Így például az egyik gyártó a korlátlan számú telefonos támogatást egy meghatározott számú licenccennyiségre alapján adandó hívási lehetőségre változtatta. Így az ügyfélnek mindig választania kell, hogy az épp aktuális esetre használja el ezt a hívási lehetőséget, vagy egy sürgősebb eset megoldására tartalékolja.

A BONYOLULTSÁG SENKINEK SEM ÉRDEKE

A Forrester-felmérés következtetéseivel egyetért Kézdy Gergely, az SAP Business One közép-európai értéke-

A felhasználók nem látják tisztán, milyen jogaik vannak,

amikor megvásárolnak egy-egy szoftverterméket.

sítési menedzsere. Szerinte a technika fejlődésével párhuzamosan az árazások és a licenckonstrukciók bonyolultabbak lettek. Ez nemcsak a szoftvereknél igaz, hanem például egy mobilszolgáltatásnál is elég nehézkes már átlátni az árazási mechanizmusokat. Valójában a bonyolultság fenntartása sem a szoftver fejlesztőjének, sem pedig a felhasználónak nem érdeke. **Komoly versenyhátránya származik egy cégnek abból, ha nem tudja elmagyarázni, hogyan is lehet megvásárolni termékét, mint ahogy a felhasználó is szeretné tudni, mit és hogyan fizessen az adott termékért.** Az értékesítési menedzser szerint minél kisebb egy vállalat, annál egyszerűbb árazási technikát kell ki találni, hiszen gyakori a kisvállalkozásoknál, hogy nincs meg a bonyo-

lultabb árazási rendszer megértéséhez, követéséhez szükséges emberi kapacitás. Tehát ilyen esetben a legfontosabb, hogy rövid idő alatt megértsék az árazási logikát, ugyanakkor legyen lehetőség arra, hogy a cég fejlődésével és a szoftverigény növekedésével akár módosuló árazást is lehessen alkalmazni.

– Az SAP bevezetésében már akár 70 millió forint feletti forgalmat bonyolító kisvállalatnál is érdemes elgondolkodni, mivel az SAP-termékeket mindenütt a felhasználóhoz igazítva árazzák, alkalmazkodva a piaci igényekhez. **Csak a nagyobb vállalatok számára szánt termékeknél jelenik meg komplexebb árazás.** A nagyvállalatoknál – ahol sokkal bonyolultabb a megoldandó feladat – azonban informatikára dedikált szakemberek dolgoznak, akik értik az árazási logikát, és így érdemben tudnak dönteni ebben az ügyben is – fejezte be Kézdy Gergely.

TELJESÍTMÉNY ALAPJÁN

Az Oracle technológiai termékek licencet alapvetően a felhasználók száma vagy az alkalmazott infrastruktúra teljesítményének függvényében lehet megvásárolni. Előbbi esetben a nevesített felhasználók kapnak jogosultságot a szoftverek használatára, és a szerverre nem kell külön licenct vásárolni. A teljesítményalapú árazás alapja a használatban lévő processzorok, illetve processzormagok száma, ez esetben korlátlan számú felhasználó használhatja a terméket. A piacon elérhető különböző processzortechnológiák eltérő teljesítményét az adott processzorra vonatkozó licencelési faktor tükrözi (így például egy 4 magos Intel processzorhoz 2 processzorlicenct, míg egy 4 magos IBM Power5 RISC processzorhoz 3 processzorlicenct kell vásárolni). Az Oracle ügyfelei többek között örökös licenceket, illetve 1–5 éves korlátozott időtartamra érvényes licenceket is vásárolhatnak.

Az Oracle-alkalmazások (például e-Business Suite) licencei az adott termék specifikumainak megfelelően szerezhetők be, de a legtöbb esetben a felhasználók száma az irányadó. A cég minden ügyfele számára az adott megrendelés értékétől függően standard kedvezményt ad a licencköltségéből. A licencekhez kapcsolódóan a felhasználók támogatási szolgáltatást vehetnek igénybe. Ez a technikai segítségnyújtáson túl tartalmazza a megvásárolt termék verziójának ingyenes frissítési jogát is. A támogatási szolgáltatás díja évente fizetendő.

Az IT-portfólió *kezelése*

Az IT-portfóliómenedzsment nem „csodafegyver”: önmagában nem oldja meg a vállalati informatikával kapcsolatos problémákat, és tudatos alkalmazása nélkül sem omlik össze a vállalati IT. Ugyanakkor az IT-portfólió folyamatos kezelése révén a korábbinál hatékonyabban működhet a vállalati IT – állítja a Stratis tanácsadója. [Írta: Mozsik Tibor]

Alapvetően minden olyan cég vagy szervezet foglalkozik IT-portfóliómenedzsmenttel, ahol van informatika, legfeljebb nem tudatosan teszik. Az IT-portfóliómenedzsment viszonylag újfajta szemléletet jelent, ezért még nem alakult ki a legjobb iparági gyakorlat. Ugyan létezik már olyan modell, amely az IT eszköztárát egységesen tudja kezelni, jelenleg mégis sokan sokféleképpen próbálják menedzselni a különböző informatikai elemeket. Az egyes portfólióelemek – mint például a projektportfólió – menedzselésére ugyanakkor már léteznek kialakult módszertanok – tudtuk meg Papp Lászlótól, a tanácsadással foglalkozó Stratis partnerétől.

ÖSSZETETT FELADAT

Az IT-portfólió menedzselése összetett feladat, ugyanis beletartozik a projekt, az alkalmazás, az infrastruktúra, az emberi erőforrás, az információ és a folyamatportfólió is, sőt egyes nézetek szerint a kockázatportfólió – azaz az IT-működési biztonság – is. Néha egy-egy területet – mint például az utóbbi időben az IT-projektport-

életciklusuk – fejlesztés, működtetés, karbantartás – során biztonságosan, de rugalmasan legyenek működtethetők. Hasonló a célja az infrastruktúraportfólió-menedzsmentnek is: **az IT-infrastruktúrának ideális állapotban kell lennie – legyen stabil és biztonságos, emellett illeszkedjen a pénzügyi elvárásokhoz is.**

A projektportfólió menedzselésére azért van szükség, mivel amennyiben az erőforrásokat „csúcsra járatják”, úgy szükség esetén nem lehet rugalmasan változtatni, ha egy újabb fontos projektet kell végrehajtani. A humán-erőforrás-portfólió a külső és a belső munkatársak összességét jelenti, akiket a kompetenciájuk, készségeik és elkötelezettségük alapján kell értékelni. Az információs portfólió kezelése amatt szükséges, hogy a szervezet el tudja dönteni, mely adatok kulcsfontosságúak számára, ezeket hol és milyen időtartamra tárolják, és milyen módon használhatják fel azokat. A kockázatportfólió-menedzsment keretében pedig az összes előzőleg felsorolt elem működésével kapcsolatos technikai-műszaki és üzleti kockázatait kezelik.

nedzsment érettségi modell első szintjét az képviseli, amikor az IT-portfóliót már naprakészen dokumentálják, és a különböző elemek közötti összefüggéseket is átlátják, így például tisztában vannak azzal, hogy egy szerver vagy éppen a call center leállása milyen további rendszereket, illetve folyamatokat fog érinteni.

A második szint az IT-portfólió kézben tartása, az IT-kormányzás (IT-governance) megvalósítása: ilyenkor már van egy felelős, az informatikai vezető irányítása alatt álló IT-portfóliómenedzser, aki az operatív feladatok helyett kifejezetten ezzel foglalkozik. Ezen a szinten az IT-szervezetnél már léteznek szabályzatok, lefektetett folyamatok, amelyeket még nem biztos, hogy a legjobb iparági gyakorlat szerint alakítottak ki, de legalább betartják azokat.

A következő szintet a menedzselte portfólió jelenti: ezen a szinten már valóban érződik, hogy az IT portfóliómenedzsmentje folyamatos az egész szervezetnél. Az eseményeket folyamatosan értékelik, és szükség szerint időben beavatkoznak; a menedzsment mind a napi operatív feladatokhoz, mind a jövőbeli igényekhez jól illeszkedik. Ezen a szinten jellemző a folyamatos projektportfólió-menedzsment, azaz a projektek napi szintű követése és kezelése is. A Gartner modellje szerint az IT-portfóliómenedzsment negyedik, legmagasabb szintjét az IT-portfóliómenedzsment folyamatos továbbfejlesztése jelenti.

TUDATOSÍTANI KELL

– A magyarországi cégek többsége jelenleg a nulladik szinten van, esetleg még hátrébb, mivel **az is előfordul, hogy az informatikai munkatársak azt sem tudják pontosan megválaszolni, hogy milyen alkalmazások futnak a cégnél.** Ezen a szinten már az is nagy előrelépést jelent, ha van egy nem naprakész nyilvántartás, amely alapján meg tudja határozni az IT-vezető, hogy az elkövetkező időszakban milyen feladatai vannak az IT-szervezetnek – mutatott rá Papp László. Hozzátette: mindenki örülhet, aki akár egy területen – így például a projektek vagy az alkalmazások terén – elkezdte a portfólió menedzselését; az sem tragédia, ha a menedzsment nem teljesen konzisztens módon történik.

Az informatikai vezetőknek, illetve az IT-szervezet munkatársainak tudomásul kell venniük, hogy minden területen szükség van az informatikai portfólió kezelésére. Fontos fejben tartani, hogy például nem lehet kezelni az informatikai projekteket, amenny-

nyiben nincsenek azzal tisztában, hogy azok milyen hatással vannak az IT-infrastruktúrára; különben bármit csinál az IT-szervezet, az csakis „vakrepülés” lehet. Ez még önmagában persze nem jelenti azt, hogy valamennyi változást kezelik, de az egyes események hatásaival nem árt tisztában lenni – hangsúlyozta a Stratis partnere.

A portfóliómenedzsmenttel kapcsolatban a másik alapvető elv, hogy soha nem szabad eszközoldalról kiindulva kezelni az adott területet, hanem először mindig a folyamatokat kell kialakítani, és ezt követően érdemes a megfelelő eszközt kiválasztani. Az IT-portfóliómenedzsmentet jól működő folyamatok mellett – még ha egy speciális eszköz jobb támogatást is képes nyújtani – akár egy Excel-táblával is el lehet végezni.

NEM CSODAFEGYVER

Ha egy informatikai vezető az IT-portfóliómenedzsment bevezetéséről dönt, akkor az első teendő az, hogy a különböző portfólió-nyilvántartásokból össze kell gyűjteni a meglévő elemeket. Először még nem az a cél, hogy a lehető legaprólékosabb legyen a nyilvántartás, mindössze annyi, hogy az információk egy helyen, egységesen legyenek elérhetők. Ha a különböző informatikai elemekre egységes nyilvántartást alakítanak ki, az már jó alap lehet az IT-portfólió menedzseléséhez.

A nyilvántartás alapján már meg lehet hozni azokat a döntéseket, hogy az egyes rendszereket üzleti értékük, illetve műszaki színvonaluk alapján érdemes-e megtartani, esetleg új fejlesztésekre van-e szükség, vagy csak egyszerűen karban kell-e tartani az adott rendszert. Hasonló elemzéseket lehet elvégezni a többi portfólióelem tekintetében is. Az összefüggések feltérképezésével a későbbiekben egyszerűbben és gyorsabban meg lehet hozni az IT-vel kapcsolatos döntéseket, mivel immár tisztában lesznek azzal, hogy az adott beavatkozás milyen következményekkel jár.

Papp László hangsúlyozta: **az IT-portfóliómenedzsment nem „csodafegyver”, önmagában nem oldja meg az informatikával kapcsolatos problémákat**, és ellenkezőleg, alkalmazása nélkül sem omlik össze a vállalati IT, de lehetővé teszi, hogy az IT hatékonyabban tudjon működni. Az IT-projektportfólió-menedzsment során mindig érdemes szem előtt tartani azt az alapigazságot, hogy minden elemmel csak annyit szabad foglalkozni, amennyit feltétlenül szükséges; a lényeg az, hogy a végeredmény minden elem szempontjából „egyensúlyos” legyen.

Az IT-portfóliómenedzsment nem „csodafegyver”, önmagában nem oldja meg az informatikával kapcsolatos problémákat...

Papp László
STRATIS

fólió-menedzsmentet – jobban felkapnak, ezzel együtt minden elem kezelése szükséges.

A projektportfólió-menedzsment célja, hogy a lehető legnagyobb üzleti értéket előállító projektek kapjanak szabad utat, az erőforrások, költségek, időkorlátok és kockázatok figyelembevételével. Az alkalmazásportfólió-menedzsment arra koncentrál, hogy a vállalatnál működő alkalmazások teljes

ÉRETTSÉGI SZINTEK

Az amerikai Gartner piacelemző cég az IT-portfólió menedzselése terén több érettségi szintet különböztet meg: a nulladik szint annak a felismerése, hogy az IT-portfóliót kezelni kell. Ezen a szinten tehát még semmilyen szabályozás nincs, egyszerűen csak számba veszik, hogy egyáltalán mivel kell az informatikai szervezetnek foglalkoznia. Az IT-portfólióme-

Hány éves a kapitány?

Megy a hajó az óceánon, óránként háromszáz füstkarikát fúj a kéménye, és 62 utasa van. Hány éves a kapitány? Az effajta kérdések megválaszolásában aligha lehet partner a Google: hiába a sok milliárd indexelt weblap – ha nem érti meg a kérdést, akkor válaszolni sem tud rá! [Írta: Horváth Ádám]

Ezt a problémát többen is felismerték már, hiszen a FAQ (GyIK), vagyis a „gyakran ismételt kérdések” a weblapokon pontosan ilyesmire igyekeznek válaszolni, bár éppenséggel fordítva ülve a lóra: nem várjuk meg, hogy a felhasználó tegye fel a kérdést, hanem feltesszük mi magunknak, és meg is válaszoljuk. Csakhogy **egy FAQ összeállítása sok időbe telik, folyamatosan gondozni is kell, és könnyen lehet, hogy holnap egy felhasználó – megint – lusta lesz elolvasni a weblap leírásait, és inkább mindjárt kérdez.** Ha lenne egy olyan rendszer, amely lapunk tényállításait megértené, és azok alapján válaszolná meg a felhasználók kérdéseit, akkor egy intelligens, magát frissítő FAQ-t kapnánk – s az értékebb lenne minden ügyfélszolgálatnál és előre összeállított kérdezz-feleleknl.

De van egy kis baj ezzel az elképzeléssel: az emberi nyelvet, s közelebbről az emberi nyelven megfogalmazott „tényeket” megérteni egyáltalán nem

könnyű dolog, különösen nem akkor, ha számítógépekről van szó. Vegyük csak az olyan egészen egyszerű mondatokat, hogy „Tamás, aki szoftvertervező, 1970. január 1-jén született”. Vagy másképp: „A szoftvertervezőként dolgozó Tamás ’70 első napján látta meg a napvilágot”. A kettő egyértelműen ugyanazt mondja, mégis meglehetősen sokáig lehetne ecsetelni egy gépnek, hogy miért ugyanaz ez a kettő.

Mivel ennek gépi értése nem megy jól, az emberi nyelven fogalmazott kérdéseinkre kedvenc webes keresőink is csak csupa rossz választ adnak. Próbáljuk ki; írjuk be a keresőbe, hogy „How old is Bill Gates?”, vagyis hány éves Gates? Gátszettel foglalkozó cikkek tömegét kapjuk válaszul, mégsem fog egyik sem egyenesen a mi kérdésünkre válaszolni.

EGY LEHETSÉGES VÁLASZ

Az angol True Knowledge Ltd. fejlesztői ebbe a roppant kemény fába vágta a fejszéküket. Megoldásuk, a True

Knowledge keresőmotor arra a problémára igyekszik választ adni, hogy a gépek nem értik az emberi nyelvet, nem is tudnak tehát kérdésre válaszolni, csak a megadott kifejezéshez illeszkedő weblapokat keresik ki.

A True Knowledge megoldás lényege, hogy az emberi nyelven írt tényállításokat feldolgozzák, és azokat a gépeknek érthető módon tárolják. Ezzel tudásbázis alakul ki, csupa elemi állításból. Ami tehát az iménti kérdést illeti, előbb-utóbb bekerül ide, hogy ki Bill Gates, mit jelent az, hogy születni, s ebben az esetben mi a kapcsolat a kettő között. Ha ez megvan, a fenti kérdésre – arra tehát, hogy hány éves a redmondi cég atyja – egyszerűen megadható a válasz.

A válaszban a rendszer megmutatja, hogy hogyan értette a kérdést, illetve milyen tényállítás alapján válaszolt. Ez két okból is fontos: megítélhetjük, hogy jól értette-e a rendszer a feltett kérdést, és azt is, hogy milyen tényállítás vagy tényállítások alapján adta meg a választ.

Ez akkor fontos, ha bonyolult kérdést teszünk fel: Idősebb-e Steve Jobs, mint Bill Gates? Ebben az esetben a rendszernek több tényállítást is meg kell vizsgálnia, majd ezeket össze kell vetnie az „idősebb” szempontból. A True Knowledge alkalmas erre, s azt a választ adja, hogy igen (1. ábra).

Ilyenkor látjuk, hogy milyen adatok alapján milyen összehasonlításokat végzett a rendszer. Ha a tényállítások nem valóságok, akkor helytelennek jelölhetjük meg őket.

A rendszer a belső tudástárban található tények és a generált tények között keresi a választ a kérdésre, illetve kereshet adatokat külső adatforrásból is;

például pénzügyi adatokat is vegyíthetünk a tudásbázisba. Ez utóbbira nyilván olyankor lehet szükség, ha a cégek – majd – megvásárolják helyi használatra a True Knowledge motorját.

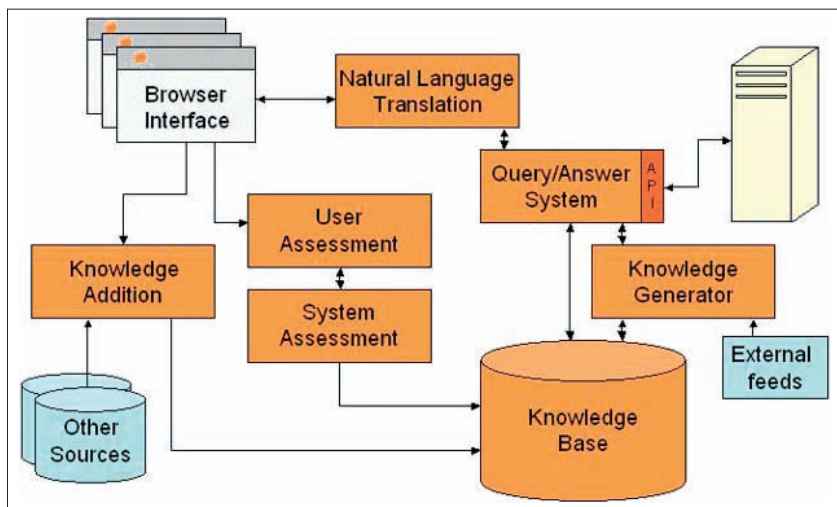
Az adatok alapján két helyről kerülnek a rendszerbe: külső adatforrásból – ezeket beiktatják a rendszerbe –, és a felhasználóktól: ők újabb tényeket vehetnek hozzá az adatbázishoz. Újabb tények rögzítésekor a rendszer a beírt adatokat azonnal hozzáilleszti a már tárolt tényekhez. Ha például egy kérdésre egy város a válasz, akkor a rendszer tárolt objektumként rögzíti a várost, s nem szöveggként. Így tesz az adatok forrásának meghatározásával is: ha azt állítjuk, hogy a választ a Wikipédiából való, akkor azt mint adatbázisforrást kezeli, s nem mint egy egyszerű szöveget. Sőt ha a Wikipédiában talál olyan oldalt, amely az általunk felvett objektumra vonatkozik, akkor azt is hozzáveszi a tudástárhoz, vagyis abból is kinyer általa érthető információkat.

A rendszer működésének persze alapfeltétele, hogy a tényállítások konzisztensek legyenek. Ha ugyanis a rendszerbe belekerül két olyan állítás, amely valamilyen ágon ellentétbe kerül a másikkal, attól sok kérdés megválaszolhatatlanná válik.

Ha a rendszer például beengedné azt a megállapítást, hogy az alma gyümölcs, a körte meg zöldség, akkor nem lehetne megkérdezni, hogy melyik a nagyobb gyümölcs? **A rendszer adatainak integritásáról tehát két komponens is gondoskodik: a felhasználók is eltávolíthatnak helytelennek ítélt tényeket, másfelől a rendszer maga is keresi az ütköző tényeket,** és

1. ábra Az „Idősebb-e”? kérdésre adott válasz, és a válasz okai

2. ábra A rendszer architektúrája

ha talál ilyeneket, akkor nem rögzíti őket a rendszerbe.

A rendszer tesztünk idején több mint 95 millió tényállítást tárolt, majdnem 3,5 millió objektumról. Ez nyilván a világ tényállításainak csak nagyon kis hányada, de már így is megdöbbentően sok minden megválaszolható ezek alapján, különösen, ha azt nézzük, hogy ezeket az állításokat tetszőlegesen összekapcsolhatja a rendszer.

A rendszer lelke tehát a tényadatbázis; ahhoz kellett nyelvi fordítót fejleszteni – hogy a kérdéseket angol nyelven is feltehessek, ne csak gépi nyelven. A fordítást a „Natural Language Translation” modul végzi, s az végül a „Query/Answer System” modulnak továbbítja a kéréseket (2. ábra).

Ha megnézzük a felépítést bemutató ábrát, akkor látszik, hogy a kérdés/válasz rendszerhez közvetlenül is lehet kapcsolódni egy API-n, vagyis egy programozói felületen át, és talán ez a rendszer legfőbb erőssége.

A PROGRAMOZÓI FELÜLET

Nyilván érdemes eljátszani a még bétáállapotban lévő rendszerrel –, hogy vajon alapkérdésekre tud-e válaszolni,

de előbb-utóbb az ügyes Google-felhasználó is megtalálja azt, amit keres. Csakhogy a Google-felhasználó nem kap olyan programozói felületet, amelyen egyszerűen összeállítható, és a gépnek is érthető válaszokat hozó gépi kérdéseket tehet fel!

A True Knowledge sok szolgáltatását az API-n át is elérhetővé teszi (az alapkérdések mellett), nyugodtan hozzáilleszthetjük tehát a magunk rendszeréhez.

Az egyszerűbb szolgáltatások között a következőket találjuk:

IP Geolocation: visszaadja, hogy az adott IP-cím hol helyezkedik el a világban. Ilyen szolgáltatásból nyilván sok van, de fontos, hogy a válasz itt is a gép számára érthető formában érkezik, a kérést pedig a megszokott True Knowledge szintaktikával tehetjük fel a rendszernek. Az viszont egyedi a rendszerben, hogy a visszkapott helyre nézve további kérdéseket tehetünk fel. Hányan laknak ott? Mennyi a helyi idő? Mi a valutájuk?

Local Time: helyi idő lekérdezése a világ valamelyik pontjában. Hasznos, ha rendszereinkben helyi idő szerint időzíteni szeretnénk a műveletet.

Name-to-Gender: megmondja, hogy az adott (angol) nevű keresztnév vagy teljes név milyen nemű. Megszólításoknál sokat segít, ha nem Hölgyem/Uram-ozunk mindenkit.

Email-to-Name: Hasznos szolgáltatás: megpróbálja kitalálni egy e-mail címből, hogy mi lehet a felhasználó keresztnéve. Ez is akkor lehet hasznos, ha tömeges e-mailt szeretnénk küldeni, de nem „Tisztelt nagy.tamas!” megszólítással. Érdemes együtt használni a Name-to-Gender szolgáltatással.

Trading Day: megmondja, hogy valamely országban munkanap-e ez vagy az a nap. A szolgáltatásnak 2006 és 2013 között minden napra van adata a kiválasztott országokról. Magyarországot semmilyen feltétel szerint nem tartották fontosnak, hazánkról tehát nincs meg ez az adat.

Location-to-Language: visszaadja, hogy valamely adott helyen milyen nyelvet beszélnek vagy írnak főképp. Ebben elvileg a világ minden országa szerepel, így azt is megkérdezhetjük, hogy Magyarországon mi a hivatalos nyelv.

Location-to-Currency: megmondja, hogy a kiválasztott helyen milyen fizetőeszközt használnak.

A lekérdezéseket persze láncolhatjuk is; ha például meg szeretnénk tudni, hogy Szófiában mi a fizetőeszköz, akkor azt a következőképpen tudhatjuk meg:

```

query currency
[sofia] [is geographically located within] area
area [is an instance of] [currency zone]
currency [is the official currency used within] area
  
```

Ha pedig egy e-mail címről szeretnénk valószínű keresztnévet és nemet megtudni, azt a következőképpen tehetjük:

```

query gender
name [is the likely forename inferred from email address] [email address: [,tamas.nagy@mail.hu"]]
gender [is the likely gender inferred from the name] name
  
```

A fent felsorolt szolgáltatások mellett persze hagyományos lekérdezéseket is indíthatunk; azokat a fenti formában kell kiadni. Ennek azért van értelme, mert így minimalizálható az emberi nyelvből származó bizonytalanság, vagyis a True Knowledge pontosan tudni fogja, hogy milyen típusú adatot keresünk, és milyen feltétel szerint.

HASONLÓ MEGOLDÁSOK

Az intelligens adatfeldolgozás nyilván nem a True Knowledge egyedüli ötlete a világon. **A Powerset pontosan ezt igyekszik megoldani, csak jóval sikertelenebbül, mint a True Knowledge: csak Wikipédiából ve-**

szi az adatokat, nem lehet tanítani, és ellentmondásokat sem lehet bejelenteni.

Érdemes megvizsgálni a Powersetet is, mert akadnak benne ügyes ötletek: a keresett kifejezéshez hasonló vagy ahhoz kapcsolódó oldalakat is felkínál, vagyis ha nem is találjuk meg, amit keresünk (s arra sajnos nem kicsi az esély, mert túl kevés a tárolt adat), legalább kapcsolódási pontokat kapunk.

A másik alternatíva az ASK.com keresőfelületén bevezetett „smart answers”. A webes kereső a hagyományos találatok mellett megpróbál találgatni, hogy mi érdekelhet bennünket, sőt egyszerűbb kérdésekre is tud válaszolni. Ha például Magyarországi lakosainak számát keressük (How many people live in Hungary?), arra konkrét számot mond, s jelzi, hogy honnan vette az adatot. Az más kérdés, hogy az itt kapott érték eltér a True Knowledge által ismerttől, s nem lehet tudni, hogy melyik az igazi. Az ASK.com-on azonban nem lehet hibát jelezni, vagyis ha rossz értéket ad vissza, akkor az úgy is marad (furcsa módon a visszaadott érték az általa megnevezett információforrás adata értéktől is eltér).

A smart answers adatbázisát nem lehet új típusú adatokkal bővíteni, de ez talán nem is baj, mert az ASK.com amúgy megbízható internetes kereső, s ha néha azonnal megadja a keresett választ, akkor annak külön örülhetünk.

Magyar referencia is van, bár ez egy egyedi fejlesztés, egyedi igények szerint. A Montana valamivel több mint 500 millió forintos, részben a Jedlik Ányos kutatás-fejlesztési pályázat keretében elkészített Infovadász nevű megoldása is hasonlóan működhet.

ÖSSZEGZÉS

Bár ma még nem állíthatjuk, hogy a True Knowledge-hoz hasonló tudásalapú keresők biztosan ki fogják szorítani a piacról a hagyományos, szövegilestésen alapuló keresőket, az már világosan látszik, hogy a szabadszöveges keresőkkel egyre nehezebb lesz felkutatni a több milliárd oldalra szétszórta információkat. A felhasználók a legtöbb esetben nem is olvasgatni szeretnének, hanem egy-egy konkrét kérdésre keresnek választ, s ahhoz most nagyon hosszas és keserves kutatómunkával juthatnak hozzá: mikor száll le ez vagy az a repülőjárat, mi megy ma a legközelebbi moziba, mennyibe kerül a menü egy étteremben. Ezek gépi megválaszolása már egyáltalán nem tűnik lehetetlennek, különösen azután, ha megnézzük, hogy már most mire tudnak válaszolni a szöveget értő keresőrendszerek.

A Panda Többet véd

Auditálja hálózata védetségét
Válassza a MalwareRadart™
a Panda Security új audit szolgáltatását.

Ne foglalkozzon a logok bogarászásával.
 Ne kutasson biztonsági rések után.
 Bízsa a profikra!

Biztos benne hogy hálózata nem fertőzött?
Bizonyítsa be!

Nem biztos benne hogy hálózata nem fertőzött?
Ellenőrizze!

Munkafolyamat:

- Gyűjtse be az adatokat a MalwareRadart központi egységtől.
- Indítsa el az audit szolgáltatást.
- Fertőtlenítse hálózatát.

Az eredmény:

- 24 órán belül a Panda Software elkészíti a Veszély és a Technikai Audit Reportot.

Felderíti és eltávolítja az összes a hálózatban aktív és inaktív fenyegetést.
 Felderíti az összes vírusvédelem szempontjából érintett biztonsági rést.

PANDA SECURITY | One step ahead.

www.pandasecurity.hu

Percdíj-keringő

**Az Avaya-Nokia együttműködés eredményeként született X Mobile megoldással beszélgetés közben válthatunk a GSM és a Wi-Fi hálózat között. Ez nemcsak rugalmasab-
bá teszi egy cég telefonközpontját, de a telefonköltségek csökkentésben is szerepet játszhat. [írta: Csórián Sándor]**

A percdíjak csökkenése és a kedvezményes csomagok ellenére a vállalkozások mobiltelefon-költségei magasak, mert egyre többet használják a szolgáltatásokat. Sokan az íróasztaluk mellett is a mobil-lal telefonálnak, pedig használhatnák a vezetékes asztali készüléket is. Eleve a mobilszámon hívják a partnereket, mert azon akkor is elérhető, ha éppen kiment a szobából. **Az elmúlt másfél évben ezért lettek népszerűek a dual módú mobiltelefonok, amelyek nemcsak a GSM-hálózaton, hanem a vezetékes nélküli Wi-Fi hálózaton, mobil IP-telefonként is működnek.** Ha a tulajdonos a Wi-Fi hálózat körzetében tartózkodik, ezen át is kezdeményezhet hívásokat a vállalati alközpont felé, így az irodaházban szabadon sétálva, vezetékes tarifával telefonálhat. Ha nincs Wi-Fi-lefedettség, akkor pedig a szokásos GSM-telefonként használhatók. Ez önmagában is praktikus, külön az, hogy GSM és mobil IP-telefon helyett csak egyet kell magunkkal cipelnünk. Ráadásul a költségek szempontjából egyáltalán nem mindegy, hogy egy adott számot melyik hálózaton át hívunk fel.

A Wi-Fi hálózat általában a céges vagy az otthoni LAN-hálózathoz illeszkedik, így alaphelyzetben az internetkapcsolaton keresztül tudunk a külvilágba telefonálni, vagyis a GSM-percdíjainál sok esetben lényegesen olcsóbban. Sokszor, de nem mindig. Ha megnézzük néhány VoIP-szolgáltató árlistáját, akkor az a tendencia látszik, hogy az IP-telefonra menő (azaz végig az IP-hálózatban maradó hívások) sok esetben ingyenesek, de a vezetékes és a nemzetközi hívások díja is lényegesen kedvezőbb a vezetékes vagy a GSM-telefonról indított hívásokénál, ám a GSM-telefonok hívása meglehetősen drága. A külföldi GSM-készülékek hívását leszámítva többnyire olcsóbb, ha az IP-telefon helyett erre inkább a GSM-et használjuk. Főleg akkor, ha olyan céges GSM-előfizetésünk van, amellyel a kollégák ingyen vagy nagyon kedvezményesen hívhatják egymást. A legjobb természetesen az lenne, ha szaba-

don átléphetnénk a két hálózat között, akár beszélgetés közben is, sőt maga a rendszer döntene el, hogy az adott szám hívásakor melyik útvonalon lesz a legalacsonyabb a percdíj.

NYÍLT MEGOLDÁSOKRA VÁRVA

Úgy tűnik, ez a kívánság napjainkban kezd teljesíthető lenni, de az ehhez szükséges eszközök és rendszerek kifejlesztése több okból is lassan halad előre. Először is, két, műszaki szempontból teljesen különböző technológiáról van szó. A GSM-hálózatot úgy tervezték, hogy az adott szolgáltató ál-

A Wi-Fi hálózat általában LAN-hoz kapcsolódik,

így alaphelyzetben az internetkapcsolaton keresztül tudunk a külvilágba telefonálni.

tal központilag irányított legyen, az IP-hálózat egyik lényege pedig, hogy nincs központja, egyetlen szervezet sem tartja kézben.

A felhasználó érdeke az, hogy nyílt, szabványokra épülő dual (GSM-Wi-Fi) megoldások közül választhasson, ahol a különböző gyártók eszközei problémamentesen összekapcsolhatók, és a technológia nem korlátozza sem a gyártó-, sem a szolgáltatóválasztást. Erre azonban egyelőre még várunk kell.

Mivel a fejlett országokban már a GSM-piac is a telítődés jeleit mutatja, a vezetékes vonalak száma pedig lassan csökken, a szolgáltatóknak csak akkor áll érdekében alacsonyabb percdíjas megoldások kidolgozása, ha ezzel a versenytársaktól vehet el előfizetőket. A helyzet a gyártók oldalán sem sokkal jobb. A komoly piaci részesedésű vállalati IP-eszközyártók jobbára csak saját termékválasztékukkal kompatibilis, szabadalmakkal

védtett technológiájú eszközöket kínálnak, és nem sietnek a megfelelő iparági szabványok kidolgozásával sem. Így ezek egyelőre csak a saját, vagy legfeljebb néhány, egymással szövet-ségre lépett gyártó eszközeivel működnek együtt.

A Cisco által kínált Wi-Fi-GSM dual megoldás központja a hagyományos vállalati PBX telefonközpontot felváltó Call Manager. Amennyiben valaki a cégen belül a dual készülékével a Wi-Fi hálózaton telefonál, és közben kisétál a Wi-Fi hatóköréből, akkor a Call Manager a beszélgetést a kapcsolat megszakadása nélkül egy gombnyomásra át tudja adni a GSM-hálózatra, körülbelül egy mel-lékvonallal átkapcsolásának megfelelő idő alatt.

OKOSTELEFON MEG EGY OKOS ALKÖZPONT

Az ősszel itthon is bemutatott, a Nokia-Avaya együttműködés révén született one-X Mobile rendszer lehetővé teszi mindkét irányban az átjárást a két hálózat között. Amikor a felhasználó az irodájából a Wi-Fi hálózaton hív fel valakit, és beszélgetés közben elhagyja az irodát, a mobiltelefon érzékeli a Wi-Fi jelének a csökkenését, jelzi ezt a felhasználónak, aki gombnyomással vagy automatikusan a beszélgetés megszakadása nélkül kevesebb mint 1 másodperc alatt átválthat a GSM-hálózatra használatára. Ugyanígy működik a rendszer, ha GSM-hálózaton folyó beszélgetés közben beér a Wi-Fi hálózat hatókörébe.

Ez a lehetőség további plusz-szolgáltatásokkal bővíthető, ha erre mind a mobilkészüléket, mind pedig a vállalati alközpontot felkészítették. Sok cégnél működik már a vezetékes készülék mobilra való átirányítása, ha a vezetékest nem veszik fel. A one-X rendszerben a két készülék egyszerre csörög, akár a Wi-Fi, akár a GSM-hálózaton át érhető el a mobiltelefon. Így a felhasználó az irodán kívül is egyetlen vezetékes számon érhető el. A mobiltelefonjáról használhatja valamennyi,

a vállalati alközpont által kínált, korábban csak a vezetékes telefonról elérhető szolgáltatást: hangposta, konferenciahívás, hívástartás, hívásvárakoztatás, céges mellékek hívása.

A rendszer képes az adott helyzetben legolcsóbb hívásútvonal kiválasztására: ha például a felhasználó hazon kívül, külföldi GSM-hívást kezdeményez, akkor a telefon belföldi GSM-tarifával a vállalat alközpontját hívja fel, amely vezetékes vonalon továbbítja külföldre a hívást. A belföldi GSM és a vezetékes nemzetközi hívás díja együtt is alacsonyabb, mint a nemzetközi GSM-hívásé. Az Avaya alközpont csatlakozhat a hagyományos telefon-hálózatra, és az internetre is, és a kettő közül az adott híváshoz itt is az olcsóbbat választhatja.

A one-X-et jelenleg a dual módot támogató Nokia E60, E61 vagy E70 telefonnal lehet használni, és ezekre telepíthető a külön megvásárolható, a rendszert támogató szoftverkliens.

Az Avaya alközpont mellé pedig szükség van egy Avaya SIP szerverre, a SIP Enablement Services szolgáltatásokra, az Avaya Communication Manager szoftverre és az Avaya Extension to Dual-mode licencre.

A Wi-Fi hálózat előnyei nélkül a one-X használható nem dual módú, csupán a GSM-hálózaton működő Nokia telefonokkal is. Bár a one-X a nyílt SIP-szabványt használja, a költségoptimalizált hívásútvonal-választás csak a Nokia és az Avaya megfelelő eszközeivel működik.

Takarékos *startup*

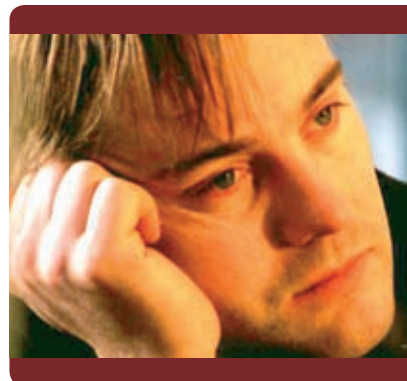
Jason Calacanis, a Mahalo alapítója egy olyan blog-bejegyzéssel kedveskedett olvasóinak, amellyel segíteni akart a jövőbeni befektetőknek – cserébe viszont kapott hideget-meleget gyakorlatilag mindenkitől, aki csak hallott a bejegyzésről. [Írta: Nemes dZ Dániel]

A poszt címe: *Hogyan takarítsunk meg pénzt startupunk vezetésével?* Valószínűleg nem minden olvasónk jutott el *Jason Calacanis* blogjára az elmúlt két hétben, így foglalkozunk össze röviden, mit is akart nekünk elmagyarázni az üzletember. 17 tippet szedett össze, amelyekkel szerinte sokkal gazdaságosabbá tehetjük vállalkozásunkat. Mind a tizenhetet természetesen nem ismertettük részletesen, hiszen ez meg is haladná a Blogfigyelő terjedelmét, de pár fontosabb tanácsot mindenképpen érdemes közelebbről is szemügyre venni. Munkavállalóként J. Calacanis jó pár tippjével magam is egyetértek, de néhánytól bizony igencsak kinyílt a bicskaszabombában – és sok más bloggerében is. Lássuk tehát!

A pozitív tanácsok között van például olyan magától értetődő is, hogy a munkáltató jól jár, ha a dolgozók második monitort is kapnak, mivel ezzel legalább napi fél órát takarítanak meg, így a befektetés megtérül – és a munkamorál is javul. Ugyanez igaz ar-

A 37Signals blogon is reagáltak J. Calacanis felvetéseire, és meglepő dolgot fogalmaztak meg: szerintük éppen a munkamániasokat kell kirúgni a cégtől, öt dolog miatt. Először is, az emberek elfáradnak, és hiába mondja a munkavállaló, hogy kifejezetten élvezzi, ha 14 órát dolgozhat a hét minden napján, előbb-utóbb össze fog roppanni, és ez Murphy törvénye alapján pont a legrosszabbkor fog bekövetkezni. A 37Signals szerint a munkamániasok között nagyon magas azoknak az aránya, akik a problémákat pusztán azzal próbálják megoldani, hogy újabb és újabb munkaórát tesznek a projektbe, mindenfajta kreativitás nélkül. Aki csak a munkával foglalkozik, annak eltolódik az értékrendje, nem fog jó döntéseket hozni.

Fontos szempont az is, hogy az effajta acélemberek büntudatot, rossz érzéseket ébreszthetnek kollégáikban, amivel aláássák a munkamorált. Nem is beszélve arról, hogy aki csak a munkájának él, az nem túl szórakoztató társaság, és érdekes emberekkel dolgozni sokkal jobb, mint csak dolgozni.

Ha a dolgozók második monitort kapnak, azzal legalább napi fél órát takarítanak meg...

Jason Calacanis
BLOGGER, MAHALO

ra a javaslatra is, hogy a legkeményebben dolgozók kapjanak otthonra számítógépet. A vállalati levelezés Gmailen való bonyolítása, az Office lecserélése Google Docs-ra, illetve a telefonrendszer elhagyása esetleg megtakarítást hozhat a cégnek, de ezzel bizonyára sok informatikai vezető vitakozna.

Majd jön a legnagyobb vihart kavart tanács is: rúgjunk ki mindenkit, aki nem munkamánias, más szavakkal, nem imádja a munkáját.

A 37Signals szerint egész egyszerűen, ha csak rabszolgamunkával lehet fel-futtatni a startupot, az ötlet nem volt elég jó.

Stilgherrian is idézi a 37signals bejegyzését, neki is van mondanivalója J. Calacanis tanácsairól. A pszichotikus tekintetű blogger is kiemeli, hogy a javaslatok egy részét valóban érdemes megfontolni, azonban párat ő is kifogásol – például hogy ebédszünetben tartsanak megbeszéléseket, vagy épp azt, hogy a tulajdonos szerezzon be

kávégépet, nehogy az alkalmazottnak alkalma legyen kiszellőztetnie kicsit a fejét a kávézóba menet –, de nála is az csapta ki a biztosítékot, hogy a nem munkamániasok ki kell rúgni. „El tudják képzelni, milyen lehet ennek az embernek dolgozni?” – teszi fel a kérdést. Összehasonlítja J. Calacanis elképzeléseit a 37signals új rendszerével, ahol több újítást vezettek be, például a négynapos (!) munkahetet. **A cég tapasztalatai szerint egy háromnapos hétfő után olyan pihentek a dolgozók, hogy négy nap alatt ugyanannyi munkát elvégeznek, mint fáradtabban öt nap alatt.** A másik két újítást – a vállalati hitelkártya használatát és a dolgozók hobbi-jának fizetése – annyira messze van a magyar valóságtól, hogy szinte le sem merem írni. Országunkban, ahol bevezették az elvárt adót, vajon hogy viszonyulnának egy céghez, amelynek alapelve ez: „Inkább bízunk abban, hogy az emberek ésszerűen fognak költenek, mintsem automatikusan feltételezzük, hogy vissza fognak élni a privilégiummal.”

A *Venture Chronicles* is megemlékezik a kirúgásokról, egy jóval praktikusabb szemszögből. Egy technológiai vállalatnál legtöbbet az emberekre költenek, ezen soha semmi nem fog változtatni, és a költségeket aránytalanul megdobja, ha valakit vagy valakit pótolni kell. Sok okból távozhat valaki munkahelyéről, egyszerűen kaphat vizsaszautasíthatatlan ajánlatot, csalódhat a menedzsmentben, de a legfontosabb szempont talán a megfelelő munkakörül-ményeké. Mindenkinek megvan persze a saját filozófiája a munkáról – írja a *Venture Chronicles*, de kétséges, hogy valaki a saját munkáját, idejét és jövedelmét ilyen körülmények között képzelné el.

Talán a legbefolyásosabb blogger, aki bírálta J. Calacanis, *Duncan Riley* volt a Techcrunchon. Bejegyzésének címe is ütős: Calacanis kirúgja azokat, akiknek van életük. Szarkasztikus stílusban „lefördítja” a tanácsokat, illetve ki is egészíti azokat eggyel: e szerint a cégvezetőnek be kell szereznie katétereket is, mivel azok olcsók, és így a dolgozók nem pocskolnak értékes perceket azzal, hogy toalett-re mennek. Természetesen ő is kiemeli a nem munkamániasok kirúgását, és ő ezt így összegzi: ha itt dolgozol,

köszönj el a családotól, mert évente 30–35 ezer dollárért olyan munkahe-lyed lehet, ahol nem tarthatsz szünetet, ki sem léphetsz az épületből munkaidő alatt. (Magyar forintban persze nem lenne olyan rossz ez a fizetés, de Amerikában nem számít kiemelkedőnek.)

Lássunk néhány, J. Calacanis-szel egyetértő véleményt is, ezek is érdekesek. Az *Allpeers* oldal egy bejegyzésében reagált a 37signalsra, a cím pedig provokatív: az európaiak túl lusták, hogy eredményesek legyenek? A poszt írója szerint a szoftver-geekek egészen máshogy működnek, mint egy hétköznapi ember. Ők nem tudnak elképzelni érdekesebbet annál a bonyolult projektnél, mint amin éppen dolgoznak – ezért is alakult ki a geek-szte-reotípa, ezért olyan rosszak a geekek szociális képességei. A bejegyzésben az olvasható, hogy az író már 15 éve Európában dolgozik, és mind ez idő alatt folyamatosan frusztrálta az, hogy az itteni munkavállalókból hiányzik az igazi tűz, hogy a vállalatot si-

Duncan Riley

blogger
Techcrunch

kerre vigyék. Szerinte igen jó hír az, hogy változik a helyzet, és egyre több startupot építenek föl amerikai modell szerint. **Ha az európaiak munkához való hozzáállása végre megváltozik, Amerika dominanciája veszélybe kerül, de addig az öreg kontinens csak másodosztályú állampolgár lehet a szoftvervilágban.** Ennek értékelését a kedves olvasókra bízom.

Michael Arrington is szükségét érezte, hogy megszólaljon, de bloggerkollégájától, D.

Riley-től eltérően védelmébe vette Calacanis-t. Szerinte is azon múlik a startupok sikere, hogy kiket vesznek fel dolgozni. Az alkalmazottnak tökéleteseknek kell lenniük – legalábbis arra az adott munkára. Arrington szerint azokat, akik érdekeltek a sikerben, akik meg akarnak oldani minden problémát, már messziről meg lehet ismerni. „Tűz van a szemükben, igazi harcosok.” Arrington bármikor előbb választana egy harcost, mint egy tapasztaltabb, de tünnyebb munkatársat, mivel a tapasztalatot meg lehet szerezni, de az ember hozzáállása nehezen változik.

Számos érv elhangzott a weben pró és kontra. Önöknek mi a véleményük? Jó munkakörülmények, elégedett dolgozók, vagy kizárólag munkadroidok és a siker?

A hordozható vécé és a vírusos sörreklám

A vírusok, spamek és nigériai csalások korában külön műfaj a többé-kevésbé ártatlan átveréseké, azaz a hoaxoké. Ezek azok a levelek, amelyek, ki tudja, hogyan születnek és miért. Egyszerűen csak jönnek, jönnek, és még azután is fel-felbukkannak, hogy már sokadszorra cáfolták őket. [írta: John Brandon és Thomas Wailumg]

Nos igen, átverték. Egy kócos hajú, hozzáértőnek látszó srác valami videóban meggyőzte, hogy frissítse 100-szor a Gmail levelezőjét, és akkor bejelentkezhet a Google TV bétájára. Pech.

Az interneten terjedő egyik legfrissebb hoax a Google TV. A sikeres (és tegyük hozzá, ötletes) átverések minden jellemzőjével felvértezték: nagyon jól hangzó, de nehezen megszerezhető termék vagy szolgáltatás, népszerű márkanév és egy bennfentesnek látszó pofa, aki úgy néz ki, mint *Bill Gates* távoli rokona.

Az elmúlt egy évben több átverés jelent meg, többféle formában – az egyik videó formátumban, a másik blogon vagy e-mailben. Ez meglehetősen aggasztó fejlemény, mert az interneten így is rengeteg pontatlan információ terjeng hibás Wikipedia-bejegyzésektől kezdve félrevezető blogokon át. Az alábbiakban egy kis csokrot teszünk közzé ál- és rémhírekből.

GOOGLE TV

A Google TV a közelmúlt egyik legjobb átverése. Annyira jó, hogy majdnem sajnáljuk leleplezni. *Mark Erickson*nak hívják a geek srácot, aki elmagyarázza, hogyan jelentkezünk be a Google TV bétára. Egyeseknek gyanús volt a ravasz mosolya, de az egészben megvolt a klasszikus átverések egyik fontos eleme: annyira bonyolult és szokatlan volt, hogy valóságosnak látszott. Pontos utasításokat adott, és végül a Gmail-logó többszöri lekattintása után „megjelent” a Google TV béta linkje, ahol A szökés című sorozat több részét le-

hetett megnézni. Ingyen persze, ami megint csak vonzó szempont a gyanútlanoknak.

UFÓK HAITIN

Egy erősen rázkódó kézi kamera két elsuhanó űrhajót rögzít.

A Cloverfield rémfilmhez hasonlóan a Haiti űrhajós videó is ügyes csalás volt, mert a speciális effektek mi-

att valóságosnak tűnt. Azért annyira mégsem, mint egy hollywoodi produkció. A *Los Angeles Times* leleplezte a francia speciáliseffektus-szakembert, aki mint mondta, meglepődött, hogy mekkora port kavart fel az ügy. A dolog érdekessége, hogy a videó egy teljes film első jelenete. A film arról szól, hogy két srác elkészít egy internetes átverést, és bajba kerül miatta.

Átverés az átverésben – nagyjából így lehet összefoglalni.

A HAMIS JOBS-PER

A Hamis *Steve Jobs*-blogot *Daniel Lyons* jegyzi, ez az egyik legismertebb hoax-oldal. Gyakorlatilag mindenki tudja, hogy az internetes naplót nem az Apple vezérigazgatója írja, viszont tavaly úgy karácsony előtt valami meg-

Valami azt súgja, hogy hamisítvánnyal van dolgunk...

változott. Lyons saját nevében „színpre lépett”, és közzétette, hogy az Apple pert indított ellene bizalmas vállalati információk publikálásáért. A hozzászólók támogatásukról biztosították Lyons. Az átverés sikeres volt, elsősorban az időzítés miatt. A techdolgozók az ünnepek előtt már nemigen dolgoztak, úgyhogy szívesen kattintottak inkább a friss botrányra. (Idén teljesen véletlenül találkoztunk D. Lyonszal a CES-en, és elismerte, hogy az Apple soha nem indítana pert ellene.)

CSEH NUKLEÁRIS BOMBA

A robbanás maga nem túl valószínű, de a hozzá fűzött szöveg igen.

Hackerek betörték egy csehországi meteorológiai állomás rendszerébe, és lejátszottak egy videofájlt, amely valószínű videoadásnak tűnt egy éppen felrobbant atombombáról. A felvételt feltöltötték a YouTube-ra is, ahonnan villámgyorsan elterjedt, főleg blogokon. A hackereket azóta elfogták, és háromévi börtönbüntetésre számíthatnak.

METALOSIS MALIGNA

Viszonylag régi, de hatásos átverés, nagyjából ugyanazokat az eszközöket használja, mint a Google TV.

A Metalosis Maligna olyan betegség, amely a beültetett orvosi eszközök esetében lép fel. A videó lassú kamerafelvétellel mutat be sokkoló „eseteket”, ijesztő zenei aláfestéssel a nagyobb hatás érdekében. Az emberi félelemmel operál: szeretnénk meg tudni valamit, amiről kevés szó esik, szeretnénk hamarabb „képben lenni”, mint a többiek. A film nagyon jó grafikai megoldásokat használ és látszó-

lag szakértőket szólaltat meg, nagyjából úgy, mint a Michael Moore-féle dokumentumfilmek.

AZ IPODOK VILLÁMHÁRÍTÓK

Tavaly nyáron több online kiadvány öles címeikkel adta hírül: „Az iPodok vonzzák a villámokat.” Ami nem igaz. A hírek alapja a *The New England Journal of Medicine* cikke, amelyben arról számolnak be, hogy több kanadai és amerikai férfibe belecsapott a villám, miközben zenét hallgatott iPodon. A sérüléseik a fejhallgató drótja mentén keletkeztek. Az orvosok nem szóltak arról, hogy az iPod villámhárítóként működött volna, ellenkezőleg, a cikk leszögezi: a dobhártya általában megsérül a villámcsapás következtében, és nincs köze az iPodhoz.

MICROSOFTOS HORDOZHATÓ VÉCÉ

Öt évvel ezelőtt bombaként robbant a hír: a Microsoft elkezdte az iLoo hordozható vécé kifejlesztését. A toalettet állítólag vezették nélküli billentyűzettel, plazma képernyővel látták volna el, valamint küldő MSN hotmail állomással (azoknak, akik várakoztak a bejutáshoz). A snopes.com pletykaszájt szerint több olyan tekintélyes sajtóorgánium, mint az *Associated Press* és a *Wall Street Journal* átvették a sztorit. Mint utóbb kiderült, az egész csak egy PR-trükk volt, amit a Microsoft angliai irodájából röppentettek fel.

SZADDAM HUSZSEIN 4000 PS2-T VÁSÁROLT

2000 decemberében adta hírül a world-netdaily.com, hogy Irak Sony PlayStation 2

játékkonzolokat vásárol katonai célokra. A cikk szerint katonai források kiszivárogtatták, hogy az irakiak sok PS2 összekapcsolását tervezik, és így szuperszámítógépet hoznak létre. Egy tucat PS2 elég ahhoz, hogy egy repülő katonai jármű vezérlését megoldja – szólt a híradás. Az tény, hogy annak idején az ENSZ Irak-ellenes szankciói nem érintették a PS2-ket. Négy évvel később az amerikai katonai elhárítás megerősítette a *PC World*-nek, hogy vizsgálták az ügyet, de ennél bővebb információval nem szolgáltak.

A 2000-ES ÉV PROBLÉMÁJA LESZ A VILÁG VÉGE

Az informatikai rendszerek áttállása a 2000-es dátumra az egyik legnagyobb felhajtás volt a média történetében. Sokan a számítógépes civilizáció össze-

omlását várták, helyett nem történt semmi. De azért sokan elhittük, hogy mekkora a veszély.

A BUDWEISER FROGS KÉPERNYŐVÉDŐ

Az e-mail nyugalisan kezdődik: „Valaki jópofa Budweiser sörreklámos képernyővédőt terjeszt.” Aztán a levél hangvétele drámaivá válik: „Ha letöltöd, mindent el fogsz veszteni! A merevlemez összeomlik, és valaki megszerzi a belépési adataidat az interneten keresztül! EGYÁLTALÁN NE TÖLTSD LE!” A budsave.exe fájlról volt szó. Mint kiderült, óriási átverés volt. (Persze azért ne nyissunk meg e-mailben küldött exe fájlokat!) Ez az e-mail 1997-ben kezdett terjedni, és még mindig felbukkan, valószínűleg ez az egyik legrégebben terjedő hoax a világhálón.

Charles, az ügyvédnő

A hoax-levelek Magyarországon is szép számban terjednek. Lapzártakor érkezett szerkesztőségünkhez ebből egy szép példány. Az alábbiakban változtatás nélkül közöljük.

Küld tovább, alítolag mukodik! Egy érdekes lehetőségnek tűnik. Egy ügyvédnő meselte el nekem is, minden esetre nem vesz vele semmit az ember. A következőket mesélte el nekem: Ügyvédnő vagyok és ismerem a törvényt. Ez egy tény. Ne csapjátok be magatokat, az AOL és az Intel tartja magát az ígéretéhez a bíróságtól és millió nagyvágrendű követelésektől való félelme miatt, ahogy ezt nemrég a Pepsi Cola csinálta a General Electric-kel.

Kedves barátaim, ne tartsátok ezt egy buta viccnek. Bill Gates most osztja szét a jövedelmét. Ha most nem reagáltok rá, később megbánhatjátok. A windows még mindig a leggyakrabban használt program. A Microsoft és az AOL kísérleteznek ezzel az e-mailen keresztül elküldött szöveggel (e-mail beta test). Ha elküldtük ezt az e-mailt a barátaitoknak, akkor a Microsoft 2 héig követi a nyomotokat. Minden egyes személyért, aki ezt az e-mailt elküldi 245 EUR-t fizet a Microsoft. Minden egyes személyért, akinek elküldtük és ő továbbküldte ezt az e-mailt 243 EUR-t fizetnek, a harmadik személyért, aki megkapja 241 EUR-t fizet a Microsoft. 2 hét után a Microsoft küld nektek egy levelet, amiben kéri a postai címetek megerősítését és küld egy csekket.

Üdvözléssel:

*Charles S. Bailey General Manager
Field Operations
1-800-842-2332*

Ext.

1085 or 904/245-1085 or RNX 292-1085

mailto: Charles_Bailey@csx.com

Én ezt csalásnak tartottam, de két héttel később, miután ezt a levelet megkaptam és továbbküldtem, a Microsoft kérte tőlem a címem és kaptam egy csekket 24 800 euróról.

Válaszolniok kell, mielőtt vége a tesztnek, ha valakinek megadatik ez a lehetőség, élnie kell vele. Bill Gates számára ez a kiadás csak egy reklámköltség. Kérlek küldjétek el ezt a mailt annyi embernek, amennyinek csak tudjátok. Legalább 1000 EUR-t kell kapjátok. Nem segédkezünk az e-mail továbbításban ha nem lenne nekünk is érdekünk.

Az apám egyik ismerőse néhány hónappal ezelőtt részt vett ebben. Amikor legutóbb meglátogattam, mutatott nekem egy csekket. Az összes 4324,44 EUR-t tett ki. Patricia néni, egy jó barátom nagynénje, az Intelnek dolgozik és nemrég kapott egy 4543,23 EUR összegű csekket a levél továbbításáért. Ahogy mondtam, én ismerem a törvényt és az is igaz, hogy az Intel és az AOL éppen egy fúzióon tárgyalnak, hogy a világ legnagyobb ajánlattevője váljanak, és azért végzik ezt a tesztet, hogy biztosak legyenek benne, hogy a legtöbbet használt programnál maradjanak.

Belső ellenőrzés vagy MONITORING?

A negyvenévesnél idősebbek számára a belső ellenőrzés rossz emlékeket idéz. Mivel hazánkban ritka kivételektől eltekintve nem szokás a fogalmakat egységes módon használni, ezért sokkal szívesebben beszélünk monitoringról, minőségbiztosításról stb., pedig a belső ellenőrzés problémája nem megkerülhető. [írta: Bojta János]

Minden szervezetnek, amely felülösen végzi a rábízott feladatokat, szüksége van külső és belső ellenőrzésre. Mindkettőnek más a feladata. A belső ellenőrzés nem csak azért van, hogy a külső ne találjon semmi problémát; az ilyen primitív megközelítés éppen a lényegről terelel el a figyelmet. A belső (lehetőleg folyamatba épített) ellenőrzés végső célja, hogy az adott intézmény tartani tudja a maga számára tudatosan meghatározott szolgáltatási minőséget. Ennek a témának külön tudománya van, sok kiváló szakkönyvvel és szakértővel. Célunk nem az elvi alapok közös megbeszélése, hanem a gyakorlatban való alkalmazás problémáinak áttekintése. Látszólag ugyanis kiváló minőségirányítási rendszereket működtető közintézményekben tapasztalunk olyan hibákat, amelyek jogosan keltenek felháborodást az ügyfélben, vagyis bennünk.

Az alapvető kérdés mindig ugyanaz: az ellenőrzési rendszer a rossz, vagy a végrehajtásban van a hiba?

Funkcionálisan nézve az intézmények ellenőrzési folyamata egyrészt a folyamatba épített, előzetes és utólagos vezetői ellenőrzési tevékenységből (FEUVE), másrészt a belső ellenőrzési tevékenységből áll. Ide kapcsolódik még az előzőekben meghatározott ellenőrzési tevékenységek központi koordinációja, és a visszacsatolások kiértékelése.

Az ellenőrzés tárgyát tekintve nagyon komplex feladattal állunk szembe, amely tulajdonképpen négy területre bontható: a belső ellenőrzésnek egyaránt fel kell vállalnia a szabályszerűségi, pénzügyi, megbízhatósági, rendszer-ellenőrzési szerepeket.

Ha állampolgárként közelítem meg a problémát, akkor joggal merül fel bennem a kérdés, hogy mikor tekintjük a belső ellenőrzést mint tevékenységet, hasznosnak?

Szerintem két elemet egyértelműen meg lehet nevezni az eredményesség, illetve hasznosság feltételeként. Az egyik magának az ellenőrzésnek a hatékonysága, a másik az ellenőrzések realizálásának, hasznosításának szabályozott és fegyelmezett módja.

Mindkét feltételt már a tervezés időszakában fontos a figyelem középpontjába helyezni. Az éves ellenőrzési terv elkészítésekor tekintettel kell lenni arra, hogy csak az ellenőrzésre fordítható erőforrások harmonizációja biztosíthatja a hatékonyságot. Az ellenőrzések eredményeit realizálni kell, s ennek módját előre kell tisztázni, mivel ennek hiányában nehéz lenne elvárni elkötelezett munkát az ellenőrzésben részt vevő munkatársaktól.

Ha ez ilyen egyszerű, akkor miért nem működnek az elvárásaink szerint az intézmények, miért nem javul érezhetően a közigazgatásunk? Hol van a felelőssége ebben a folyamatban a belső ellenőrzésnek, és milyen tenni-valóink vannak ezen a területen?

Mielőtt megválaszolnánk a kérdéseket, érdemes lenne a következő két megállapítást kicsit körüljárni. Az egyik, hogy az eredményes ellenőrzés egyik fontos feltétele a valódi függetlenség!

A másik, hogy az intézmények feladatkörei és célkitűzései a 18 éve folyamatosan zajló „reform” során (finoman fogalmazva) az elvárhatónál gyakrabban változnak.

Lássuk először a függetlenség kérdését. A függetlenség alapvető feltételeként lehetne megjelölni az adott munkatárs munkajogi függetlenségét, mert ennek hiányában a feltárt hibák egy részét az ellenőr nem publikálhatja. Ez a probléma sajnos a legtöbb esetben eleve megkérdőjelezi az ellenőrzés korrektségét, és ennek kivédésére az ellenőrnek nincs semmilyen eszköze.

A függetlenséghez tartozó másik probléma az ellenőr működési lehető-

ségeinek biztosítása, hiszen olyan területen, amely szervezeten belül magasabb szinten van, mint az ellenőr, tulajdonképpen lehetetlenné válik az ellenőrzési munka. Látszólag a függetlenség megoldása „helyi” feladat, ebben központi, kormányzati teendő nincs. Valójában nem így van, mert például a függetlenség meglétét központilag hatékonyabban lehetne ellenőrizni.

A második állításom, hogy az intézmények működésének és szervezeti felépítésének állandó változtatgatása egyrészt nem nevezhető reformnak, másrészt eleve lehetetlenné teszi a középtávú tervezést. A 3–5 évre vonatkozó középtávú tervek hiányában eleve nem alakulhat ki szabályozott folyamatokra épülő működés, ennek hiányában pedig az ellenőrzésről sincs értelme beszélni.

Ennek a két állításnak a figyelembevételével talán már egy kicsit közelebb jutottunk az egyik alapvető kérdés megválaszolásához is: miért nem javul érezhetően a közigazgatásunk?

Előre leszögezem, hogy nincs birtokomban a bölcsek köve, és nem is szeretném kimondani a mindent megoldó nagy igazságot! Annnyit azonban – a közigazgatásban 12 éve dolgozó tanácsadóként – kötelességem kimondani, hogy lassítani kellene már a hónapok és a kormányzati vezetőknek is a jogszabályok és az intézményi struktúrák változtatása területén. Egy-egy minisztériumban az SZMSZ nem éri meg az egy-éves kort sem, pedig – aki már vezetett céget, az tudja, hogy – a több száz fős szervezet harmonizált működésének beállításához 1,5–2 év szükséges. Ha ehhez még hozzávesszük a felső veze-

tés szintjén megjelenő, a szabályozási környezetet sok esetben felülbíráló kézi beavatkozások gyakoriságát, akkor még a jelenlegi működési hatékonyságnak is örülhetünk.

Újabb magyar szokás szerint túl gyorsan akarunk haladni, és előre bejelentjük, hogy a következő időszakban majd „monitoring”, sőt egyes esetekben „kontrolling” rendszereket indítunk annak érdekében, hogy növeljük az intézmények hatékonyságát! Nem beszélünk azonban arról, hogyan változnak majd mindeközben az ellenőrzési, visszacsatolási folyamatok.

Egy biztos: akárminek is hívjuk a belső ellenőrzést, és használhatunk „modernebb” fogalmakat is, magának az ellenőrzésnek a fontosságát

nem vitathatjuk. Ennek megfelelően nagyobb súlyt kellene adni ennek az ügynek, mind az ellenőri szerepben dolgozók erkölcsi-anyagi megbecsülése, mind pedig a folyamatok és szervezeti modellek kialakítása terén.

Végül nem lehet megkerülni a kérdést: hol van a szakmai felelőse az intézmények megfelelő működésének? Központilag vagy helyileg kellene megoldani a problémákat? Egyáltalán ismerjük a problémát? Kinek kellene lépni először? Talán az ügyfélnek kellene többet és írásban reklamálni, vagy a belső ellenőrzésnek kellene felderíteni ezeket az ügyeket?

Ezeket a kérdéseket szeretnénk őszintén körüljárni, és megvilágítani az ellenőrzési folyamatban más-más szerepkörben megjelenő szakemberek, illetve aktív szereplők szemszögéből.

Bojta János

szakmai szerkesztő
egov@idg.hu

Sokcélú eljárás

Magyarország a belső ellenőrzés területén sincs kiemelkedő lemaradásban az Európai Unióhoz képest. Bár vannak még olyan területek, ahol komoly fejlesztésekre van szükség – mondta Miskolczi Tamás, a Belső Ellenőrök Magyarországi Szervezete (BEMSZ) önkormányzati szekciójának vezetője. [Írta: Trautmann Balázs]

A versenyszférában nem teljesen megoldott az informatikai rendszerek belső ellenőrzése, még a banki területen sem. A közigazgatásban is ez a terület állítja a legnehezebb feladat elé a belső ellenőrköt. A BEMSZ hangsúlyozza, hogy a verseny- és a közszférában számos munkafázisban hasonló eljárásokat kell követni, adaptálni kell az új módszereket, s az államigazgatásnak a legjobb megoldások átvételét is meg kell oldani. Az állami szférában az elmúlt négy év fejlődése ellenére, érezhető a lemaradás. Ugyanakkor már követelmény a nemzetközi szabványok átvétele, alkalmazása is, amelyek elfogadtatása a vártnál alapvetően könnyebben ment. Inkább a közszféra ellenőrzését kellett legyőzni. Érezhető volt egyfajta sajátosság, hiszen a közigazgatásban nincs nyereségérdekeltség, mások a belső ellenőrzés szempontjai is. *Miskolczi Tamás* az oktatás jelentőségét is hangsúlyozta: az alapoktól a folyamatosan fejlődő új eljárásokig. Az ETK Szolgáltató Rt. az elsők között építette be tanfolyamainak tananyagába az ehhez szükséges speciális ismereteket, építve az üzleti világban bevált módszerekre, illetve a külföldi példákra. A tapasztalatok szerint az első 1–2 évet követően hazánkban is teret nyert a belső ellenőrzés súlyának gondolata, amelynek meggyökeresedése azonban nem jelentette azt, hogy mindenhol sikerült a megfelelő figyelmet és erőforrásokat biztosítani. Észrevehető különbségek vannak az egyes önkormányzatok között a belső ellenőrzés fejlesztése és használata terén. Ez elsősorban a rendelkezésre álló pénzeszközök függvénye. **Könnyű belátni, hogy egy kisebb településen, községben jóval kevesebb összeg jut a belső ellenőrzés területére, az ellenőrzést végzők képzésére, létszámuk bővítésére, munkakörülményeik javítására a kellenél.** Ezzel párhuzamosan a kisebb méretű önkormányzatok esetében ritkábban lehet találkozni a korszerű, menedzserjellegű szemlélet meghonosodásával. Ha arra gondolunk, hogy egy korszerű, szerteágazó tudású,

egy vagy több felsőfokú végzettséget szerzett szakember „fenntartása” mennyibe kerül egy-egy önkormányzatnak, a jelenség érthetőbbé válik.

NEM CSAK BALTA

Pedig a belső ellenőrzés nem csupán szabályszerűség, a szabályok betartásának és betartatásának vizsgálata. Sokkal több ennél: hatékonysági tanácsadóként, vizsgálóként is alkalmazható eszköz. Sajnos ezt a szolgáltatást erre a célra sok helyen nem használják ki. Az önkormányzatok az utóbbi lehetőségeket még csak szűkebb körben használják ki, **tapasztalatok szerint sok múlik a polgármesterek, az önkormányzati vezetők felfogásán, elkötelezettségén.** Az természetes és széles körben elfogadott, hogy belső ellenőrök árgus szemekkel vizsgálják az önkormányzati költségvetést, a ki- és befizetéseket. A finom ellenőrzésre, a már említett hatékonyságnövelésre azonban csak kevés helyen tet-

Egységes informatika, egységes oktatás:

működő ellenőrzés, költséghatékonyság, törvényesség, azaz elégedett állampolgár.

ték alkalmassá a belső ellenőrzést végző szervezetet, csoportot.

Az önkormányzati vezetők eltérő hozzáállása mellett meg kell említeni az oktatás hiányosságait és a részben ebből fakadó szakemberhiányt is.

A megoldások között szerepel az önkormányzati társulások megalakítása is. Az egyénileg kialakított, kis létszámú belső ellenőri osztályok helyett költség-hatékonyabbnak ígérkezik, ha ezt a feladatot több önkormányzat, kistérség közösen hajtja végre. Sokkal könnyebb fenntartani egy kisebb létszámú, de mobil és valóban hatékony, korszerű tudással felvértezett ellenőrcsoportot. Eh-

hez természetesen arra is szükség van, hogy minden település elfogadja a „külső” belső ellenőrköt, azok munkáját. Így 2–3 magasan képzett szakemberrel lehet érezhetően hatékonyabb munkát végezni, több önkormányzatot is lefedve.

A társulások létrehozását már központi pénzügyi forrásokkal is támogatják. Rendezett a jogszabályi háttér is, és ezeknek köszönhetően egyre több önkormányzati társulás alakul erre a célra. Ezek egyre szakszerűbben viszik a területet, egyre több tapasztalatot összegyűjtve. A szubjektív ellenőrzések néhol még azért érezhetők, hiszen nem minden önkormányzati vezetőnek vagy polgármesternek fogadható el könnyen az, hogy a belső ellenőrzést nem a saját önkormányzatának munkatársai végzik.

Néhol előfordulhatnak az egyes települések vezetői közötti ellentétek is. Ez azonban sokkal inkább a helyi politikai és egyéb viszonyok kérdése, mintsem a módszer helyességé vagy alkalmazhatóságáé. Miskolczi Tamás hangsúlyozta: ez a szembenállás azonban nem a belső ellenőrzésre, hanem inkább a közös fejlesztésekre, az azokhoz szükséges közös tervezésre és végrehajtásra lehet jellemző.

FEJBEN DÖL EL

Az informatika területén sem igaz minden önkormányzatra a korszerű gondolkodásmód megléte és alkalmazása. Sokszor a nagy, látványos informatikai fejlesztéseknek a mindennapokban kevés valódi haszna mutatkozik meg. **Komoly problémát okoz még az is, hogy gyakran szétszórta fejlesztéseket hajtának végre. Pedig egy átgondolt, jól megalapozott és megtervezett IT-fejlesztés az önkormányzat minden területére kiterjedhet.** Az egységes rendszerként, a szigetszerű alkalmazásokat vagy szervereket kerülő, jól működő informatika felügyelete, így belső ellenőrzése is sokkal könnyebben megoldható. Ez azonban ma még a ritkább megoldások közé tartozik.

Eredménynek mondható, hogy sok önkormányzatnál az egységes, egyszerűbben ellenőrizhető informatikai rendszerek gondolata már megjelent. Idővel ez a gondolat a fejlesztésekben is egyre több helyen megjelenik...

A kormányzati szervek, a központi szervezetek hatása igen komolyan nevezhető. Pénzügyi lehetőségeik, költségvetési keretük a nagyvárosokéval egyezik meg. Ha összehasonlítjuk egy minisztérium és egy vidéki nagyváros belső ellenőrzésének felépítését, működését, óriási különbségeket nem lehet felfedezni. Leginkább a létszámokban tapasztalhatók eltérések, hiszen a központi közigazgatási szervezetek számottevően több munkatársat foglalkoztatnak ezen a terület-

ten. Több közigazgatási „óriásnál” is voltak a közelmúltban olyan fejlesztések, amelyek kedvező hatásának bizonyultak.

Az informatikai rendszerek belső ellenőrzéséhez igen széles körű tudás szükséges. Itt Miskolczi Tamás tapasztalatai szerint fejlődési folyamat érzékelhető: egyre több helyen tartják fontosnak, hogy minden szükséges szakértelem meglegyen a belső ellenőrzés során. Egy eredményes ellenőrzéskor a mélyreható informatikai szakértelem mellett pénzügyi, jogi és ügyviteli tudásra egyaránt szükség van. Erre azonban a gazdasági társaságok, a vállalatok jelentős részénél is még csak törekednek. A fejlődést nehezíti, hogy sok helyen az informatika szinte külön életet él, saját érdekviszonyokkal, külső és belső csatározásokkal.

TANULNI, TANULNI, TANULNI...

A fejlődés az oktatás területén is fontos. A tapasztalatok szerint a belső ellenőrzés összefogott oktatása nem megoldott Magyarországon. A tanfolyamok gyorsan megtelnek, de például a megfelelő tartalmú egyetemi képzés már hiányzik. A belső ellenőrzés területei csak különálló tantárgyként jelennek meg. A nagy ívű, hosszú távú belső ellenőri képzések eddig még nem arattak nagy sikert. Szükség lenne egy alapos, átgondolt és összefogott képzési rendszer kiépítésére is. Elsősorban a leggyorsabban fejlődő területeken, például a kockázatkezelés területén, ahol még komoly munka vár a belső ellenőrzés követelményeinek kialakítóira. Az informatika is örökzöld téma.

Az oktatás mellett a szemléletet is meg kellene változtatni. Sok közepes vagy hazai viszonylatban nagynak számító vállalatnál sincs még belső ellenőr. **A multinacionális cégek hazai leányvállalatai e tekintetben példát mutatnak, hiszen ők az anyacég szigorú rendszereit ültették át a hazai terepre is.**

Az igazi, valóban hasznos munkát végző belső ellenőr bizony drága. Kérdés, hogy megéri-e az alkalmazása: a megtakarítás, a csalások visszaszorítása, a hatékonyság javulása fedezi-e a szakember(ek) költségeit. A rohanó, gyorsan növekvő cégek esetében nem mindig érzik meg azt a fejlődési pontot, ahol már a belső ellenőrzés elhanyagolása több kárt okoz, mint az ellenőrzési költségek megtakarítása.

A belső ellenőri szakma becsülete, ha lassan is, de növekszik. Sokáig még a rendszerváltás előtti sztereotípiák alapján ítélték meg személyüket, munkájukat. Ez szerencsére mára már változóban van, s egyre több helyen értik meg, hogy a belső ellenőr nem szükséges rossz, hanem a cég életét, fejlődését hasznosan segítő, speciális szakterület.

Eszköz vagy teher?

Moldova György egyik remek írásában a belső ellenőrzés nyolcvanas évekbeli állapotát mutatta be. A történetben a gyárban véletlenül 101-ediknek előállított harckocsit a belső ellenőrök kapták meg. [Írta: Trautmann Balázs]

Egy harckocsi hangos, messziről felismerhető, és így az ellenőrzés hatékonyságának teljes hiánya is könnyedén megoldható vele.

A rendszerváltást megelőzően a belső ellenőrzés valóban nem volt kifejezetten hangsúlyos terület. Az üzleti szféra fejlődése azonban kikövetelte a terület hazai fejlődését is, majd az elvek, szabályozások, mérőszámok a közigazgatásba is átszivárogtak. Nem véletlenül szokták emlegetni a legjobb megoldások átvételét: ami egy nagyvállalatnál bevált, az megfelelő átalakításokkal – a közigazgatás sajátosságait is figyelembe véve – jó eséllyel működni fog a közigazgatásban és az önkormányzatoknál is.

A belső ellenőrzés tekintetében az informatika kettős szerepkörben is említhető. Már eleve fontos szerepet kap a belső működési, ügyviteli, jogi folyamatok megalkotásában, követésében. A megfelelően kialakított, számítógéppel támogatott önkormányzati rendszerek esetében lényegesen kevesebb tér nyílik a tévedésekre, a jogosulatlan előnyök juttatására – mindarra, amire az állampolgárok számos, egészen aktuális történettel tudnának szolgálni.

A számítógépek, szerverrendszerek, belső hálózatok ugyanakkor maguk is ellenőrzés tárgyai. **Az informatikai eszközök felhasználásának mikéntje, szabályozottsága, a rendszabályok betartása vagy éppenséggel a rajtuk futó alkalmazások működése, a kezelt folyamatok mind-mind alanyai egy alapos belső ellenőrzési folyamatnak.**

HA AKAROM, SEGÍT

A belső szabályozás, a pénzügyi és számviteli rend eszközrendszer ad az önkormányzatok kezébe. Ennek segítségével minden olyan feladatot el tudnak látni, amely az önkormányzat létezését és működését megindokolja. A feladatok hatékony és teljes egészében jogkövető megoldása alapvető érdeke az állampolgárok adójából működő önkormányzatoknak, de tágabb értelemben véve az egész közigazgatásnak, sőt a kormánynak is. Nem szabad elfelejteni, hogy a lakosság,

illetve a vállalkozások szemszögéből nézve az önkormányzatok képviselik a központi hatalom, a kormányzás helyi szintjét.

Az önkormányzatok feladataik ellátásához (az állampolgárok perspektívájából nézve legalábbis) jelentős pénzeszegekhez jutnak, kisebb részben a helyi adóbevételekből, nagyobb részben az állami támogatásokból, pályázatokból. A pénz megfelelő felhasznál-

A máshol már jól bevált megoldásokat, ötleteket, eljárásokat

érdemes lenne átvenni, persze a szükséges átalakításokat, „magyarításokat” követően.

lásához megbízható pénzügyi irányítási rendszert kell kialakítani. Ezért a feladatért is az önkormányzat, vagyis a döntéseket meghozó képviselő-testület és a végrehajtó funkciót ellátó polgármesteri hivatal felel közösen.

Egy önkormányzat legfontosabb célcsoportjai a helyi lakosság és a helyi gazdaság szereplői. Ők azok, akik nap mint nap érintkeznek az önkormányzat dolgozóival – s nem mellékes módon négyévente szavazatukkal eldöntik az önkormányzat választott vezetőinek, képviselőinek sorsát. **Így az önkormányzatok számára létkérdés, hogy be lehessen bizonyítani: a támogatásokat, adóbevételeket, pályázati forrásokat a lehető leghatékonyabban és a legtisztább ügymenetnek megfelelően költötték el.** Hogy ez nem mindig teljesül pontosan, arról a már sokat emlegetett polgárok és vállalkozók is tudnának mesélni. Éppen ezért van szükség a hatékony, munkájában támogatott, megfelelő költségvetési és informatikai forrásokkal, eszközökkel felszerelt belső ellenőrzésre.

MEGBÍZHATOK BENNE?

Az önkormányzat szavahihetősége nem csak a lakosság, a helyi vál-

lalkozókat illetően létfontosságú.

Az önkormányzattal vagy annak gazdasági szervezeteivel üzleti kapcsolatban álló alapítványok, vállalkozások, bankok, nonprofit szervezetek számára esetenként szó szerint élet-halál kérdése, hogy az önkormányzattal kötött megállapodások, szerződések, vagy éppen a hitelkapcsolatok mögött stabil, átlátható pénzügyi és ügyviteli, döntési folyamatok húzódnak meg.

Az éves beszámoló, a számviteli kimutatások, a vagyonmérleg közzétételei kötelezettségei és a könyvvizsgálat ugyan alkalmas eszközök ennek elősegítésére, de a belső ellenőrzés feladatát és fontosságát nem pótolhatják.

Ez a vállalati szférában már elfogadott. A PriceWaterhouseCoopers és a BEMSZ együttműködésében készült, a belső ellenőrzés magyarországi helyzetéről szóló 2007-es felmérés adatai szerint a válaszadók csaknem nyolcvan százalékánál hazai belső ellenőrzési tevékenység volt. A „kimaradtak” jelentős részénél ezt a feladatot a vállalatcsoport saját belső ellenőrzési szervezete látja el. A helyzetet árnyalja, hogy a választ adók harmada gondolta úgy: az ellenőrzéssel tehermentett hozzáadott értéket a cégvezetés nem ismeri el teljes mértékben, így a szervezeten belül a tevékenység nem részesül megfelelő támogatásban. Tegyük hozzá rögtön: ezt a felmérést profitorientált gazdasági szervezetek körében végezték, ahol a tulajdonosok vélhetően árgus szemekkel figyelik a profitrátát és a költséghatékonyt meghatározó mutatókat. Nos, a kormányzati szervezetek, az önkormányzatok esetében a profitorientáltságnak jellemzően nyoma sincs, így nehéz lenne elvárni az ott dolgozóktól és a vezetőktől, hogy megfelelő súlyt fektessenek saját maguk és folyamataik ellenőrzésére.

...ÉS MÁSHOL?

Pedig, ha egy kicsit távolabbra tekintünk, sokat lehetne tanulni az Európai Unió „régebbi motorosaitól”, vagy éppen az óceán másik partján működő cégektől. Azt mindenféleképpen le kell szögezni: tökéletesen szervezett és végzett belső ellenőrzés nem létezik. Ez igaz az üzleti szférára és még igazabb a közigazgatásra, a kormányzati tevékenységekre.

Azokon a helyeken, ahol a problémát kellő komolysággal kezelik, ott jellemzően eszköz, forrás és ember is akad a feladat elvégzéséhez. Talán a legfontosabbak a képzett emberek: jó lenne, ha hazánkban más terüle-

tekhez, mondjuk a logisztikához vagy a könyvvizsgálathoz hasonlóan önálló szakterületként, összefogva és integrálva oktatnák a belső ellenőrzéshez szükséges ismereteket.

Nem szabad megfélemlíteni arról sem, hogy a szakembereket megfelelő eszközökkel és munkakörülményekkel is el kell látni. Ott, ahol az önkormányzatok folyamatos forráshiányt jeleznek, és az alapvető, kötelező szolgáltatásaikhoz sincs meg a szükséges pénzforrás, nem egyszerű feladat megindokolni a magasán képzett szakemberek felvételét és „kista-fírozását”.

Senki sem szereti a munkájában kutakodó, tevékenységét és eredményeit ellenőrző „külső” személyeket, még akkor sem, ha azok az önkormányzat saját munkatársai is. A szolgáltató állam elképzelésének keretein belül az állampolgárok joggal várják el a hatékony közigazgatást – ehhez pedig belső felügyeletre is szükség van. Az, hogy ennek talán a belső elfogadottság és a támogatottság gyakran alacsony szintje a legnagyobb akadálya, nem új megállapítás. **Azt is meg kell azonban jegyezni, hogy az átlátható folyamatok ígérete, a számon kérhető és ellenőrizhető közigazgatás, közbeszerzés sokszor csak szólam marad.** Számos vélemény szerint már az is nagy eredmény lenne, ha a már meglévő jogszabályok, rendelkezések betartása megfelelő (politikai) háttértámogatást kapna. S mennyivel könnyebb lenne a belső ellenőr munkája is, ha a gyakran kusza érdekviszonyok, egymásnak ellentmondó szabályozások helyett egy jól működő, átgondolt és kidolgozott közigazgatásban kellene dolgoznia...

Hangszerelés változásszimfóniára

2008. április 17–18.
Siófok, Hotel Azúr

Informatikai döntéshozók éves találkozója

Fókusz: a vállalatok környezetében végbemenő változások IT-menedzsmentje

Ízelítő témáinkból

- **Szerverszobából bőrfotelbe:** a változással együtt a CIO-k szerepe is átalakult a vállalatok életében – stratégiai befolyású szereplővé váltak
- **Alulértékelt CIO-k**
- **Változások mindenáron,** avagy a változásmenedzsment alapjai
- **A technológiaváltozás jövője** – mire készülhet a CIO?
- **Szemben a menedzsmenttel** – CIO-sikerek és kudarcok
- **Az IT projektszerű működtetésének előnyei a vállalatoknál**
- **A vállalatméret változásának informatikai hatásai**
- **Virtuális hulladékgazdálkodás**
- **Jogosultságok, szolgáltatások** és ezek biztonságossága nagyvállalati környezetben
- **Garaszkodás és berhelés** – magyar IT-beszerzési tradíciók

A konferencia teljes részvételi díja szállással

A konferencia teljes részvételi díja 2008. április 1-től 68 000 Ft + áfa
Részvételi díj korai jelentkezés esetén: 2008. március 31-ig 48 000 Ft + áfa
CIO-k, tavalyi résztvevők és az államigazgatási szektor dolgozói számára: 38 000 Ft + áfa

Jelentkezési határidő: 2008. április 16., 12 óra

Bővebb információ és jelentkezés: www.fn.hu/konferencia
Telefon: 437-1414; e-mail: konferencia@sanomabp.hu

Támogató partnereink: Gyémánt Platina Arany Ezüst filter: max Bronz

Szakmai védnökök: GAZDASÁGI ÉS KÖZLEKEDÉSI MINISZTERIUM

Médiatámogatók: it business publishing Klubrádió Gazdasági Rádió FM 105.9 Napi Gazdaság startlap

Szervezők: COMPUTERWORLD FIGYELŐ

A szervezeti tudás gyarapítása

A kontrolling funkció a vállalkozások, vállalatok hatékonyságának fokozását szolgáló megoldásként született. Gyakorlati alkalmazásaiból következő előnyei azonban viszonylag hamar ráébresztették a kontrollinggal foglalkozó szakembereket az egyéb, nem vállalkozói típusú szervezetekben (költségvetési szervezetek, közigazgatás, nonprofit szféra stb.) is jól használható lehetőségekre. [Írta: Noszkay Erzsébet]

Elterjedésének és az egyre bonyolultabb kérdések megoldásához kiépített lépcsőinek köszönhetően napjainkra a kontrolling már összekapcsolható a tudásmenedzsmenttel, a szervezeti tudás fejlesztésének és integrálásának lehetőségeivel. Hogyan is lehetséges, és miért hasznos ez egy szervezet számára? A kérdés tisztázása érdekében gondoljuk végig mindkettő tartalmát, mire is alkalmas az egyik, s mire a másik.

Tulajdonképpen mi is a kontrolling? Olyan tanácsadási, koordinációs jellegű funkció, amely biztosítja, illetve jelzi a vezetés részére az előirányzatoktól (tervektől) való eltéréseket (különösképp az operatív, illetve középvezetési szinteken), illetve rámutat azokra az összefüggésekre, lehetőségekre, amelyek a jövőbeli pontosabb tervezést, a szervezet sikeresebb vezetését szolgálják. Funkciójánál és céljainál fogva aktivizálja a vezetés koordináló és adaptációs képességét, a szervezet céljai és annak megvalósítása érdekében, hozzájárul a vezetés koordinációs nehézségeinek feloldásához, szolgálja a szervezet hatékony és eredményes működtetését.

A tudásmenedzsment (TM) olyan folyamat (menedzsment alrendszer) és kultúra, amely során a tudástőke feltárása, összegyűjtése, létrehozása, számon tartása, megtartása, megosztása és állandó gyarapítása integráltan kezelt, és információtechnológiával támogatott.

KULCSFOGALOM: SZINERGIA

Célja: a szervezet hozzáadottérték-termelésének növelése és innovációs potenciáljának gyarapítása. Kulcsfogalma a szinergia, kiépítésének legfőbb alapfeltétele a szervezeti bizalom. Természetesen ahhoz, hogy a kettő ténylegesen és egymást erősítő módon összekapcsolható legyen, számolnunk kell a kontrolling egyes, fejlődési fokozatait jelentő lépcsőfokok kiépítésének igényével. Azonban az is tény, hogy a tudásmenedzsmentet támogató informatikai alkalmazásokkal (a szervezetben létező adatok, szervezeti információk jól strukturált tartalmakká formálásával stb.) a szervezeti kultúra és bizalom kiépítésével, a tudás és tanulás szervezeti értékkel emelésével, a tudásmenedzsment alkalmazását támogató

5. lépcső: intellektuális tőke és vagyongyarapítási folyamatok: innováció és ötletkezelés int. tőke értékelése és kezelése, gyarapítása stb.

4. lépcső: a belső és külső r.-ból integrált vállalati tudás belső vállalati TM üzleti intelligencia hálózatok, kiterjesztett értékláncok

3. lépcső: a tacit tudás átadása és kezelése e-learning szakértői helyek, teamek kompetenciaközpontok

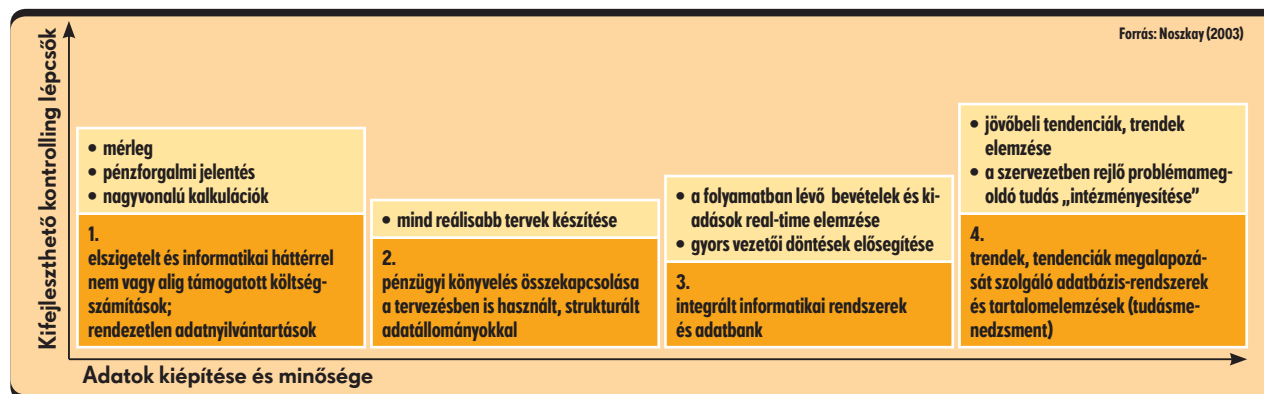
2. lépcső: a folyamatokban levő explicit tudás kezelése innováció, ötletkezelés, tudásalapok „best practice” programok, módszercsomagok

1. lépcső: információkezelés és hozzáférhetőség tudástérkép, vállalati információs portálok tartalom- és dokumentumkezelés

A tudásmenedzsment rendszerek fejlődési lépcsői

szervezeti feltételek megteremtésével a kontrolling rendszer megvalósításához is közelebb juthatunk. A két rendszer kiépítése kapcsán beszélhetünk egy nagyon fontos, egyiket a másikkal összekötő komponensről, ez pedig a szervezeti tudás, hisz mindkettő arra alapozott, s annak gyarapítását szolgálja.

A kontrolling rendszer kiépítése kapcsán fontos figyelembe venni, hogy addig, amíg a profitorientált szervezetek által felhasznált erőforrások és a szervezeti produktumok közvetlen felhasználási és hasznosulási viszonyban vannak, a közigazgatás által hasznosított erőforrások csak többszörös áttétlen keresztül fejtik ki hatásukat. Így eredményességük is csak „indirekt” úton mérhető. Emiatt nagyon fontos megtalálni a közigazgatási szervezeteken belül – a kontrolling eszköztárát jelentő – mérésnek és elemzésnek azokat a sajátos területeit és módszereit, amelyek valóban a mérhető és elemezhető tényezőkre (ezek meghatározóan az erőforrások és működési feltételek) terjednek ki, és az intézmény működését jelentő feladatok és ráfordítások viszonyában jól értelmezhetők.

Adatkiépítés és komplex tudáskezelés (út a legmagasabb szintű kontrolling és a tudásmenedzsment összekapcsolásához)

Látszólag kevesebb nehézséget okoz a tudásmenedzsment kiépítése, azonban ez csak a látszat!

RENDSZERBEN KEZELNI

Hiszen a tudásmenedzsment az emberek bizalmának elnyerése, különféle (például együttműködési, kommunikációs, tudásintegrálási stb.) készségeinek aktivizálása nélkül esélytelen. Ráadásul mindkettő rendszer! Tehát kialakítása, megteremtése kapcsán is csakis rendszerként lehet és érdemes őket kezelni. Ez mindkettőnél azt jelenti, hogy kiépítése nemcsak egyszerűen vezetői döntés, elhatározás – ad absurdum –

kampány, egyszeri nagy nekibuzdulás kérdése. Mindkettőnek fontos alapfeltételei, kiépítési szintjei, lépcsőfokai és eszközei vannak.

A két ábra közül az egyik azt érzékelteti, hogy egy szisztematikusan kiépített közigazgatási kontrolling rendszer a negyedik fejlettségi lépcsőfok után integrálható (intézményes módon is) a tudásmenedzsment szintén fejlett (intézményesített) megoldásaival, míg a másik ábra megmutatja, hogy ugyanaz milyen lépcsőfokok megjárásával érhető el a tudásmenedzsment oldaláról megközelítve.

A szerző a SZIE GTK egyetemi docense

FORRÁSOK

- Noszkay Erzsébet (2003):
Kontrolling tréning (Kézirat)
- Noszkay Erzsébet (2007):
Tudásmenedzsment szerepe és helye az MTA VSZB
Tudásmenedzsment Albizottsága munkájának és eredményeinek tükrében („Innováció és Tradíció” c. konferencia, Gödöllő GTK)

Belső ellenőrzés 3.0

A Revizor olyan ellenőrzés-támogató rendszer, amely a feltárt eltérések megszüntetésére irányuló tevékenységek kidolgozásában és azok végrehajtásának ellenőrzésében segíti a vállalatok belső ellenőreit. A szoftvert az Informa Számítástechnikai és Szolgáltató Kft. készítette, s ezt választotta a Cetelem és egy másik nagy hazai pénzintézet is – tudtuk meg *Börzsönyi Péter* ügyvezető igazgatótól.

A rendszer működésének alapjául az intézkedési tervek szolgálnak. Ezek az úgynevezett tervpontokat, vagyis a konkrét intézkedések dokumentációját fogják adminisztrációs egységbe. Az egyes tervpontokhoz kijelölhetők a végrehajtásért felelős területek. Ugyanakkor tartalmazzák a vizsgálati jegyzőkönyvben szereplő egyes megállapításokat, a megállapításokban foglalt megvalósításához szükséges intézkedéseket, azok súlyosságát, s a feladatokra vonatkozó határidőket.

A tervet és a tervpontokat az ellenőrök hozzák létre, minden módosítást ők véglegesítenek, a terv lezárásáról is ők

döntenek. A tervpontokban szereplő intézkedések állapotát az ellenőrök meghatározott időszakonként ellenőrzik. A Revizor 3.0 számos hasznos szolgáltatást kínál, köztük automatikus e-mailes értesítésküldést. Ez részletesen parameterezhető, konfigurálható. Meghatározható, hogy ki milyen esemény miatt hány alkalommal és milyen gyakorisággal kapjon értesítést. A belső kommunikációt támogató, lehetőség van kézzel indított levelek, körlevelek kiküldetésére a felelősöknek. Az átláthatóságot segíti, hogy az intézkedési tervek pontjainak adatai minden egyes módosítás után eltárolódnak. A végrehajtott módosítások folytonos formában áttekinthetők, kiemelve a módosítás előtti és utáni különbségeket.

Az alkalmazás két nyelv egyidejű használatára van felkészítve. Az intézkedési tervpontok adatai különálló támogatató felületen lefordíthatók az alkalmazás alapnyelvéről a másodlagos nyelvre. Így lényegesen egyszerűsödik a második nyelven való jelentések összeállítása.

informa

„...megbízható munka, időtálló minőség...”

Informa Számítástechnikai és Szolgáltató Kft.

Szoftver termékeink

- Revizor – Belső ellenőrzés támogatás
- Koordinátor – Üzemeltetés irányítás
- SAM – Jogosultság kezelés
- TUDOR – Képzés-szervezés és HR támogatás
- TÉR – HR teljesítmény-értékelés
- Webtel – Intranetes telefonszám nyilvántartás

Szolgáltatásaink

- Banki szoftver megoldások
- Alkalmazás fejlesztés
- Alkalmazás integráció
- IT támogatás

Elérhetőségek

1092 Budapest, Kinizsi u. 21-25. IV. Em. 2.
e-mail: informa@informa.hu
tel: +36-30 277-3685
www.informa.hu

Sok szereplő kell a sikeres önkormányzati ASP-szolgáltatáshoz

A kormány a közeljövőben dönthet arról, hogy milyen modell alapján kezdhetik meg az önkormányzati alkalmazásszolgáltató-központok kiépítését. A Stratis többszereplős, vertikális, önkormányzati társulások által létrehozott, piaci alapon működő és önkéntesen választható szolgáltatóközpontok kiépítését javasolta az Elektronikus Kormányzat-Központnak.

A helyi közigazgatásban, illetve az önkormányzatoknál végrehajtott elektronikus ügyintézés kapcsolatos fejlesztések eredményei az elmúlt években felemásak voltak: a közigazgatási hatósági eljárásról és szolgáltatásokról szóló 2004. évi CXI. törvény (Ket.) lehetővé tette az elektronikus ügyintézés bevezetését, és az önkormányzatok uniós forráshoz is juthattak a fejlesztésekhez. A GVOP-pályázatok kiírásakor, illetve az első projektek indulásakor azonban a Ket. végrehajtási rendeleteket még nem fogadták el, így azok az önkormányzatok jártak jobban, amelyek késve, a teljes jogszabályi háttér ismeretében kezdték meg fejlesztéseiket.

A legtöbb önkormányzat ugyanakkor semmilyen elektronikus szolgáltatást nem vezetett be, mivel az **önkormányzatok helyi rendelettel kibújhatnak az e-ügyintézés bevezetésének kötelezettsége alól, így 80 százalékuk döntött az elektronikus ügyintézés általános kiadásáról.** Ahol pedig a pályázati forrásoknak köszönhetően történt is bármilyen fejlesztés, ott a szervezetek az e-közigazgatási szolgáltatásokat jellemzően párhuzamosan, szigetszerűen működő, egymással nem interoperábilis alkalmazásokkal alakították ki. A párhuzamos, szigetszerű fejlesztések heterogén e-közigazgatási fejlettségi térképet eredményeztek, amely miatt most szükség van az e-közigazgatási szolgáltatások egységesítésére és kiterjesztésére.

EGYSÉGES ÉS HATÉKONY SZOLGÁLTATÁSOK

A magyar kormányzat az elmúlt időszakban felismerte, hogy a korábbi iránnyal szemben egy egységes, központi informatikai fejlesztéspolitikára van szükség, és ma már az államreform egyik legfontosabb eszközeként tekintenek az elektronikus közigazgatás megteremtésére. A kialakult helyzetre válaszul 2006 közepén az elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos feladatokat a Miniszterelnöki

Hivatal Elektronikus Kormányzat-Központban (EKK) vonták össze, tavaly decemberben pedig elfogadták az „E-közigazgatás 2007–2010 Stratégia és Programtervet”, amely alapján elindulhatnak a közigazgatási reformhoz kapcsolódó kiemelt projektek az Elektronikus Közigazgatás Operatív Program (EKOP) és Államreform Operatív Program (ÁROP) keretén belül.

Az EKK tervei szerint a megszított e-közigazgatási szolgáltatások átfogó program keretében interoperábilis dokumentumkezelő és szakrendszerek vezetnek be az önkormányzatoknál, amelyek az alkalmazások üzemeltetési feladatait a korszerű és költséghatékony működtetés érdekében gesztor önkormányzatok bázisán megvalósuló alkalmazásszolgáltató (ASP) központoknak adhatnák át. A program célja, hogy mind a központi, mind az önkormányzati intézményeknél egységes és hatékony módon épüljenek ki az intézmények belső működést támogató informatikai szolgáltatások. Az alkalmazásszolgáltató központok (ASP) felállítása kapcsán azonban még tisztázásra vár, milyen szolgáltatási modell szerint fognak működni ezek a szolgáltatóközpontok. A különböző lehetséges modellekről, illetve az ASP-k által közigazgatási és önkormányzati informatikai szolgáltatásokról az üzleti és informatikai tanácsadással foglalkozó Stratis szakértői piaci elemzést végeztek, és javaslatot dolgoztak ki – tudtuk meg **Béndek Pétertől**, a Stratis partnerétől.

TÖBBSZEREPLŐS JÁTSZMA

Mivel a nagy önkormányzatok általában már saját maguk kialakították informatikai rendszereiket, így az ASP-modell jellemzően a kis- és a közepes önkormányzatoknak nyújt megoldást.

Az önkormányzati alkalmazásszolgáltató központok működési modelljével kapcsolatban a Stratis azt javasolta az EKK-nak, hogy **többszereplős ASP-szolgáltatási modellel rendelkező önkormányzati alkalmazásszolgáltató központokat célszerű létrehozni, amelyek szolgáltatásainak nyújtásában több – piaci és közigazgatási – szervezet is közreműködik.** Ebben az esetben a szolgáltatóközpont szolgáltatáshoz szükséges eszközeit, erőforrásait

és kompetenciáit több szervezet együttesen biztosítja, és a közreműködő szervezetek közül mindegyik azon szolgáltatás-elemeket nyújtja, amelyekben a legszélesebb körű tapasztalatokkal, kompetenciákkal rendelkezik, illetve azon eszközöket, erőforrásokat biztosítja, amelyeket a közreműködő szervezetek közül a leghatékonyabban képes a szolgáltatásnyújtás érdekében rendelkezésre bocsátani.

A Stratis tanulmánya szerint olyan alkalmazásszolgáltató központokat célszerű létrehoz-

ni, amelyek **célzottan az önkormányzati szférát szolgálják ki, és az önkormányzatok által igényelt alkalmazások lehető legteljesebb körét egy központból szolgáltatják.** Így az önkormányzat minden szolgáltatást egy helyről kaphat meg, a részszolgáltatások együttműködése garantált, ugyanakkor a szolgáltatóközpontok számára létrejön a gazdaságos méret.

ÖNKÉNTES BELÉPÉS

A piaci alapítású ASP-szolgáltatók helyett olyan, közigazgatási szervezet által létrehozott önkormányzati alkalmazásszolgáltató központokat célszerű létrehozni, amelyekben a létrehozó közigazgatási szervezet a rendelkezésre álló európai uniós forrásokra támaszkodva, meghatározóan vissza nem

térítendő támogatásból hozza létre az önkormányzati alkalmazásszolgáltató központokat, azaz uniós támogatásból finanszírozza a szolgáltatni kívánt alkalmazások fejlesztését, a szükséges hardvereszközök beszerzését és a szolgáltatóközpont működtetésének megindításához szükséges egyéb beruházásokat. Az elképzelés szerint a szolgáltatóközpont létrehozását követően a létrehozó közigazgatási szerv a szolgáltatóközpont irányításának felelősségét és feladatait szerződéses megállapodás keretében átruházza egy piaci szervezetre. A közigazgatási szervezet tehát az alapítást követően a szolgáltatások biztosításához az önkormányzati rendszereket és az azokhoz szükséges hardver- és szoftverinfrastruktúrát biztosítja a szolgáltatási díjakból való részesedésért cserébe, de a szolgáltatóközpont operatív működtetésében és a rendszerek üzemeltetésében nem működik közre. A közigazgatási szerv által támogatási forrásból felállított alkalmazásszolgáltató központok mellett célszerű lehetőséget biztosítani a piaci szervezeteknek is, hogy piaci alapon önkormányzati alkalmazásszolgáltató központokat állítsanak fel, és önkormányzatokat szolgáljanak ki, amennyiben eleget tesznek a szolgáltatásnyújtással szemben támasztott, központilag meghatározott előírásoknak.

A javaslat szerint több olyan, önkormányzatok által létrehozott alkalmazásszolgáltató központot célszerű felállítani, amelyek szolgáltatásait a csatlakozó önkormányzatok önkéntesen vehetik igénybe. Önkormányzatok helyett azonban **önkormányzati társulások által létrehozott alkalmazásszolgáltató központokat célszerű felállítani, amelyek esetében egy szolgáltatóközpont egy, ebből a célból létrehozott önkormányzati társulás bázisán jön létre.** Ez az önkormányzati társulás irányítja közigazgatási oldalról a szolgáltatóközpont felállítását, és ennek az önkormányzati társulásnak a tulajdonába kerülnek a központ létrehozási projekt keretében továbbfejlesztett, illetve kifejlesztett rendszerek és megvásárolt szoftver- és hardvereszközök. A létrehozandó alkalmazásszolgáltató központok felállítására pályázatot célszerű kiírni, a felállító szervezeteket pályázat útján, egységes feltétel és követelményrendszer alapján javasolt kiválasztani. A Stratis elemzése szerint célszerű, hogy a kiválasztás során az önkormányzati társulások az önkormányzatokkal szemben preferenciát élvezzenek. ■

Béndek Péter

Stratis-partner

Az érettség

A szolgáltatásorientált architektúrához kapcsolódó ismeretek még mindig sok kívánnivalót hagynak maguk után. Az IDC által megkérdezett szervezetek fele nincs tisztában a technológia lényegével. Ez pedig mind a felhasználók, mind a szállítók számára megnehezíti a SOA-val kapcsolatos lehetőségek felismerését.

foka

Az IDC januárban közzétett felmérése (*The Evolution of SOA in Western European Vertical Markets*) szerint a nyugat-európai piacok egyre nagyobb érdeklődéssel fordulnak a SOA felé. A projektek előrehaladottsága iparáganként eltérő képet mutat, de általánosságban elmondható, hogy a szolgáltatásorientált architektúra kiépítésében a pénzügyi szektor, a távközlés és a kormányzati szféra élen jár.

A pénzügyi szektorban a szervezetek 25 százalékának már van élesben üzemeltetett SOA-megoldása, 21 százalékuk jelenleg építi ezt a környezetet, míg 24 százalékuk a következő két évben tervezi ezt. A kormányzati szféra szereplőinek 18 százaléka működő SOA-megoldást használ, 8 százalékuknál most zajlik a projekt, és 26 százalékuk tervezi ilyen indítását a következő két éves időszakban.

A piacutató arról is beszámol, hogy ezek a szervezetek elsősorban két okból, az IT-rendszerek minőségének javítása érdekében (26 százalék) vagy az IT-üzemeltetés költségeinek csökkentése céljából alakítottak ki szolgáltatásorientált architektúrát.

Ezzel együtt a felmérés egyik fontos tapasztalata az volt, hogy a szolgáltatásorientált architektúrával kapcsolatos ismeretek még mindig sok kívánnivalót hagynak maguk után. A megkérdezett szervezetek fele saját bevallása szerint nincs tisztában a technológia lényegével. Ez pedig mind a felhasználók, mind a szállítók számára megnehezíti a SOA-val kapcsolatos lehetőségek felismerését és kiaknázását.

Összeállításunkban a magyar piacon tevékenykedő vállalatok SOA-érettségét térképeztük fel a szállítók tapasztalatai alapján.

ÜZLET ÉS INFORMATIKA

A Qualysoft tapasztalatai szerint a magyar piacon elsősorban a pénzintézetek és a távközlési cégek járnak elől a SOA-projektek megvalósításában, azonban lényeges eltérések mutatkoznak a szervezetek felkészültsége, SOA-érettsége, de különösen az elvárások tekintetében.

Ehhez hozzátartozik, hogy a hazai vállalatok némelyike már a SOA, mint informatikai fogalom megjelenése előtt végzett a szolgáltatásorientált architektúra irányába mutató fejlesztéseket, elsősorban a folyamatvezérelt működés megvalósítása terén – hangsúlyozta *Privitzky Gábor*, a Qualysoft Informatikai Zrt. szoftverfejlesztési ágazatának igazgatója.

– Ezek a szervezetek informatikai téren rendkívül felkészültek, és már korábban rájöttek arra, hogy a háttérrendszereikre egyfajta szolgáltatástárként érdemes tekinteni. Más szervezetekre inkább az a jellemző, hogy másokat figyelve követik a trendeket, és bár ennek kapcsán tisztában vannak azzal, hogy át kell alakítaniuk az informatikai rendszereiket, nem tudják, hogyan lássanak hozzá ehhez a fejlesztéshez, merre induljanak el.

A Qualysoft szakemberei az ilyen problémákkal küzdő vállalatok számára átfogó szolgáltatáskínálattal állnak rendelkezésre. Kínálatuk az üzleti tanács-

adástól – a meglévő informatikai infrastruktúra felmérésétől – a SOA-bevezetés módszertanának testre szabásán és az informatikai megvalósításon át a minőségbiztosításig terjed, amit a cég olyan projektekhez is kínál, amelyeknél a megvalósítást más szállító végzi.

MOZGATÓRUGÓK

Jóllehet a SOA-fejlesztések terén a nagyvállalati kategóriába tartozó pénzügyi és távközlési szolgáltatók járnak élen, fontos kiemelni, hogy egy hatékony szolgáltatásorientált architektúra kialakításához elsősorban nem a vállalat mérete a meghatározó szempont. Sokkal fontosabb, hogy meglegyenek azok a mozgatórugók, amelyek miatt érdemes ilyen fejlesztésben gondolkodni.

– Alapvetően bármely szervezetnek érdemes SOA megoldásban gondolkodnia, ahol fontos a folyamatok támogatása és mérése, a partnerekkel, ügyfelekkel kialakított automatizált és hatékony interakció, a komplex háttérrendszerek adatainak integrálása vagy a meglévő informatikai rendszerek lehetőségeinek kiaknázása – fejtette ki *Privitzky Gábor*.

– A tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy a középvállalatok más problémákkal küszködnek. Számos cégnél az alap-infrastruktúra sem működik kielégítően, vagy épp azok az alaprendszerek hiányoznak, amelyekből egy SOA-projekt során lehetne építkezni. Ilyen körülmények között az informatikai vezetők nem foglalkozhatnak a szolgáltatásalapú integrációval, nekik az a feladatuk, hogy elérjék azt az informatikai érettségi szintet, ahol már valóban értéket teremtené a SOA-szolgáltatások megjelenése. Ha egy vállalatnál megszületett a dön-

tés a SOA-projekt indításáról, akkor lépésenként kell haladni, nem szabad a vállalat teljes informatikáját egyszerre átalakítani – figyelmeztet a Qualysoft. Ez utóbbi számos okból, többnyire eleve kudarcra van ítélve. Ehelyett ki kell választani azt a területet, ahol egy ilyen fejlesztés azonnali és kézzelfogható üzleti eredményt hoz.

A szoftverfejlesztési igazgató szerint egy SOA-projektől két dolog várható el. Ha a vállalat a SOA-val egy üzleti folyamatmenedzsment eszközt is bevezet – a Qualysoft ezt szorgalmazza – akkor mérni tudja a folyamatokat. Ha pedig méri a folyamatait, akkor optimalizálni is tudja, vagyis teljesítménynövekedést és megtakarítást ér el. Másrészt a további fejlesztésekben a meglévő rendszereket újrahasonosíthatja, nem kell platformot váltania, így költséghatékonyabban tarthat lépést a cég informatikai környezete az üzleti igények fejlődésével.

– Egy sikeres SOA-projekt közelebb hozza az informatikát az üzleti oldalhoz, amely megtanul a saját rendszereiben mint szolgáltatásokban gondolkodni – fűzte hozzá *Nagy Barna*, a Qualysoft üzleti tanácsadója. – Az informatikai osztály önmagában tipikusan nem tud SOA-t bevezetni. Az egész vállalati vezetésnek a program mellé kell állnia. Ennek biztosításához mélyreható tanácsadásra, bevált gyakorlatot alkalmazó módszertanra, a meggyőzés stratégiájára van szükség. Ezért is roppant kritikus az első SOA-projekt helyes megválasztása. Fontos, hogy ne csak az informatikai megvalósítása legyen könnyű, hanem hozzon gyors, konkrét, üzletileg is mérhető eredményeket. Ez az eredmény majd nagyban megkönnyíti a további SOA-sítást, amely mindig hosszabb, években mérhető folyamat.

Élet a modulokon túl

Sok közműszolgáltató és -gyártó cég gyakorlatában az SAP a nagybetűs rendszer az ügyvitel szempontjából. Ezekben a szervezetekben is vannak azonban olyan funkciók, folyamatok, amelyek hatékonyabban kezelhetők más rendszerekben.

Még az erősen SAP-ra építő cégeknél is 10–50 olyan más szállítótól származó rendszer működik, amely fontos a cég alaptevékenységében. A vállalatnak lényeges kérdés, hogy milyen könnyen lehet ezeknek a rendszereknek a szolgáltatásait munkafolyamatokba szervezni, hogy az SAP-t hogyan lehet egyszerűen beilleszteni a vállalati szolgáltatás-orientált architektúrába.

ÚJRAFELHASZNÁLHATÓSÁG

– Az SAP-val való integrációban az SAP és a kapcsolódó rendszerek oldaláról is definiálni kell az integrációs interfészeket, szolgáltatásokat és üzenet-

formátumokat – mondta *Régner Péter*, az Abesse Informatikai Tanácsadó Zrt. vezető tanácsadója. – A szolgáltatások és az interfészek tervezésekor elsősorban arra kell törekedni, hogy azok a későbbiekben újrafelhasználhatók legyenek, és egyszerűségük, szabványosságuk lehetőséget adjon arra, hogy a szolgáltatást később más rendszerekből is lehessen hívni. Az interfészek definiálása mellett nem kevésbé fontos az integrációban részt vevő felek közötti kommunikációs folyamatok felépítése. Ez nem pusztán a különféle üzenetek transzformációjának (mely szintű megfeleltetésének) leírása, hanem annak tisztázása is, hogy a két

rendszer milyen logika szerint kapcsolódik egymáshoz. Ez lehet egyszerű adatmegfeleltetés, de lehet valamilyen üzleti logika SAP-n kívüli megvalósítása is.

Egy beléptetőrendszerből például érkehetnek nyers adatok is az SAP-ba, ahol azok értelmezésre és feldolgozásra kerülnek; érkehetnek azonban tisztított és konvertált adatok is, így azokat már csak be kell tölteni az ERP-rendszer megfelelő táblájába. Hogy melyik oldalra kerüljön az üzleti logika, azt mindig az dönti el, hogy hol működhet egyszerűbben, hatékonyabban, és hogy egyáltalán hol megengedett annak működnie.

Régner Péter nem hagyott kétséget afelől, hogy a SOA-megoldásoknak az újrafelhasználhatóság az egyik kulcskérdésük. Nem sok értelme van olyan szolgáltatást publikálni, amelyik túlságosan specifikus adatokkal dolgozik – olyanokkal, amelyeket csak egy bizonyos X típusú beléptetőrendszer adhat meg. Ha a megoldás nem szabványos, akkor sejtethető, mi történik majd, ha később egy Y típusú beléptető rendszerre tér át a szervezet.

INTEGRÁCIÓS PLATFORM

Az SAP-ban való megvalósításnak nagy előnye a benne meglevő kiforrott funkciók használata, a külső megvalósításé meg a rugalmasság. Ha gyakran változnak az üzleti igények, akkor ez utóbbi nagyobb előnnyel járhat, mivel ilyenkor a megterületést a fejlesztés hatékonysága szabja meg.

– Az Abesse Zrt. az SAP-val való integrációkban gyakran használja a Microsoft BizTalk Server 2006 R2 terméket mint integrációs platformot – mondta Régner Péter. – A BizTalkhoz elérhető egy SAP-kapcsolódást támogató adapter, mellyel a szabványos IDoc (aszinkron), illetve RFC BAPI (szinkron) függvényhíváson át is megvalósítható az SAP-val való kommunikáció. Az adapter jóvoltából az SAP a BizTalkot egy partnerrendszernek látja: így szabványos módon küldhet neki és fogadhat tőle üzeneteket. A BizTalk és a hozzá kapcsolódó rendszerek használhatják tehát az SAP szolgáltatásait és viszont. Az SAP képességei ezáltal kiterjeszthetők és kombinálhatók lesznek más rendszerekkel. A legtöbb korszerű rendszerhez és elterjedt protokoll-

hoz szintén van kapcsolódási megoldás a BizTalk dobozában, az integrációban tehát szabványosak és biztonságosak lesznek a kapcsolódások. A különböző protokollokon (FILE, FTP, HTTP, SOAP, SMTP, POP3, MSMQ, WCF) kívül robusztusabb szervertermékekhez és üzleti rendszerekhez (SAP, SQL, WSS, Oracle, TIBCO, JD Edwards, IBM DB2) is vannak már beépített csatlók, sőt fejleszthetők a BizTalkhoz saját adapterek is.

HATÉKONY MEGVALÓSÍTÁS

A BizTalk a Microsoft Visual Studióval fejleszthető. Az SAP IDoc üzeneteinek vagy BAPI függvényhívásainak sémái néhány gombnyomással exportálhatók az SAP-ból, és azok rögtön használhatók is a BizTalkból. A munkafolyamatot tehát nem kell megismé-

tetni, s ettől jóval kisebb lesz a hibalehetőség.

– Az exportálás lehetőségét nemcsak az SAP-hoz, hanem az összes többi rendszerhez tartozó adapterek is kínálják – mondta Régner Péter. – Ezután a BizTalk Mapperrel már könnyen elkészíthető az üzenetek közötti transzformáció.

A mezők megfeleltetése, majd a konverziós és üzleti logika beépítése után a rendszerek üzenetei lefordíthatók egymásra.

Az implementáció további két szakasza az azonosított kommunikációs

folyamatok megvalósítása, illetve azoknak a fizikai kapcsolódásoknak (portoknak) az elkészítése, amelyek összekötik a kommunikációban részt vevő rendszereket. A szükséges integrációs folyamatokat le kell írni; ehhez a BizTalk eszköztára megad minden szükséges eszközt (üzenetfogadás és -küldés, transzformáció, üzenetmanipuláció, változók, ciklus, elágazás, várakoztatás, párhuzamos végrehajtás stb.).

Régner Péter szerint a beépített eszköztárral biztonságos, hatékony és jól implementált folyamatok építhetők ki. A BizTalk központi adminisztrációs felületével pedig egyszerű az integrációs folyamatok üzemeltetése, és a hardverkörnyezet változása vagy bizonyos rendszerek cseréje esetén is könnyen és gyorsan újrakonfigurálhatók a kapcsolatok.

Az SAP ERP együttműködik tehát más rendszerekkel, sőt ez az együttműködés hatékonyan is megvalósítható.

Régner Péter

tanácsadó
Abesse

SOA-receptek SAP-hoz

Felmerülhet a kérdés, hogy a gyakorlatban milyen üzleti forgatókönyvek esetén érdemes azon gondolkodni, hogy a szervezet BizTalkon át SOA-architektúrába illessze a maga SAP-rendszerét. Néhány példa az Abesse Informatikai Tanácsadó Zrt. tapasztalataiból jól rávilágíthat a rendszerek közötti együttműködés előnyeire. **FrontEnd integráció:** ha egy SAP vállalatirányítási rendszert működtető vállalat többszatsornás (internet, SMS, ...) adatbeviteli felületet akar adni a nyilvánosságnak vagy az ügyfeleinek, akkor jó lehetőség a BizTalk-alapú megvalósítás. A BizTalkban implementálható az adattisztítás és a szükséges SAP adatformátumra való konverzió, az SAP-ba tehát már csak a rendszer által értelmezhető adat jut be. Ezenfelül a BizTalk-os integráció révén az adatbeviteli felület más rendszerekből is kérdezhet le vagy tölthet át adatokat.

Adatok publikálása: az SAP-ban és más rendszerekben tárolt adatok együttes közzétételkor szintén hasznos eszköz lehet a BizTalk-os publikáció. Az SAP és más rendszerek belső tábláiban lévő adatok egy BizTalkkal elvégzett adattisztítás és

-formázás után kikerülhetnek az intranetre, s az adatok formátuma a rendszerekben való bármilyen módosítás nélkül is bármikor megváltoztatható. **Munkafolyamat-integráció:** ha egy cég humán munkafolyamat-rendszerben (például K2 blackpearl) valósítja meg a munkafolyamatait, akkor az automatizált folyamatokban elengedhetetlen a háttérrendszerekkel (köztük az SAP-vel) való adatcsere. A folyamatban részt vevő rendszerek BizTalkon át publikálják a munkafolyamatokhoz szükséges szolgáltatásokat, s a szolgáltatások révén a humán munkafolyamatok adatot cserélnek egymással. **Cégeken és rendszereken átívelő integráció:** több rendszert, esetleg több vállalatot érintő integrációban szintén jól jöhet a BizTalk funkcionalitása. A fent leírtak szerint az integrációs folyamatok több rendszert is érinthetnek, és a teljes feldolgozási folyamat leírható velük. Mivel a BizTalk szinte az összes szabványos interfészű vagy üzleti rendszerhez hozzákapcsolódhat, azért a teljes integráció pusztán a beépített funkciókkal is elvégezhető; könnyen és jól üzemeltethető, sőt monitorozható integrációs folyamatok készülhetnek el.

Célhoz az eszköz

A szolgáltatásorientált szemléletmód példa nélküli rugalmasságot, hatékonyabbá váló üzleti folyamatokat és jelentős költségmegtakarítást ad a vállalatoknak. Fontos azonban látni, hogy minden szervezetnél mások a konkrét célok és ezek eltérő jellegű SOA-megoldásokat kívánnak.

Egyes vállalatoknál az üzleti folyamatok felgyorsítása, egyszerűsítése, másoknál a szervezeti átalakítás, egy rugalmasabb architektúra kiépítése vagy éppen a meglévő infrastruktúra védelme a fő szempont – mutatott rá **Nagy Zoltán**, az Alerant Informatikai Zrt. szakértője.

SZOLGÁLTATÁSBUSZOK

Az infrastruktúra átalakítása az új szemléletmód szerint gyakran elkerülhetetlen és sok kihívással jár. A szolgáltatások és rendszerek közötti kapcsolatok száma robbanásszerűen megnő, ugyanakkor alapvető igény a központi karbantarthatóság, monitorozhatóság, paraméterezhetőség. Olyan integrációs megoldásra van tehát szükség, amely

a SOA-alapelveknek is megfelel, így biztosítja a szolgáltatáshívó és -nyújtó komponensek laza csatolását, a szolgáltatások újrafelhasználhatóságát, felderíthetőségét, valamint központi kezelését.

– A szolgáltatásbusz (Enterprise Service Bus, ESB) a logikai architektúra olyan komponense, amely a SOA-alapelvekhez igazodva ad integrációs megoldást – mondta **Nagy Zoltán**. – Az ESB definíciói nem határoznak meg további konkrétumokat, tényleges szerepét az egyedi használati esetek szabják meg. A SOA-bevezetéseknel emiatt gyakran merül fel a kérdés, hogy milyen ESB-megoldást alakítsunk ki. A legfontosabb elvárás, hogy támogassák a szabványokat, az üzenet- vagy eseményalapú kommunikációt, az üzenet- és protokolltranszformációt,

a szolgáltatás- és üzenetszintű biztonságot, valamint tegyék lehetővé a tartalomalapú irányítást és az SLA-kritériumok kezelését, monitorozását. Az ESB bevezetésekor az újrafelhasználhatóság eredményeképpen a vállalatok hamar szembesülnek azzal a problémával, hogy a rendszerek szolgáltatásait más alkalmazások is elkezdik használni, így az előre becsültnél jóval nagyobb terheléssel kell szembenéznük. Fontos tehát a védelmük.

INFRASTRUKTÚRA-VÉDELEM

A SOA-architektúrákban a hívó rendszerek jogosan várják el, hogy elküldött kéréseikre a megadott időn belül garantáltan választ kapjanak. Bár a *timeout* kezelése a szolgáltatásbuszok alapvető feladata, gyakran van szükség egyedi megoldásokra. Jellemző, hogy a hívó rendszerek az elküldött üzenetben megadják azt az időtartamot, ameddig „hajlandók” a választ várni, a háttérrendszerek pedig garantálják, hogy az üzenet feldolgozására nem fordítanak ennél több időt. Az infrastruk-

túra-védelmi megoldások másik alapvető feladata, hogy ellenőrzés alatt tartásuk a hívó alkalmazásoktól érkező kéréseket, megvédeve így a háttérrendszereket a túlterheléstől. A feladatot ellátó komponens gyakran külön elemként jelenik meg az architektúrákban (*gateway* vagy *gate keeper*), de a gyakorlatban jellemző az is, hogy ezt az ESB vagy annak eszközkészletével implementált egyedi megvalósítás végzi.

– A túlterhelésvédelmet

célszerű úgy megvalósítani, hogy hívó rendszerként és szolgáltatásonként külön-külön határozhatjuk meg az SLA-kritériumokat, így az időalapú mérőszámokat vagy az áteresztőképességgel kapcsolatos feltételeket – emelte ki a szakértő. – Tapasztalataink azt mutatják, hogy a SOA-architektúrából származó előnyöket a vállalatok akkor tudják hasznosítani, ha már a bevezetésnél pontosan ismerik elvárásait és céljait, s ennek megfelelő egyedi, testre szabott megoldást hoznak létre. A kezdeti döntések, a helyes irány és stratégia megválasztása kulcsfontosságú.

SOA: start!

A szolgáltatásorientált szemléletmód kialakítása számos nagyvállalatnál jelentős előnyökkel járhat. A szervezetnek azonban tisztáznia kell, hogy a SOA bevezetésével milyen konkrét előnyökre számíthat, és melyek azok a fókuszterületek, amelyeknél mindenképpen érdemes azt alkalmaznia. Egy SOA-bevezetés sikere az informatikai és üzleti oldal együttműködésén és a SOA-val elérhető célok megértésén is múlik.

Az új szemlélet átfogó bevezetését egyrészt az teszi szükségessé, hogy a SOA alapját képező üzleti folyamatok kialakítását az IT- és üzleti oldalnak egymást támogatva kell elvégeznie. Ennél talán még fontosabb, hogy az informatikai architektúra kiépítésében az üzleti oldalnak is nagy szerep jut, hiszen azt az IT-területnek a stratégiai és üzleti célok alapján kell meghatározni. A SOA ugyanis nem szab meg kötelező módon eszközöket, technológiákat és megoldásokat. A kialakítandó informatikai infrastruktúrát

mindig a vállalat konkrét céljai és meglévő rendszerei határozzák meg.

– Az új megközelítés új típusú kihívások elé állítja a szervezeteket – mondja **Darmai Gábor**, az Alerant Zrt. technológiai igazgatója. – Első lépésként valamennyi területnek együtt kell működnie az üzleti és informatikai célok megfogalmazásában és összehangolásában. A vállalat IT-osztályára sok esetben nagy nyomás nehezedik üzleti oldalról, így érzi, hogy új szemléletű informatikai infrastruktúrára és működésre lenne szükség. Az üzleti oldal

viszont sokszor nem látja világosan ennek konkrét előnyeit. A vállalatok ezért fontosnak tartanak, hogy az üzleti oldal felmérhesse, majd elemezhesse a várható eredményeket, ezzel párhuzamosan az IT megvizsgálhassa az egyes megoldások hatékonyságát. Az a tapasztalatunk, hogy a SOA-bevezetések jellemzően ebben a szakaszban torpannak meg.

A technológiai igazgató hangsúlyozta, hogy a célok és megoldási lehetőségek felvázolásához és elemzéséhez nincs szabványos módszertan, csak a már végrehajtott bevezetések-nél szerzett tapasztalatok segíthetnek. Az Alerant ezért hozta létre SOA Start szolgáltatását. Ez a SOA-bevezetés előtt álló nagyvállalatokat, intézményeket abban segíti, hogy saját vállalati környezetükben megvizsgálják a várható előnyöket, felmérjék a kihívásokat, és megalkossák a testre szabott SOA-bevezetési koncepciójukat.

Az Alerant és tanácsadó partnere, a BCA Hungary a bevált gyakorlat tapasztalatai alapján alakította ki a bevezetés különböző szakaszaihoz és területeihez kapcsolódó módszertanait. Mindez

megadja a keretet és a formát ahhoz, hogy az adott cég átgondolhassa saját elvárásait, számításba vegye a projektben felhasználható adottságait és a megvalósítás lehetséges útjait.

– A SOA-bevezetés előtt álló cégek ezáltal lehetőséget kapnak arra, hogy megvizsgálják, melyek azok az üzleti és informatikai kulcsterületek, ahol az új SOA-stratégia-tól eredményt várhatnak – mondta **Deák András**, a BCA Hungary ügyvezetője. – Egy IT-szabályrend-

szer koncepciójának megalkotása után pedig képet kapnak arról is, hogy melyek azok az informatikai kérdések, amelyek szerepet játszanak a meghatározott célok megvalósításában. Az indulás előtt ezenkívül nagy vonalakban áttekinthetik, milyen működési és szervezeti változtatásokat kell majd végrehajtaniuk. Így mindez később, a projekt folyamán nem érheti őket felkészületlenül.

Az ügyvezető igazgató szerint a SOA Start legfontosabb eredménye mégis az, hogy meghatározza, miként lehet a vállalatnál a SOA-szemléletmódot meghonosítani, megteremtve így az összhangot az üzleti és az IT-oldal között.

Nagy Zoltán

szakértő
Alerant Zrt.

Deák András

ügyvezető igazgató
BCA Hungary

Darmai Gábor

technológiai igazgató
Alerant Zrt.

Az üzleti agilitás megszerzése

A SOA-val kapcsolatos tévhitek egyike, hogy a szolgáltatásorientált architektúra kiépítése maga a cél, pedig az csak eszköz az üzleti agilitás megszerzéséhez, amelyhez az IT-osztály és az üzleti vezetés eredményes együttműködése elengedhetetlen.

A vállalat informatikai osztálya nem tudja magát a saját hájánál fogva kiragadni a napi üzletmenetből, önmagában nem lesz képes átalakulni. Ennek mindig az üzleti oldal által megfogalmazott igények alapján kell végbemennie.

– A SOA-környezet kialakítása ugyanis transzformációval jár mind szervezeti, mind infor-

matikai oldalon – mondta *Dacher László*, a HP Magyarország SOA-tanácsadója. – Új szerepkörök jelennek meg, folyamatokat kell definiálni, mérni azok teljesítményét, továbbá mindezek mögött más költségstruktúrát kell létrehozni. Ha a dolog megragad az informatika szintjén, akkor csupán bizonyos fejlesztői termékek, például webszolgáltatások készülnek el, de nem jön létre a szolgáltatásorientált környezet. Sok vállalat SOA-fejlesztése ezen a ponton tart Magyarországon.

Ezekre a fejlesztői termékekre szükség van, de a SOA ennél sokkal többet feltételez. A szakember ezért a SOA-projektet egy ERP-rendszer bevezetéséhez hasonlította, mondván, arról sem az IT-osztály határoz.

SZOLGÁLTATÁSOK

Ez a transzformáció horderejénél fogva elriaszthatja a felhasználókat, éppen ezért a szállítók azt tanácsolják, hogy a SOA-környezet kialakítását lépésről lépésre valósítsa meg a szervezet, és azt fokozatosan terjessze ki vállalati szintre. Ezekhez a projektekhez is szükséges azonban a felsővezetői támogatás megnyerése. Egyrészt évek-re előremutató stratégia, koncepció kell, amelybe a projektek illeszkednek. Másrészt egy SOA-projekt az említett fejlesztői termékek elkészítése miatt többletköltséggel jár. Ez különösen érzékeny kérdés lehet a költségközpontú Magyarországon, ahol azonnali olcsóságot, nem közép- vagy hosszú távú megtérülést keresnek a vállalatok. – Ezért nagyon fontos bemutatni

a SOA-projektekből származó előnyöket – mondta *Dacher László*. – Ebben a HP mind szolgáltatásokkal, mind termékekkel a felhasználók rendelkezésére áll. Tanácsadási szolgáltatásaink keretében felmérjük, hogy az adott vállalat mennyire érett SOA-környezet kialakítására, melyek azok a területek, ahol érdemes elkezdni az első pro-

Dacher László

SOA-tanácsadó
HP Magyarország

jekteket. Segítünk felvázolni a jövőképet, a stratégiát és a megvalósítási tervet (SOA Assessment and Strategy), illetve a technikai megvalósítást követően az eredményeket is vissza tudjuk mérni. Nyolc szolgáltatáscsomagot tartalmazó portfóliónk mögött a bevált gyakorlatra is építő, saját módszertanunk áll.

A szakember hangsúlyozta, hogy a HP az üzleti agilitás mérésével kézzelfogható módon tudja mutatni ügyfeleinek a SOA-projektek hozadékát. Ez elsőre meg-

lepően hangozhat, de az üzleti agilitás mértéke nem megfoghatatlan valami, hanem egzaktta tehető, például a változások kezelésére fordított erőforrások és idő mérése által. Emellett a HP globális szervezetén belül a többi régióban tevékenykedő leányvállalatok SOA-kompetenciái is elérhetők a magyar felhasználók számára, egészen specifikus igények mentén, például iparág szerinti bontásban is.

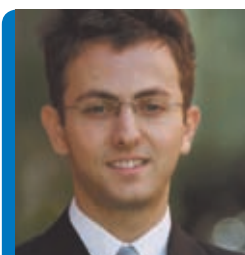
TECHNIKAI MEGVALÓSÍTÁS

A HP a SOA-transzformációt eszközökkel is támogatja. A HP SOA Center részét képező Systinet segítségével a vállalat hatékony irányítást gyakorolhat, mely nélkül mind a SOA-adaptáció, mind a SOA-környezet skálázhatósága az elvárások növekedésével nehézkes, akadályozott lenne. A HP Systinet egy komplett SOA irányítás- és életciklus-menedzsment platform, amely olyan széles körben elfogadott, hogy Registry komponensét a BEA, az Oracle és a Tibco is licenceli. A megoldás leegyszerűsíti az újrahasznosítható szolgáltatások „kijelölését”, megtalálását, menedzseli a szolgáltatás-életciklust, ki-

kényszeríti a szabályozókat, továbbá segít megállapodást kötni a szolgáltatók és a fogyasztók között.

Az integrált registry, repository és a gazdag irányítás- és életciklus-menedzsment modulokat

tartalmazó Systinet olyan képességekkel rendelkezik, mint a szolgáltatások és más SOA *artifaktok* publikálása és megtalálása. Szabályzatok készítése és kikényszerítése: a Systinet automatikusan ellenőrzi, hogy a szolgáltatások megfelelnek-e a szabályzatoknak és az eredményt lementi auditálás céljából. A SOA Manager – mely egy gazdag funkcionalitással bíró szabályzat-kikényszerítő mediátor és menedzsment szerver – a HP Systinet-integrációnak köszönhetően nemcsak a tervezési időben releváns szabályzatokat, hanem a futási időben érvé-

Kirchner Zoltán

szoftvertanácsadó
HP Magyarország

Az üzleti agilitás mértéke nem megfoghatatlan,

hanem egzaktta tehető, például a változások kezelésére fordított erőforrások és idő mérése által.

nyeseket is képes kezelni. Fogyasztó és szolgáltató közötti szerződések létrehozása, valamint GIF (Governance Interoperability Framework) támogatás, mely az iparág első és legszélesebb körben elfogadott, nyílt specifikációt és bevált gyakorlatokat tartalmazó keretrendszere, ami segíti a szoftverszállítókat, hogy megoldásai-

kat integrálni tudják a HP Systinettel. Ennek a kezdeményezésnek 19 tagja van, közöttük olyan cégekkel, mint a Cisco, az Oracle, a BEA és az IBM.

NEMZETKÖZI REFERENCIÁK

A Carphone Warehouse, Nagy-Británia vezető mobiltelefon-kereskedője öt éve építi SOA-környezetét a HP technológiájával. A cég több mint hetven szolgáltatást menedzsel a HP Systinet platform segítségével, és az IT-igazgató szerint ez óriási hatékonyságnövekedést eredményezett. Amíg korábban szolgáltatásonként napi 45 percet is igénybe vett a változások követése, a Systinet révén ez 5 perc alatt elvégezhető.

– Éppen ezért a SOA-transzformációt megvalósító vállalatok, amikor megkérdezik őket, hogy utólag visszatekintve mit tettek volna másként, azt mondják, sokkal korábban bevezették volna a SOA governance eszközeit – mondta *Ian Bromehead*, a HP európai, közel-keleti és afrikai SOA-üzletfejlesztési igazgatója.

A SOA terén tapasztalt ügyfelek – mint például a Banco Bilbao Vizcaya Argenta, a Carphone vagy a Telecom Italia – mellett a HP régiókban is a SOA-érettség hullámváltozást tapasztalja a vállalatok körében. Számos szervezet indított pilot projekteket, de ezek gyakran megrekednek a folyamatmodellezés vagy a szolgáltatásfejlesztés szintjén. Bromehead olyan vállalatot is említett, amelynek vezetői azt állították, hogy ezernél is több szolgáltatást készítettek el. De amikor megkérdezték tőlük, hogy ezeket milyen gyakran használják fel, a válasz így hangzott: egyáltalán nem hasznosítják őket újra.

– A SOA egyik fontosabb üzenete az újrahasznosítás – mondta *Kirchner Zoltán*. – Ha egy vállalat arra a megállapításra jut, hogy informatikai környezetben ugyanazok a fejlesztések egynél több példányban megtalálhatók, mert azokat például több alkalmazás számára is elkészítették, akkor a SOA-transzformáció előnnyel járhat. Néhány rendszer közötti nagyobb átfedések esetén a SOA-környezet kialakítása mindenképp jó megtérülést jelent.

– Annak a vállalatnak is érdemes SOA-projekt indítását mérlegelnie, amely nagyobb üzleti agilitást akar elérni – fűzte hozzá *Dacher László*. – A bankok számára különösen fontos, hogy milyen átfutással tudnak megjeleníteni új termékekkel a piacon. Esetükben a változások gyors és költséghatékony kezelését lehetővé tevő SOA – létkérdés. Azt viszont el kell dönteniük, hogy ebben az átalakításban a többieket követni akarják, vagy inkább élen járnak.

Lépésenként a SOA útján

A hazánkban tevékenykedő vállalatok az IDS Scheer Hungária tapasztalatai szerint tisztában vannak azzal, hogy lépniük, fejleszteniük kell, ha IT-oldalon a változásokat az eddiginél rugalmasabban és költséghatékonyabban akarják kezelni, támogatni.

Egyre szélesebb körben ismert az a tény is, hogy erre a problémára a szolgáltatásorientált architektúra kialakítása ad megoldást.

– Azzal viszont már kevesebb szerezhet van tisztában, hogy ez nem az IT-osztály magánügye, továbbá az eredményes SOA-projekt egyik fontos előfeltétele, hogy abban az üzleti oldal is aktív szerepet vállaljon – mondta **Preklet István**, az IDS Scheer Hungária Kft. BPI üzletágvezetője. – De ha a vállalat újrahasznosítható elemekben kezd gondolkodni, és ezekből építkezik informatikai infrastruktúrájában, az már mindenképp jó irányvétel. A SOA-projektek indítását azonban számos egyéb tényező is befolyásolja a vállalatoknál, a költségvetés rendelkezésre állásán túl például az anyacég fejlesztéseinek ütemezése vagy a szervezetnél használt

ERP- és más rendszerek SOA-képessége, ezek verzióváltásának időzítése.

Az IDS Scheer ezért azt tanácsolja a vállalatoknak, hogy már most induljanak el a SOA-képesség megszerzése irányába. Így amikor sor kerül az ERP-rendszer verzióváltására, az informatikai infrastruktúra és a folyamatok egyaránt készen fognak állni a SOA-projekt indítására. Ezek a lépésről lépésre megvalósított fejlesztések azonban addig is hasznosak lehetnek a szervezet számára.

– Mindehhez üzleti oldalon a folyamatok, IT-oldalon pedig a rendszerek alapos feltárását kell elvégezni, e nélkül nem lehet hozzálátni a két oldal közötti kapcsolatok feltérképezéséhez – hangsúlyozta **Preklet István**. – Az így modellezett folyamatok azután a szabályozás, a tesztelés, a dokumentálás, valamint a felhasználói kézikönyvek készítése terén egyaránt tá-

mogatóst adnak a vállalatnak. Ehhez a munkához az IDS Scheer ARIS Platformja bevált és hatékony eszközöket kínál. Az ARIS adatbázisában elhelyezett folyamatmodellek egy az egyben átemelhetők például az SAP Solution Managerbe, illetve a felhasználói kézikönyvek is legenerálhatók belőlük. További előny, hogy az ARIS-ban készített és az SAP Solution Managerben rendelt folyamatok az ERP-rendszer verzióváltását követően is megmaradnak, amely nagyon jól támogatható IT-projektek eredményez. Magyarországon ilyen folyamatszervezési projekteket valósítottunk meg többek között az Erste Bank Zrt.-nél és Lombard Lízing Zrt.-nél.

Az SAP példájánál maradva, a vállalatnak a verzióváltást követően sem lesz automatikusan SOA környezete. Az előzetes folyamatszervezésnek köszönhetően azonban egyrészt lesznek üzleti folyamatok, amelyek mentén a SOA szempontjából kulcsfontosságú munkafolyamatokat és hozzájuk szabályrendszert készí-

Preklet István

**BPI üzletágvezető
IDS Scheer**

het. Másrészt a korábban is meglévő IT-támogatást már egy olyan SOA-képes rendszertől kapja, amelyben a hagyományos támogató tranzakciókat lecserélheti a csomagban elérhető webszolgáltatásokra.

– Mindehhez szükség van arra, hogy a vállalat pár évre előre mutató stratégiát alkosson, és a SOA irányába mutató fejlesztéseket ezzel összhangban valósítsa meg – hangsúlyozta az üzletágvezető. – A hazai vállalatok azonban nem tudnak minden

esetben több évre előre tervezni. Éppen ezért számukra különösen hatékony támogatást adhat az ARIS Platform. Az IDS Scheer folyamattervező, modellező, monitorozó és optimalizáló, a folyamatok teljes életciklusát lefedő eszközeivel a vállalat a folyamatok szabályozása és informatikai támogatása tekintetében akkor is biztos léptekkel haladhat a SOA-környezet majdani kialakítása felé, ha nem tud évekre előre tervezni. A menet közben megvalósított fejlesztéseket ugyanakkor azonnal használatba veheti.

A legjobb akar lenni a piacon?

Válassza az IDS Scheer gyakorlatban már bizonyított megoldásait és tanácsadói szaktudását!

IDS Scheer Hungária Kft.
Infopark sétány 1. I. ép.
H-1117 Budapest
Tel./Fax: +36 1 4630900/08
E-mail: info-hu@ids-scheer.com

Business Process Excellence | www.ids-scheer.com

SOA a távközlésben

A távközlési szolgáltatók hagyományosan élenjárnak az újszerű informatikai technológiák meghonosítása, bevezetése terén.

Az új, IP-alapú technológiák és a növekvő automatizáltság következtében az informatika jelenti a távközlési alaptervekenység egyre nagyobb hányadát. Ennek köszönhetően az új IT-paradigmák alkalmazása számukra közvetlen üzleti előnyöket – új piaci lehetőségeket vagy csökkenő költségeket – ígér.

Különösen igaz ez az integrációs technológiákra: a szolgáltatók termékportfóliójának gyors bővülése miatt a távközlési cégek speciális célalkalmazások (ügynevezett OSS/BSS, azaz Operation/Business Support System alkalmazások) sokaságával rendelkeznek, és a szolgáltatások integrációja egyre erősebb nyomást fejt ki e rendszerek integrációjának irányába. A távbeszélő, műsorszóró és adatátviteli szolgáltatások konvergenciája jó példa erre: a hagyományos telefon- és internetszolgáltatások után megjelent a VoIP és az IPTV, és e szolgáltatások háttérrendszereinek összekapcsolása újabb és újabb kihívások elé állítja a szolgáltatót.

Erre a feladatra természetes megoldásként kínálkozik a SOA, amely heterogén, létező vagy újonnan megvalósítandó informatikai alkalmazásokat úgy kapcsolja össze, hogy lehetővé válik az újabb rendszerek integrációja a meglévő minimális változtatása mellett.

TECHNOLÓGIAFÜGGETLENSÉG

A SOA elvileg technológiafüggetlen, a gyakorlatban azonban alapvetően Web Service szolgáltatások együttműködését jelenti. Technológiailag tehát biztosítani kell, hogy minden integrálán-

dó alkalmazás rendelkezzen szabványos Web Service interfészekkel. Definálni kell az adatcserehez szükséges sémákat is, amelyeket az érintett rendszerek „megértene” és kezelni tudnak. Ez már sokkal inkább rendszerszervezési kérdés, mint pusztán technológiai. Fel kell térképezni, esetleg újragondolni és modellezni azokat az üzleti folyamatokat, amelyek leírják az egyes alrendszer együttműködését. Ez utóbbi feladat már a szervezet egészét érinti.

– Az említett feladatok közül a technológiai vonatkozásúak a leginkább problémamentesek – mondta Szemethy Tivadar, a NETvisor szoftverfejlesztési tanácsadója. – Manapság már nem szállítható távközlési részrendszer SOA-kompatibilis Web Service csatoló nélkül, és számos, elérhető árú technológia és megoldás kínálkozik a meglévő alkalmazások ilyen csatolókkal való ellátására. Az adatséma definíciója már valamivel nehezebb feladat, mivel itt tekintettel kell lenni minden meglévő és tervezett rendszer adatcsere-igényeire. Távközlési szolgáltatóknál kulcskérdés az alapvető entitások (pl. előfizető, szolgáltatás, hardvereszköz) megfelelő globális azonosítása, amelyeket teljes körű szolgáltatáskatalogusokkal (Service

Catalogue) és műszaki nyilvántartásokkal (Technical Inventory és Service Inventory) kell támogatni.

FOLYAMATMODELLEZÉS

Az üzleti folyamatok modellezése – a gyorsan változó szolgáltatásportfólió miatt – nehezebb feladat, a távközlési szolgáltatók azonban támaszkodhatnak a terület bevált módszertanait megfogalmazó szabványokra, elsősorban az úgynevezett New Generation Operations Systems and Software (NGOSS) programkomponenseire, azaz eTOM folyamatmodellekre, illetve SID adatmodellekre. Az NGOSS és a SOA bevezetése akár párhuzamosan is megvalósítható, mivel a SOA-technológiák alkalmasak az NGOSS-fogalmak (pl. a Service Contract) gyakorlati megvalósítására.

– Minden ilyen, az IT-infrastruktúrát alapjaiban érintő változtatásnál fontos kérdés, hogy milyen alkalmazásokat érdemes először SOA-alapokra helyezni – mutatott rá Szemethy Tivadar. – Érdemes itt is a bölcs fokozatosság elvét követni, az egyszerűbb technológiai lépésekkel kezdeni, és a meglévő rendszereket Web Service csatolókkal ellátni. Ahol adottak a feltételek, akár a meglévő adatcsere-mechanizmusok (pl. hagyományos üzenetátviteli technológiák, ill. fájl- vagy adatbázis-kapcsolatok stb.) SOA-technológiák felé (ESB) történő részleges migrációjára is sor kerülhet. Ennek gyümölcseként az új alkalmazások bevezetése, a meglévőkhöz csatolása akkor is megoldható, ha azokat nem egy teljes körű SOA-infrastruktúrába vezetjük be.

A SOA-migráció azonban nem lehet sikeres, ha azt egy pusztán technológiai lépésnek fogjuk fel. A kicserélt adatok és üzleti folyamatok megértése és modellezése 100 százalékos bizonyossággal felszínre fog hozni olyan kommunikációs, szervezeti, szervezési kérdéseket, amelyekre pusztán technológiai választ nem lehet adni, tehát mindenképpen szükség van a teljes szervezet SOA iránti elkötelezettségére.

PILOT PROJEKTEK

A NETvisor szakemberei szerint a távközlési szolgáltatók körében prioritás a SOA-technológiák és -filozófia meghonosítása idehaza és külföldön egyaránt, és a szektorban fokozatosan történik a SOA-kompatibilis technológiák bevezetése. Az európai szolgáltatók közül a British Telecom jár az élen, ahol

2001-ben indult meg a teljes IT-infrastruktúra SOA-alapokra helyezése. A projekt 2009-ben zárul, és várhatóan világszerte ez lesz az első, teljes mértékben SOA-alapon működő támogatási rendszer.

– A közelmúltban részt vettünk egy projektben, amelynek során egy jelentős hazai távközlési szolgáltató triple play szolgáltatást vezetett be: meglévő lakossági telefon- és internetszolgáltatását IPTV-szolgáltatással bővítette – mondta a szoftverfejlesztési tanácsadó. – A projekt részeként meg kellett valósítani az IPTV-rendszer integrációját (többek között) a meglévő számlázási rendszer-

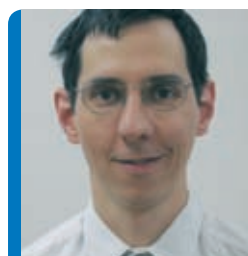
be. Ez több szempontból is előnyös. Így az előfizető ugyanazon a számlán látja az összes igénybevett szolgáltatást, nem kell több számlát nyomtatni és postázni. Az integrált számlázási rendszer megteremt annak lehetőségét is, hogy a szolgáltató új, minden szolgáltatást átfogó előfizetői csomagokat, promóciókat definiáljon, így gyorsabban reagáljon a piaci kihívásokra.

A NETvisor a feladatot – a már korábban, a számlázási rendszerhez elkészült Web Service felület felhasználásával – SOA

pilot projektként oldotta meg.

– Mivel itt a nemzetközi gyakorlat-hoz hasonlóan nem teljes körű SOA-megoldásról volt szó, a folyamatok vezérlésére programozott megoldást használtunk, és az ESB-t egyszerűsített megoldással váltottuk fel – fejtette ki Szemethy Tivadar. – Ezek a komponensek viszont így is változtatás nélkül beilleszthetők lesznek egy később bevezetendő komplett SOA-keretrendszerbe. A projekt során korábbi távközlési integrációs tapasztalatainkkal összehasonlítva jól érezhetőek voltak a szabványos felületek és nyílt protokollok használatából fakadó előnyök, és ügyfelünk részéről is pozitív visszajelzések érkeztek.

A szakember hangsúlyozta, hogy a távközlési szolgáltatói piac sajátosságainak különösen jól megfelelnek a SOA-technológiák. A távközlési cégeknél egyszerre van jelen a nagyszámú részrendszer összekapcsolásának követelménye és a szabványos adatcsere-formátumok iránti igény. Ez utóbbi azért különösen erős, mert sok szolgáltatónál a belső IT-rendszerek és a szolgáltatói rendszerek technológiailag nem válnak szét. Ezeket a követelményeket minden piaci szereplő felismerte, és kisebb-nagyobb tudatossággal mindegyikük a SOA-architektúrák meghonosítása felé halad.

Szemethy Tivadar

szoftverfejlesztési tanácsadó
NETvisor

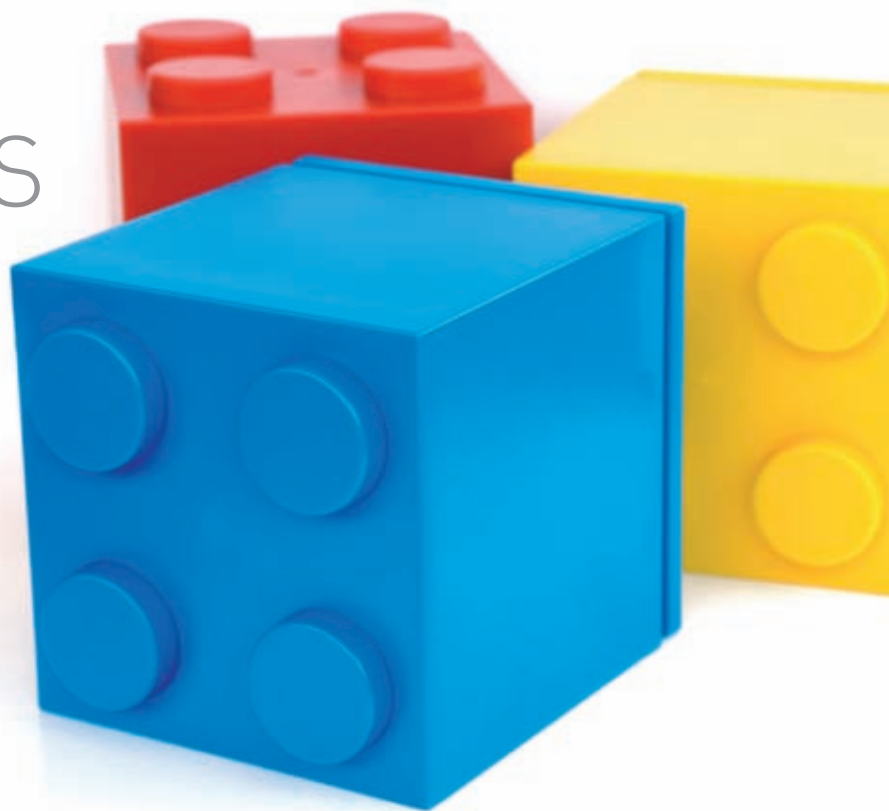
Iparági tapasztalatok

A NETvisor távközlési szolgáltatást támogató és rendszerintegrációs tevékenységének elmúlt egy évtizede során tanúja volt a szolgáltatói feladatkör kiszélesedésének. Erre a kihívásra a szolgáltatók csak az adott feladatoknak megfelelő modern távközlési támogatási rendszerek és technológiák bevezetésével tudnak válaszolni. A NETvisor e területen többek között szolgáltatás-élesztést és aktiválást támogató alkalmazásokat, konfigurációmenedzsment (CMDDB) és műszakierőforrás-nyilván-

tartó (TI) rendszereket, és számos további távközlési területeken (element, performancia és service management) hozott létre világszínvonalú megoldásokat, illetve vesz részt azok üzemeltetésében. A NETvisor szakemberei az iparági trendek, illetve saját tapasztalataik alapján hamar felismerték a SOA-alaptechnológiák és paradigma fontosságát, és nagy gondot fordítanak arra, hogy az általunk implementált alkalmazások SOA-rendszerbe illeszthetők legyenek.

GAME DEVELOPERS FORUM 2008

2008. május 17.,
szombat
Palace MOM Park,
Budapest

VILÁGOKAT ÉPÍTÜNK

ELŐADÓINK

- Epic Games
- Crytek
- Eidos Hungary
- Jagex
- Stormregion
- Digital Reality
- Invictus
- Leonardo SNS
- 3D Brigade

TÉMÁINK

- Az Unreal motor jelene és jövője a Gears of War és az Unreal Tournament új részeinek tükrében

Mike Capps, elnök, Epic Games

- Nanosuit, nem-lineáris világ és dinamikus MI – kulcsmozzanatok és kihívások a Crysis fejlesztésében.

„.....Amit a Far Cry óta megtanultunk.”

Sten Hübner, Lead Designer
és Bernd Diemer, Producer, Crytek

- Vizuális tervezés a játékokban – A koncept art szerepe

– Meszlényi Péter, Concept Artist Leader, Stormregion

- Az illegális kereskedelem veszélyei az MMO-kban: lehetséges módszerek a leküzdésükre – Jele Imre, Head of Game Content, Jagex

- Játékfejlesztés az ázsiai piacra: kihívások és specialitások – Kozák Tamás, Ügyvezető-igazgató, Invictus

- Játékbeli filmkészítés valósidejű eszközökkel

– Fodor Tamás, Digital Reality

- Következő generációs művészeti tartalmak készítése

– Vékony Csaba, a Modellezési részleg Igazgatója, 3D Brigade

<http://www.gdf-hu.com>

Támogatók:

XBOX 360™

CDPROJEKT

D-Link®
Building Networks for People

Racing
Seat

Médiapartnerek:

/GameStar/dev

index

Szervezők

GameStar

MCB

you can
Canon

A STREAMLINE, a Canon új programcsomagja, látványosan növeli az irodai munka hatékonyságát. Megkönnyíti a dokumentum- és információáramlást, valamint segít optimalizálni a folyamatokat. Így Ön valóban arra fordíthatja cége erőforrásait, amire igazán szüksége van. És ez még csak a kezdete annak, amit a STREAMLINE nyújtani tud.

STREAMLINE
OFFICE EFFICIENCY SOLUTIONS

További információért forduljon az Ön Canon Partneréhez, vagy látogasson el a www.canon.hu oldalra.

Egy jól működő irodának megvannak az előnyei

